termice obișnuite sînt de 39—40% în timp ce prima unitate de la Chinon E.D.F.1 are un randament de numai 28%.

Ultima, E.D.F.3, care este în construcție, și va intra în producție doar în 1965—1966, va avea un randament de 32%.

După centrala termonucleară de la Chinon, iată-ne pe străzile orășelului zugrăvit de Rabelais:

„Chinon,
Petite ville, grand renom,
Assise dessus pierre ancienne
Au haut le bois, au pied la Vienne"

Bătrînul castel al Plantageneților și al familiei des Valois veghează deasupra tîrgului în care tatăl lui Rabelais avea o casă mare, pe strada Lamproie, casa lui „Inochentie plăcintarul" și care spre sfîrșitul secolului al 16-lea a devenit un cabaret. Se zice că această casă avea o pivniță interesantă. Ca să mergi din casă în pivniță, spre deosebire de ceea ce se întîmplă în mod obișnuit, trebuia mai întîi să urci tot atîtea trepte cîte zile sînt într-un an, căci pivnița era așezată mult mai sus decît casa, la înălțimea castelului. Apoi, după ce te-ai cățărat atîta, coborai pe altă scară ai cărei pereți erau acoperiți cu picturi. De aceea pivnița purta numele de Pivnița pictată. Știam asta de la Anatole France.

Rătăcind pe ulicioarele strîmte, cu case vechi de pe vremea maestrului François, în căutarea străzii cu pricina, ajungem în Rue Voltaire la „Hostellerie Gargantua". Aici am băut un vin fermecător, de culoare purpurie, cu un buchet deosebit, foarte delicat, și în care pluteau furișate adieri de zmeură. Am stat mult la îndoială pînă să-l definim. Podgoria de la Saint-Louan? Viile de l'Olive sau de la Roche-Honneur? În cele din urmă am căzut de acord că nu putea fi decît din «viile Rabelais».

După încă două păhăruțe explicația la întrebarea pentru ce englezii doreau în cursul războiului de o sută de ani să păstreze La Touraine, era pentru noi limpede. După vinul acesta, privind castelul de pe deal, vedeam pe Ioana d'Arc sosind după unsprezece zile de drum (nu eram oare și noi în cea de-a unsprezecea zi a călătoriei?) ca să-l vadă pe Carol al VII-lea — descălecînd de pe cal, punînd piciorul pe piatra vechii fîntîni din colțul străzii Voltaire.

Am poposit apoi la Devinière, în căutarea „de la Dive Bouteille" pe urmele lui François copil.

Căci aici s-a născut Rabelais. Și-a petrecut timpul pînă la cinci ani ca și toți ceilalți copii... „bînd, mîncînd și dormind; mîncînd, dormind și bînd; dormind, bînd și mîncînd... Cățeii lui taică-său îi mîncau din lingură..."

Asta fusese și copilăria lui Gargantua. Și probabil și aceea a lui Rabelais. Am vizitat casa oprindu-ne mai pe-ndelete în camera lui Rabelais. Aici admirăm panoul cu ilustrații din Gustave Doré, Robida, Dubout, Icart, Schem. Într-o vitrină din mijlocul camerei privim desenele lui F. Dubreuil la textul lui R. Engerand. Alături, o ediție franceză modernă cu guașele lui Yves Brayer. Pe un perete vecin portretul lui Rabelais tînăr, făcut de Matisse.

Și în timp ce instalat pe iarba din grădinița casei, și privirea aluneca pe dealurile blînde din apropiere, mă gîndeam și la căsuța marelui nostru Creangă de la Humulești. Eram la Devinière și mă gîndeam la Nică a lui Ștefan a Petrii. Nică, născut după cîteva sute de ani, era din aceeași vînă a marilor maeștri ai cuvîntului fermecat, ai înțelepciunii populare și ai rîsului sănătos.

Interesante mi s-au părut relatările custodelui acestei case memoriale, H. Dontenville, cu privire la un discipol al lui Rabelais, pe nume Raymond Deiss, care, începînd din octombrie 1940 în plină ocupație germană, la Paris, redacta un jurnal clandestin intitulat „Pantagruel", într-o casă de pe strada Rouget-de-L'Isle în apropierea comandamentului german, instalat în colțul străzii Rivoli. Au apărut 16 numere.

Arestat, întemnițat la Fresne apoi la Colonia, i s-a tăiat capul cu securea. A primit moartea cu seninătate. La Devinière i-am văzut portretul împodobit cu panglica tricolorului francez.

La Saché, unde am ajuns după-amiază, în penultima zi a călătoriei noastre, am rămas cîteva ceasuri ca să privim natura încîntătoare și virgină ca o fecioară. Am înțeles atunci de ce Balzac spunea: „Nu mă întrebați de ce mi-e La Touraine atît de dragă? n-o iubesc așa cum îți iubești locul copilăriei, nici așa precum ai iubi o oază în deșert; o iubesc tot așa precum artistul își iubește arta..."

Constantin PRISNEA

Un istoric și un porumbel al păcii

La un centru de cercetări din California desfășoară o activitate laborioasă un original al zilelor noastre. Numele său este David Hoggan (cu doi g) și cochetează cu istoria. Spre deosebire de alți confrați care fac expediții pe teritorii depărtate spre a descoperi în inscripțiile unor pietre nu știm ce mistere ale unor popoare de mult dispărute sau se cufundă în manuscrise din negura secolelor pentru a descifra un alfabet cu sonorități ciudate, domnul David Hoggan este un istoric profund contemporan. Ca să-i relevăm meritele, nu ne putem mulțumi să-l subliniem doar această calitate. Domnul Hoggan este și istoric contemporan și un gînditor de o rară subtilitate. Un gînditor de o asemenea anvergură nu poate accepta drumurile bătătorite, soluțiile puse în circulație de alte personalități, nici martorii oculari ai istoriei recente, nici faptele, nici bunul simț, semn al mediocrității și al conformismului.

Credeam cu toții că Hitler a dezlănțuit al doilea război mondial. Nu, domnilor, clamează vocea lui David Hoggan, vă înșelați, Hitler era un porumbel al păcii, un umanitarist, un sentimental care n-ar fi strivit nici măcar o gîză.

Ne închipuim că porumbelul păcii era un căpcăun poticios care dorea să înghită Cehoslovacia, Danzigul, Polonia sau teritoriile altor națiuni ale Europei? Eroare, profundă eroare, ne lămurește istoricul și gînditorul din California. Hitler era bun la suflet, un vegetarian și un pacifist atît de convins încît, doamne ferește, n-ar fi pus urmă de picior, mi-te de cizmă, în grădina altui popor.

Stukass-urile au nimicit Varșovia? Nu, oameni buni, polonezii voiau să facă praf și pulbere Germania, au abuzat de răbdarea îngerească a lui Hitler.

Hitler a bombardat Londra sau a ras cumva de pe fața pămîntului un oraș numit Coventry? Absurd, de trei ori absurd, și tonul domnului Hoggan devine patetic, Anglia a vrut să transforme Germania într-un ștatuleț, nu mai mare decît Luxemburg, refuzînd să stea de vorbă cu un regim care visa la orice, numai la spațiul vital al altor țări nu.

Anglia, vedeți, Anglia e vinovată că s-a dezlănțuit al doilea război mondial, susține eruditul, subtilul savant și gînditor al istoriei noastre contemporane. Drang nach osten? Deutschland über alles? Să fim serioși! Războiul a fost impus lui Hitler! cum sună și titlul volumului în limba germană al ilustrului autor Der Erzwungene Krieg *(ales de altfel după titlul unui articol de fond din* Volkische Beobachter).

Ne vom întreba: de ce oare domnul Hoggan, care își are reședința în California, și-a publicat nepieritoarea-i operă în limba germană? Știți, așa se întîmplă cu ideile originale, își fac cu greu drum în mințile oamenilor, iar istoricii americani l-au întîmpinat cu asemenea aplauze furtunoase, încît dizgrațiatul nostru amic a fost obligat să facă o lungă călătorie peste Ocean și să descindă la puținii săi prieteni. Puțini, dar credincioși și lui Hoggan și spiritului marelui porumbel al păcii, niscaiva „asociații științifice", niscaiva pensionari, cîteva ziare de extremă dreaptă din R.F.G. care s-au grăbit să înființeze și să-i decerneze ad-hoc un premiu, denumit Ranke. Numai că nici aici sorții n-au fost prea favorabili domnului Hoggan. A trezit imediat o nemărginită simpatie, încît autoritățile vest-germane i-au interzis cîteva conferințe publice, l-au obligat să-și primească premiul în cea mai deplină și discretă intimitate, iar o serie de istorici din R.F.G., la fel ca și confrații lor americani, l-au scăldat într-o asemenea baie de entuziasm încît înțeleptul nostru gînditor a conchis imediat că unui călător îi șade bine cu drumul.

Newsweek, cunoscuta revistă americană, îl ironiza astfel pe bietul Hoggan: „În lumea academică e la modă să se spună că 2+2=5, nu 4..., să se argumenteze că un ciclu de crize depinde de petele solare, că regina Elisabeta a scris piesele lui Shakespeare. Hoggan demonstrează că Hitler e un atît de la pace".

Hoggan se poate însă consola. Dacă pe pămînt confrații și semenii săi nu l-au înconjurat cu prea multă solicitudine, în schimb ni se pare că auzim din ceruri pe ilustrul umanist dispărut, aplaudînd încîntat.

Ion MIHĂILEANU

CAFEA VIOLENTĂ

De curînd au avut loc alegeri în Columbia. Faptul cel mai important în legătură cu ele a fost că mai mult de jumătate din cei şase milioane de alegători nu s-au prezentat la urne. Aceasta s-a datorat, în parte, atitudinii celor două partide de opoziţie — Liberal şi MRL (Mişcarea Revoluţionară de Eliberare) care au considerat că guvernul conservator al lui Guillermo Leon Valencia nu oferea garanţii suficiente de libertate a sufragiului. Pe de altă parte, în multe regiuni ale ţării alegerile sînt imposibile : poliţia şi armata nu îndrăznesc să pătrundă în aceste locuri unde acţionează „guerrileri". Telegramele agenţiilor internaţionale de informaţii nu au putut totuşi explica cine sînt aceşti oameni, nici contra cui luptă de ani de zile. Nu au precizat nici că există guerrileri care au pus mîna pe arme încă din 1946, nici că au apărut şi alţii, mai recenţi, care s-au specializat în asasinarea exclusivă a ţăranilor paşnici. Cine sînt unii şi cine sînt alţii ? Pentru a înţelege diferenţa, trebuie să aruncăm o privire asupra recentului trecut politic al Columbiei, dincolo de distincţia superficială dintre liberali şi conservatori.

Puţină istorie

Guerrilerii nu acţionează numai în regiunea şesurilor orientale, spre frontiera cu Brazilia şi Venezuela, ci şi în zona plantaţiilor de cafea, sursa principală a veniturilor Columbiei. Aici, unde chiar astăzi 3% din proprietari posedă mai mult de 50% din pămînturi, s-a dezvoltat între 1928 şi 1946 o puternică mişcare agrară care a obţinut prin luptă aprigă ca 10 000 km² de pămînt fertil dar neexploatat să fie repartizaţi ţăranilor fără pămînt şi doritori să-l cultive.

Un preşedinte liberal, Alfonso López, s-a arătat favorabil cererilor „agrarienilor" şi, în timpul celor două perioade prezidenţiale ale sale, s-a intensificat predarea terenurilor către ţăranii săraci. Totuşi, preşedintele a avut grijă să nu se atingă de latifundii. Astfel, contrar aşteptărilor sale, oligarhia conservatoare nu a ieşit slăbită din aceste împroprietăriri şi în 1946 a putut să revină la putere, profitînd de momentana diviziune a liberalilor. Guvernul conservator al lui Ospina Pérez a încercat atunci o manevră fără precedent, ale cărei consecinţe Columbia le plăteşte şi astăzi, după 18 ani : marii moşieri, cu ajutorul armatei, au început să scoată şi să alunge pe ţărani de pe pămînturile nefolosite pe care le repartizaseră liberalii. Ţăranii, în majoritatea lor mici proprietari, s-au organizat şi au hotărît să se apere cu armele. Au înfruntat armata timp de opt ani şi în repetate rînduri au risipit forţele trimise împotriva lor.

Între 1946 şi 1960 au murit, după informaţiile oficiale, 200.000 de persoane. De asemenea, din izvoare oficiale s-au pus în circulaţie cele mai diferite explicaţii cu privire la originea guerrilerilor : uneori era atribuită „caracterului turbulent al columbienilor", alteori „indignării produse de moartea liderului liberal Gaitán" asasinat de conservatori. Totuşi, cînd masele s-au lansat în 1948 asupra capitalei republicii pentru a răzbuna pe cel mai popular lider al Columbiei, trecuseră doi ani de cînd conservatorii practicau reforma agrară invers. Mai mult decît orice, mişcarea de guerrile mirosea atunci a pămînt şi a cafea.

Bătălia de la Sumapaz

Într-un anumit fel, conservatorii şi-au atins scopul : monopolul producţiei s-a concentrat din nou în puţine mîini, înlăturîndu-se concurenţa proprietarilor mici şi mijlocii. Dar pămînturile noi nu au trecut în stăpînirea lor : ele s-au transformat în cîmp de bătălie. Mii de familii de ţărani au trebuit să fugă pentru a-şi salva viaţa. Actualmente se calculează la peste un milion numărul celor „deplasaţi" în marile oraşe. Cifra nu este deloc de dispreţuit într-o ţară care are numai 12 milioane de locuitori.

În 1950 a fost „ales" preşedinte faimosul şef conservator Laureano Gómez. Ţăranii, care ajunseseră să înarmeze 20—30 000 de oameni, s-au menţinut la început în defensivă. Apoi au hotărît să atace organizat, producînd panică în rîndurile armatei. Armele şi echipamentul lor sporeau cu fiecare retragere a trupelor regulate care abandonau — aşa cum se obişnuieşte în asemenea cazuri — tot ce purtau şi aveau. Forţele ţărăneşti reuşiră astfel să dea o adevărată bătălie la Sumapaz, fapt care a grăbit căderea lui Laureano Gómez. Un militar lipsit de scrupule, Rojas Pinilla, a folosit prilejul pentru a da o lovitură de stat şi a pune mîna pe putere în 1953. La început, el a recunoscut că miliţiile ţărăneşti din văi şi munţi jucaseră un rol important în răsturnarea lui Gómez şi le-a întins mîna. Luptătorii au hotărît atunci să organizeze un Congres al Guerrilerilor unde vroiau să-şi expună năzuinţele lor, în special aceea de a se respecta reforma agrară şi de a li se înapoia pămînturile. Dar Rojas Pinilla avea alte proiecte şi ţăranii erau, încă, foarte naivi. Unul din conducătorii actuali ai Mişcării Revoluţionare de Eliberare, Juan de la Cruz Varela, a povestit cum le-a fost sabotat congresul: „Avioane au zburat deasupra zonei unde ne aflam şi au aruncat mii de foi volante. Spuneau că tirania oligarhică a lui Gómez căzuse şi că, prin urmare, nu mai era motiv să păstrăm armele". Majoritatea s-a prezentat să predea puştile armatei de la care le smulsese cu puţini ani mai înainte luptînd doar cu *machetes* (cuţite pentru recoltat trestia de zahăr, cafeaua etc.).

Ţăranii începuseră să-şi ocupe vechile pămînturi. Dar Rojas Pinilla, sub pretext că urmăreşte pe cei care nu depuseseră

armele, dezlănțui o represiune brutală în regiunea orientală, în special în zona Sumapaz. Armata a mobilizat 32 000 de soldați, toată aviația și o bună parte din artileria grea, echipată cu material relativ modern provenit din stocurile rămase după ultimul război mondial. Represiunea a fost teribilă. Mai mult de 30 000 de oameni au fost aruncați în lagăre de concentrare. Artileria și aviația bombardau zone imense de pădure (unde se presupunea că se aflau guerrilerii) prefăcîndu-le în cenușă.

Cu toate acestea, operația nu a dat rezultate. Țăranii s-au întărit într-o zonă extinsă în apropierea Braziliei și Venezuelei de unde nu au putut fi scoși. De la cîmpia Casanare pînă la Sumapaz, aproape de ținuturile teribililor indieni Motolines, guerrilerii înfăptuiră reforma agrară și merseră chiar mai departe, organizîndu-se în comunități de producție.

Milițiile de apărare

În 1957 o juntă militară a răsturnat dictatura lui Rojas Pinilla și în anul următor s-a organizat un ciudat plebiscit: s-a stabilit o „alternare la putere" a liberalilor și conservatorilor. Cu alte cuvinte, fiecare partid urma să guverneze patru ani, cu schimbul. Despre pămînt, cafea și țărani — tăcere absolută.

Dar guerrilerii din 1958 învățaseră bine lecția din 1953 și nu mai acceptară invitațiile de dezarmare. Juan de la Cruz Varela, conducător al țăranilor, care a învățat să citească la maturitate și care a luat armele „de nevoie", cum spune el însuși, ne explică astfel *statu quo*-ul care domnește de atunci:

„Am avut o întrevedere cu ministrul de interne și s-a căzut de acord ca noi să nu atacăm dacă forțele guvernului nu ne vor ataca din nou. Afară de aceasta, s-a hotărît ca guvernul să ridice blocada, ceea ce s-a și făcut. Acum avem organizate milițiile de auto-apărare, ca protecție în cazul cînd ar pătrunde la noi bandiți din cei peste 7 000 care operează prin cîmpii și munți. Milițiile noastre veghează și totodată muncesc".

„Forajidos"

In acel moment, oligarhia plantatorilor de cafea a inventat o nouă tactică împotriva guerrilerilor. Dat fiind că nu mai puteau distruge prin armată mișcarea înarmată a țăranilor, o puteau totuși hărțui permanent cu „guerrileri" creați după chipul și imaginea lor. Așa s-au născut bandele de *forajidos* (bandiți, răufăcători).

Primii recruți „anti-guerrileri" proveneau din rîndurile celor rămași fără ocupație după înapoierea contingentului columbian care luptase în Coreea. Apoi bandele au crescut, la adăpostul climatului de violență în care trăiește Columbia din 1946. Într-o țară în care victimele însumează aproape 300 000 de persoane, nu e greu să se găsească elemente dispuse la răzbunare pentru a fi apoi îndreptate contra micilor proprietari. După săptămînalul catolic *El Campesino* (Țăranul), care a făcut un bilanț al activității acestor „guerrileri" în 1962, există 110 bande operînd în 17 provincii, cu un total de peste 7000 de oameni. „Cafeaua și violența par a fi legate", spune *El Campesino*.

Un expert nord-american, Lewis Hanke, a scris cu toată sinceritatea următoarele cuvinte în cartea sa *Modern Latin-America, continent in Ferment*: „Sate întregi au fost rase de pe fața pămîntului de către conservatori numai pentru că locuitorii lor aparțineau partidului liberal".

Adevărul este, pentru columbieni, mult mai simplu. Guvernatorul unei provincii, Alvaro Valencia Tovar, a declarat de curînd:

„După aprecierea mea, în Caldas faptele de violență scăzuseră cu 80%. A venit însă recolta de cafea și ele au început din nou să încolțească. Lucrul se explică prin banii care intră în joc, prin afluența de oameni străini regiunilor producătoare de cafea și prin interesul unora de a menține cafeaua la prețuri joase..."

Mai clar nu e cu putință. În mod obiectiv situația poate fi deci rezumată astfel: în Columbia există terorism practicat de bande de răufăcători înarmați de oligarhia cafelei și țărani cu milițiile defensive care-și înfăptuiesc lent revoluția lor agrară și care se mențin actualmente în marginea luptei dintre liberali și conservatori.

Proiecte

Ultimele alegeri par să indice intenția conservatorilor de a se debarasa încă odată de liberali, nepredîndu-le puterea peste doi ani, potrivit termenilor acordului din 1958. În recentele alegeri, așa cum am spus, s-au abținut atît Partidul Liberal cît și Mișcarea Revoluționară de Eliberare pe care o conduce Alfonso Lopez Michelson, fiul președintelui favorabil reformei agrare liberale. Acesta este, fără îndoială, partidul care, în limitele precarei legalități de care se bucură, grupează ansamblul stîngii columbiene. Unul din liderii mișcării, Juan de la Cruz Varela, a denunțat în 1960 faptul că guvernul, sub pretextul de a lichida pe bandiți, asasina pe vechii guerrileri care își lucrau liniștiți pămînturile. Într-un moment anumit, Varela a făcut o declarație dramatică: „Cinci conducători ai vechilor guerrileri au fost asasinați acum cîteva zile. Iată numele lor... Următorul voi fi eu". Opt ore mai tîrziu în timp ce Varela se afla cu fiul său la Facultatea de Drept din Bogota, s-a tras asupra lor dintr-un automobil o rafală de mitralieră. Fiul liderului a primit patru gloanțe în șold și a rămas infirm.

Lucrurile, așa cum vedem, sînt departe de a-și primi o soluție în marea țară de pe țărmul Pacificului. Liberalii vorbesc acum de o nouă lovitură de stat pentru a disloca de la putere pe conservatori. Guvernul nu controlează regiunile unde stăpînește MRL: Cundimarca, To ima, Boyaca, Sumapaz, Llanos de Casanare etc. Între timp, cele 110 bande de *forajidos* continuă să facă ravagii în Caldas, Cali și alte 15 provincii. Dar ei nu se ating de Antioquia, paradisul latifundiarilor.

Roberto OTERO

O puternică manifestație în fața palatului prezidențial din Bogota.

PUNCTE DE VEDERE

THE GUARDIAN

MANCHESTER

CE TREBUIE SĂ URMEZE

ACORDUL nuclear a fost semnat acum aproape un an şi ar fi timpul să fie urmat de noi acorduri de perspectivă. Dificultatea este de a stabili ce acorduri ar putea fi încheiate mai lesne. Este limpede că dezarmarea nu poate fi obţinută decît pe etape. Problema este dacă etapele trebuie să fie numerice sau geografice. Ce trebuie luat în consideraţie în primul rînd: reduceri treptate în arsenalele celor două mari puteri, sau o serie de acorduri de dezarmare şi controluri limitate asupra armamentelor care să se refere la regiuni precise de pe suprafaţa pămîntului?

În principiu sînt multe de spus în favoarea tezei numerice. Dificultatea constă în elaborarea unui acord valabil care să poată fi acceptat de ambele părţi. Prima condiţie esenţială este că orice propunere de dezarmare trebuie elaborată astfel încît să nu dezavantajeze nici una din părţi, şi adevărul este că asemenea propuneri sînt extrem de greu de elaborat.

Din acest motiv pare limpede că teza geografică este mai bună, cel puţin pentru moment. Pot fi concepute două categorii principale de acorduri asupra controlului armamentelor pe baze geografice. Cea dintîi ar fi menţinerea armelor nucleare în afara regiunilor unde nu există în prezent astfel de arme, cea de-a doua ar fi controlarea, limitarea şi eventual îndepărtarea armelor nucleare din locurile cele mai primejdioase unde sînt stocate în momentul de faţă. Se afirmă că Wilson ar dori să discute posibilitatea unor zone denuclearizate în America Latină, Africa şi în primul rînd Orientul Mijlociu. Primele două ar fi valoroase mai mult ca simboluri decît prin primejdiile concrete pe care le-ar îndepărta (deşi nu trebuie subestimat nici acest raport); cea de-a treia prezintă probleme diplomatice atît de spinoase, încît este greu să se creadă că ar putea fi realizat în curînd un acord.

Candidatul cel mai evident pentru cea de-a doua formă de control geografic asupra armamentelor ar fi, firește, un plan de controlare a numărului de arme nucleare în Europa centrală şi pînă la urmă poate de lichidare a lor totală într-o zonă acceptată de comun acord de ambele părţi ale frontierei Est-Vest. Avantajele unui asemenea proiect ar fi uriaşe. El ar reduce riscul unui război prin accident (cu mult mai mic acum decît era în trecut, firește, dar care nu a dispărut încă complet); nu ar primejdui securitatea naţională a nici uneia din cele două mari puteri; ar constitui o experienţă curentă în tehnica controlului asupra armamentelor, ale cărei învăţăminte ar putea fi aplicate ulterior în alte locuri. Principalul obstacol nu este însă nici Uniunea Sovietică nici S.U.A., ci Germania occidentală. Problema constă deci în aceea de a-i convinge pe vest-germani să recunoască în ce constă interesele lor proprii (şi ale celorlalţi).

După preliminariile republicane: — Să pregătim locul pentru Convenţia din 13—16 iunie.
(New York Herald Tribune)

The New York Times.

PARTIDUL REPUBLICAN ÎNTR-O CEAŢĂ DEASĂ

MAJORITATEA microscopică cu care senatorul Goldwater a cîştigat alegerile preliminare din California dovedeşte cît de adîncă este scindarea din partidul republican. Alegătorii republicani din acest stat, cel mai populat din S.U.A. — limitaţi la o alegere directă între Goldwater şi guvernatorul Rockefeller — au fost puşi să opteze între concepţii contrastante de guvernămînt, nu să se pronunţe doar în cadrul unei anchete de popularitate personală.

Concentrarea forţei aripii de dreapta în regiunea Los Angeles i-a adus senatorului conservator de Arizona victoria la limită şi i-a împins pe toţi delegaţii la Convenţie ai statului California în tabăra lui, dar nu a redus rezervele pe care aproape jumătate din republicanii din acest stat le au în mod vădit faţă de filozofia înapoiată a lui Goldwater. Pe plan naţional există motive puternice să se considere că Goldwater este favoritul extremei drepte mai degrabă decît al masei partidului republican, că el reprezintă minoritatea unei minorităţi. Totuşi, perspectivele de a opri desemnarea sa la Convenţia de la San Francisco par acum destul de sumbre.

Desemnarea lui Goldwater ar fi la fel de tragică pentru ţară ca şi pentru partidul republican. Departe de a aduce partidul republican pe calea spre Casa Albă, aşa cum a susţinut senatorul în declaraţia făcută după victoria sa, desemnarea lui ar polariza politica americană şi i-ar izola pe republicani de milioanele de alegători independenţi care au manifestat o puternică unanimitate de opinie în sprijinul reformelor sociale moderate care au contribuit la stabilitatea naţională şi la rezultatele din ultimii 30 de ani de guvernare democrată şi republicană.

Noile probleme delicate ridicate de automatizare, încordarea rasială şi tulburările din lume indică limpede că necesitatea ca la Casă Albă să existe imaginaţie şi lărgime de orizont nu scade, ci, dimpotrivă, creşte. Majoritatea încercărilor d-lui Goldwater de a explica cum anume ar rezolva el aceste probleme au provocat mai multă confuzie decît lumină, dar nu există decît puţină nedumerire în ce priveşte crezul care îi însufleţeşte pe sprijinitorii săi cei mai fervenţi.

Controlul asupra partidului ar trece probabil în mîinile elementelor lui celor mai conservatoare — ale acelora care confundă conservatorismul cu imobilismul, ba chiar cu revenirea la trecut. Sub o asemenea conducere partidul şi-ar pierde în curînd baza şi ar ajunge neputincios atît în problemele de stat şi locale cît şi în cele naţionale. Ţara nu-şi poate permite să-i vadă pe republicani alunecînd pe o asemenea cale a sinuciderii. Găsirea soluţiei revine autorilor politicii partidului şi delegaţilor la Convenţia de la San Francisco.

The Economist

LONDRA

ÎN PIAȚA COMUNĂ

EXISTĂ tot mai multe semne că, fără să aștepte Marea Britanie, cele șase țări din Piața comună ar putea trece în curînd la consultări politice de felul acelora propuse de generalul de Gaulle. În urmă cu două săptămîni, dl Luns, ministrul afacerilor externe al Olandei, a declarat că țara sa nu poate fi „mai britanică decît britanicii". Dl Erhard, cancelarul Germaniei occidentale, a declarat că preferă să nu aștepte deloc, deoarece „s-ar putea să nu fie mai lesne de discutat după alegerile din Marea Britanie". Ar fi greu să se facă aluzii mai transparente la indiferența partidului laburist față de Piața comună. S-ar putea ca în curînd italienii să fie singurii dispuși să aștepte Marea Britanie.

Colaborarea politică dintre cele șase țări nu poate merge la început foarte departe ; aceasta se referă în special la politica externă. Se spune însă că îngrijorarea multor germani este de altă natură : ei se tem de efectele posibile ale adoptării hotărîrilor cu majoritate de voturi (sistem care urmează să intre în vigoare în Piața comună în 1966) și, din motive cvasi-gaulliste, doresc ca șefii de guverne să fie cei ce iau hotărîrile. Obiectivul este de a evita conducerea „tehnocraților supranaționali". S-ar putea ca acest motiv să fi determinat în parte propunerea d-lui Erhard de a asista personal la ședințele consiliului miniștrilor. Dacă așa stau lucrurile, s-ar putea ca în cele din urmă Marii Britanii să-i fie mai ușor decît se credea să se alăture cîndva celor șase țări din Piața comună. Cu prilejul celei de-a 85-a aniversări a sa, lordul Beaverbrook și-a exprimat în ziarul *Daily Express* temerea că și acum conservatorii continuă să aibă această intenție.

Miniștrii afacerilor externe ai celor șase țări s-au întrunit pentru a discuta din nou problema prețurilor agricole europene comune. Comisia europeană dorea ca această ședință să constituie un minut de adevăr. Dar rezistența încăpățînată a R.F.G. nu este surprinzătoare ; este deosebit de greu să reduci prețurile agricole cu mai puțin de 18 luni înainte de alegeri într-o țară în care, spre deosebire de majoritatea altora, aceste prețuri sînt stabile de 13 ani. Este necesar cel puțin să se arate Bundestagului că guvernul duce o luptă eroică de arieregardă împotriva unor forțe străine copleșitoare.

Ceea ce este mai ciudat este că nici Franța nici America nu dau semne că ar vrea să recurgă la presiuni. Americanii nu par înclinați să-și irosească influența la Bonn insistînd asupra unor prețuri europene care nu ar fi suficient de scăzute pentru a oferi garanții celor din afară. Cît despre guvernul francez, s-ar fi putut aștepta ca el să dorească să fie pe placul agricultorilor francezi adoptînd cît mai rapid posibil o politică agricolă europeană. Dar, pînă în prezent, formula franceză pare a fi mai curînd „viteză moderată".

La ultimul consiliu ministerial, Pisani, ministrul francez al agriculturii, a amenințat de două ori — dar numai a amenințat — că va încheia discuțiile. Și de ce oare au ales Couve de Murville și Pompidou momentul de acum pentru a spune că guvernul francez consideră că adoptarea hotărîrilor cu majoritate de voturi poate să nu fie invocată împotriva unor interese naționale substanțiale ? Asemenea declarații încurajează pe adepții de la Bonn ai tărăgănării, care au spus totdeauna că R.F.G. nu poate acționa sub constrîngere. S-ar putea oare ca Franța și R.F.G. să dorească tacit să urmeze o colaborare politică „à la de Gaulle" în schimbul renunțării la hotărîri în problemele agriculturii — în Piața comună sau în cursul rundei Kennedy — înainte de alegerile ce vor avea loc anul viitor în R.F.G. ?

ИЗВЕСТИЯ

СОВЕТОВ ДЕПУТАТОВ ТРУДЯЩИХСЯ СССР

MOSCOVA

MISIUNEA CONSULILOR

ÎNCEPUTUL relațiilor consulare sovieto-americane datează de la stabilirea relațiilor diplomatice între cele două țări în 1933. Atunci s-a prevăzut că în viitor între U.R.S.S. și S.U.A. va fi încheiată o convenție consulară.

Cu toate acestea, multă vreme nu a existat un asemenea acord. Convenția semnată la Moscova la 1 iulie 1964 este prima convenție în problemele consulare încheiată între U.R.S.S. și S.U.A. În preambulul convenției consulare sovieto-americane se subliniază că părțile au încheiat această convenție „dorind să contribuie la consolidarea relațiilor prietenești și să reglementeze relațiile consulare între ambele state".

În ultimii ani, între U.R.S.S. și S.U.A. se dezvoltă contacte și legături în cele mai diferite domenii ale științei, tehnicii și culturii, turismului etc. În aceste condiții, după cum a subliniat cu prilejul semnării convenției consulare ministrul afacerilor externe al U.R.S.S., A. A. Gromiko, ea va contribui la dezvoltarea relațiilor sovieto-americane.

Opinia publică sovietică, care a sprijinit dintotdeauna cu căldură orice fel de măsuri orientate spre dezvoltarea relațiilor pașnice între state, a luat cunoștință cu satisfacție de semnarea convenției consulare sovieto-americane.

Încheierea ei a avut un ecou favorabil și în presa străină. O serie de ziare americane, printre care *Washington Post*, salută în articolele lor redacționale elaborarea acestei convenții. Ziarele subliniază că încheierea ei va contribui la îmbunătățirea relațiilor sovieto-americane. Președintele S.U.A., Johnson, în declarația publicată la 27 mai de Casa Albă, a subliniat însemnătatea convenției și și-a exprimat speranța că ea va contribui la înțelegerea reciprocă între U.R.S.S. și S.U.A.

O. HLESTOV

VA SUPRAVIEȚUI LIMBA IRLANDEZĂ?

Întreaga Republică Irlandeză este cuprinsă de o dezbatere înflăcărată în urma publicării unui raport despre reintroducerea limbii irlandeze. Raportul, elaborat de o comisie creată de guvern în urmă cu cinci ani și jumătate, face recomandări importante menite să facă din irlandeză limba obișnuită în instituțiile oficiale și semioficiale, și să îmbunătățească nivelul de predare în toate gradele de învățămînt. Obiectivul final al acestei măsuri este înlocuirea englezei cu irlandeza.

Printre cele 288 de recomandări specifice ale comisiei figurează una cerînd ca dezbaterile din Dail și Seanad, cele două Camere ale parlamentului irlandez să se facă în limba irlandeză.

Comisia a cerut guvernului să elaboreze un plan național cu obiective anuale, să creeze un fond pentru limbă și un departament al publicațiilor sub patronajul statului, și să încurajeze folosirea mai largă a irlandezei de către ziarele naționale și provinciale.

S-au făcut recomandări cu privire la televiziune, radio, industrie și sporturi, dar cele mai importante schimbări sugerate au fost, firește, în domeniul învățămîntului.

Comisia dorește ca irlandeza să devină un obiect obligatoriu la examene. Ea a cerut ca învățătorii să-și însușească mai temeinic limba, care ar urma să fie predată începînd de la grădiniță.

De la publicarea raportului, coloanele de corespondență ale ziarelor de limbă engleză din Irlanda au devenit forul unei dezbateri aprinse, după cea mai bună tradiție irlandeză.

Adversarii raportului subliniază că, deși irlandeza a înlocuit oficial engleza ca primă limbă în 1948, atunci cînd Irlanda a devenit republică, numai un irlandez din cinci poate vorbi irlandeza. Și mai puțini încă „vorbesc irlandeza ca limbă maternă".

Ei adaugă că viitoarea campanie națională de publicitate pentru popularizarea folosirii irlandezei, recomandată în raport, va trebui să se desfășoare în mare măsură în engleză. Un autor irlandez de frunte a caracterizat mișcarea de restabilire a irlandezei drept „un exemplu de pur romantism.

Părerea contrară este că nici o țară nu se poate considera o națiune independentă dacă nu are propria ei limbă.

Declinul limbii naționale a început în cursul secolului trecut. El s-a datorat în parte politicii practicate de guvernul britanic și în parte emigrației în masă, care s-a produs în urmă cu un secol după mai multe perioade dezastruoase de foamete.

Mișcările pentru reînvierea irlandezei au coincis cu mișcările de independență politică și au ajuns să se identifice strîns cu acestea. Astăzi, limba continuă să fie considerată o problemă politică.

Regiunile de „limbă maternă" sînt răspîndite de-a lungul coastelor de vest și de sud. Cunoscute sub numele de Gaelteacht, ele sînt în cea mai mare parte zone muntoase și păduroase, neproductive. Supraviețuirea regiunii Gaelteacht este amenințată de emigrarea spre părțile mai bogate, de limbă engleză, ale țării și spre Marea Britanie.

Comisia declară în raportul său : „Dacă actuala generație nu salvează limba, nu va mai rămîne Gaelteacht pentru generația următoare".

Jeremy RYAN

(Din New York Herald Tribune)

THE [illegible] TIMES

LONDRA

O FORMULĂ PENTRU SALVAREA COMMONWEALTH-ULUI

CA ŞI Imperiul care l-a precedat, Commonwealthul, după părerea politicienilor, nu a prezentat niciodată importanţă pentru cîştigul sau pierderea de voturi. A fost poate uneori un factor secundar, dar niciodată unul esenţial.

Transformarea Imperiului în Commonwealth a făcut ca aceasta să treacă în rîndul subiectelor necontroversate, aşa cum este de pildă monarhia. La ultimele patru alegeri, Commonwealthul aproape că nu a constituit o problemă. Astăzi, fiecare din cele trei partide pare înclinat să spună alegătorilor că numai el poate salva Commonwealthul, recunoscînd implicit că acesta se află într-o situaţie dificilă ; dar literatura electorală a partidelor cuprinde în cea mai mare parte vechile platitudini, chiar dacă sînt platitudini pline de noblețe. În călăuza lor pentru campania electorală, conservatorii îşi atribuie meritul creării unor naţiuni noi în fostele colonii, afirmînd în special că au dat dovadă de abilitate în ce priveşte momentul acordării independenţei. Ei menţionează, fără precizări, activitatea depusă în ce priveşte lărgirea conferinţelor primilor miniştri ai Commonwealthului. Retragerea Africii de sud este pentru ei prilejul de a lansa o lozincă nouă : „Commonwealthul trebuie să depindă nu de vechea noţiune a unei fidelităţi comune ci de noţiunea nouă a unui ideal comun". Ajutorul crescînd acordat de contribuabilul britanic este elogiat. Nu se propune nici o politică de reorganizare sau revitalizare a acestei asociaţii, deşi multe grupuri conservatoare au dezbătut problema şi au publicat broşuri asupra ei. Ultima idee a conservatorilor este acceptarea largă a recomandărilor pentru contopirea serviciilor externe şi serviciilor Commonwealthului şi, ulterior, a celor două ministere.

Partidul laburist ar putea, dar nu o face, să stabilească oarecum mai explicit bilanţul planurilor lui pentru Commonwealth. Partidul laburist îi acuză pe conservatori că lichidează Commonwealthul şi toate potenţele lui nedezvoltate în domeniul relaţiilor între rase, al dezvoltării economice, al medierii internaţionale, al comerţului şi culturii. Ei scot în evidenţă şocul provocat în Commonwealth de tratativele pentru intrarea Angliei în Piaţa comună, efectul nociv al experienţei federale a Africii centrale asupra relaţiilor dintre rase. Partidul laburist promite să insufle o viaţă nouă Commonwealthului, în special prin înviorarea întregului proces al consultărilor la toate nivelurile. Liberalii propun acelaşi lucru. Pentru laburişti, însă, aceasta reprezintă o alternativă la intrarea Angliei în C.E.E., un debuşeu mai larg pentru exporturi. Un asemenea elan este înviorător. Dar ţinînd seama de manifestările de pînă acum, nici unul din partide nu consideră că opinia publică ar fi profund interesată de aceste chestiuni.

Indiferent dacă alegătorii îşi dau sau nu seama de acest lucru, următorii cinci ani vor fi hotărîtori pentru Commonwealth. O ameninţare imediată pentru viaţa lui o constituie politica în primul rînd faţă de Rhodesia de sud, în al doilea rînd faţă de Africa de sud. Pentru a obţine răsturnarea regimului minorităţii albe în Rhodesia de sud, statele africane ar putea fi tentate să ameninţe cu desfiinţarea Commonwealthului, pentru a determina Marea Britanie să acţioneze. Dacă aceasta va deveni o problemă necesitînd convocarea unei conferinţe a primilor miniştri ai Commonwealthului, guvernul s-ar putea afla într-o situaţie asemănătoare cu cea care a dus la retragerea Africii de sud în 1961. Partidul laburist ar putea merge mai departe decît conservatorii pentru a-i constrînge pe sud-rhodesienii albi să accepte transferarea în etape a puterii, dar nici unul din partide nu ar angaja trupe britanice, afară poate de cazul în care s-ar ajunge la război civil.

În relaţiile cu Africa de sud s-ar putea ivi un risc asemănător : statele africane ar putea considera supravieţuirea Commonwealthului drept un element de tocmeală, pentru a sili Marea Britanie să sprijine sancţiunile recomandate de O.N.U. cu privire la politica de apartheid sau cu privire la Africa de sud-vest. Partidul laburist s-a angajat să pună capăt livrărilor de arme iar aripa lui stîngă ar sprijini şi eventuale sancţiuni. Conservatorii au dat recent impresia că şi-au întărit opoziţia faţă de sancţiuni, în parte deoarece consideră că sancţiunile nu ar lovi republica ci ar dezintegra comerţul britanic şi în parte din cauză că sînt nemulţumiţi de politica africană din statele situate la nord de R.S.A. de la Ghana pînă la Zanzibar.

Presupunînd că Commonwealthul euro-afro-asiatic va supravieţui acestor încordări speciale, problema urgentă a guvernului britanic este de a insufla asociaţiei o viaţă şi un obiectiv nou. Reţeaua „relaţiilor speciale" politice, economice, sociale şi de învăţămînt, constituie o comunitate reală chiar dacă este imposibil de definit. Ele sînt un fapt. Totuşi, cei care au studiat problemele Commonwealthului sînt în general de acord — şi primul ministru britanic a declarat cam acelaşi lucru în Nigeria în luna martie — că dacă în următorii patru sau cinci ani nu se iveşte un obiectiv mai clar, o organizaţie sau structură mai concretă, un sentiment de utilitate crescîndă, Commonwealthul se va dezintegra. Care partid poate găsi formula ? Ajutorul economic şi tehnic nu sînt suficiente.

Procesul decolonizării, care pînă în 1965 va ridica numărul membrilor Commonwealthului la 20, pare să fi împiedicat guvernul conservator să examineze aceste viitoare probleme de bază. Grupuri neoficiale propun grupări regionale, asociere gradată ţinînd seama de deosebirile de suprafaţa teritoriilor şi de cultură, organe consultative, structură mai sistematică a legăturilor culturale, chiar şi un „serviciu public al Commonwealthului", examinat acum de liberali. Rapoartele abundă. S-ar putea aştepta ca un viitor ministru laburist pentru problemele Commonwealthului să le verifice în cursul călătoriei sale de iniţiere în Commonwealth.

Pe măsură ce Commonwealthul se lărgeşte, se lărgesc şi problemele şi controversele lui. Totuşi, dacă nu i se consolidează temelia, data viitoare s-ar putea ca partidul la putere să fie nevoit să explice opiniei publice britanice de ce totul s-a prăbuşit. Există indicii că, oricît ar părea de indiferentă, opinia publică s-ar simţi lezată. Commonwealthul este o problemă politică neglijată.

La Seul, demonstraţiile studenţeşti împotriva guvernului se desfăşoară aproape în fiecare zi.

Le Monde
PARIS

ALEGERI ÎN TURCIA

SÎMBĂTĂ după-amiază a luat sfîrşit o campanie electorală lipsită de incidente şi de strălucire. Ea a precedat reînnoirea a o treime din Senat (50 de locuri mai puţin unul, acel al preşedintelui). De asemenea, şeful statului va numi cinci noi senatori, din cei 15 pe care are dreptul să-i desemneze. Campania nu a adus revelaţii în ce priveşte proiectele de măsuri economice sau sociale. Atunci cînd s-a vorbit despre reforme, totul s-a limitat la a apăra reformele lui Atatürk împotriva unor curente adverse, întrucîtva misterioase. Au fost trecute sub tăcere impozitele despre care opoziţia, care speră să formeze guvernul în 1965, ştie la fel de bine ca şi actualul guvern că sînt neapărat necesare pentru finanţarea planului de dezvoltare.

Contrar previziunilor generale s-a vorbit relativ puţin despre Cipru. Cea mai puternică lovitură dată guvernului a constituit-o fraza pronunţată la radio de un reprezentant al Partidului dreptăţii : „Sfidările adresate lumii întregi nu sînt luate în serios de nimeni".

Pe de altă parte, s-a putut observa că înţelegerea adevăratei stări de spirit a alegătorilor a contribuit la calmarea presiunilor exercitate de unele ziare în favoarea unei intervenţii armate în Cipru. A fost remarcat faptul că, în mai multe rînduri, vicepreşedintele Kemal Satir, care este şi secretar general al Partidului republican, a declarat în cadrul unor întruniri că „guvernul nu doreşte să antreneze ţara într-o aventură".

Care poate fi rezultatul alegerilor ? Nici o surpriză şi, foarte probabil, nici o consecinţă imediată asupra guvernării ţării. Un succes de proporţii al Partidului dreptăţii nu ar face decît să confirme existenţa unei forţe politice pe care nu o mai contestă nimeni, deşi e greu de afirmat ce binefaceri ar putea aduce ţării această forţă politică. Dar un asemenea succes nu ar schimba raportul de forţe în parlament. În afara eventualităţii unor disensiuni în grupul care a aprobat cu o majoritate extrem de redusă învestitura guvernului Inönü la începutul lunii ianuarie — disensiuni care s-ar putea ivi, de pildă, cu ocazia votării reformei fiscale — Partidul dreptăţii nu pare să aibă şanse de a forma guvernul în viitorul apropiat.

După cum spunea un politician turc care nu se află în opoziţie, două mituri vor rezista alegerilor : acela că armata nu doreşte ca Partidul dreptăţii să formeze guvernul şi acela că parlamentul nu poate alege un alt prim-ministru decît pe dl Inönü. După unii, ar mai exista şi un al treilea mit — acela al unei armate nemulţumite. Dar asta se spune de atîta vreme...

Julien LE MOYNE

OCHI ALBAŞTRI, DINŢI VERZI

Guvernatorul George C. Wallace este un om rezonabil. Cînd pledează în favoarea segregaţiei, nu-l atacă niciodată pe negru în mod direct. El recurge întotdeauna la alt mod de exemplificare. Pronunţîndu-se împotriva proiectului de lege pentru drepturile cetăţeneşti, el va spune : „Poţi dori să-ţi vinzi casa unuia cu ochi albaştri şi dinţi verzi. Este în regulă. Nu obiectez. Dar nu trebuie să fii obligat s-o faci. Căminul unui om este castelul lui".

Recent, ne-am pus în vînzare casa de la Washington şi cele spuse de guvernatorul Wallace au dobîndit înţeles pentru noi. Cîteva persoane au privit casa dar nimeni nu părea să dorească s-o cumpere. Apoi au sosit un bărbat şi soţia sa. Bărbatul era foarte bine îmbrăcat, şi părea foarte politicos. Ceea ce ne-a izbit la el erau ochii săi albaştri. Eram pe cale să-i vindem casa cînd omul a zîmbit, şi am remarcat că avea dinţi verzi !

„Regret — am spus noi cît de amabil puteam — dar nu pot să vă vînd casa".

„Fiindcă am dinţi verzi ?" — a întrebat el.

„Ei bine, dacă doriţi să fiu cinstit, da, acesta este motivul. Am promis vecinilor mei că nu-mi voi vinde casa nici unei persoane cu ochi albaştri şi dinţi verzi. Dacă aţi fi avut ochi verzi şi dinţi albaştri, sau ochi căprui şi dinţi gabeni, aş fi putut s-o fac. Dar trebuie să înţelegeţi, căminul meu este castelul meu".

*

Omul s-a întors spre soţia noastră şi a spus cu tristeţe : „Sînteţi a patra persoană care m-a refuzat. Nu este vina mea că am dinţi verzi. Am încercat toate pastele de dinţi de pe piaţă. Am consultat toţi dentiştii din ţară. Părerea lor este că vina o poartă factorii genetici. Vă rog, n-aţi vrea să-mi vindeţi mie casa ?"

„Nu am putea chiar dacă am dori-o — i-a răspuns soţia noastră. Nu o facem numai pentru că dv. aveţi ochi albaştri şi dinţi verzi. Soţia dv. are şi ea dinţi verzi".

„Sigur că am — a intrat în vorbă soţia sa. Cine ar lua de soţie o fată cu ochi albaştri şi dinţi verzi decît o altă persoană cu acelaşi colorit ? Credeam că o să rămîn fată bătrînă pînă cînd l-am întîlnit pe Harold".

Noi am spus : „Şi presupun că copiii dv. au şi ei ochi albaştri şi dinţi verzi ?"

Harold a răspuns că da.

„Vă puteţi da seama în ce situaţie sîntem, nu-i aşa — i-am spus noi. În acest cartier trăiesc copii cu ochi căprui şi dinţi albi. Ce-ar spune părinţii dacă puştii lor ar trebui să meargă la şcoală cu copii cu ochi albaştri şi dinţi verzi ? Dacă Dumnezeu ar fi vrut ca copiii dv. şi ai mei să se joace împreună, el le-ar fi dat ochi şi dinţi de aceeaşi culoare".

„Dar doresc să ofer o şansă copiilor mei — a spus Harold. Cum poate un puşti cu ochi albaştri şi dinţi verzi să devină mai bun dacă nu are posibilitatea să trăiască într-un cartier cum trebuie, să meargă la o şcoală cum trebuie, şi să aibă avantajele pe care le au puştii cu dinţi albi ?"

*

„Dacă ar depinde numai de mine, probabil că v-aş vinde casa — am spus noi. Dar dacă aş face-o, imediat toţi oamenii cu dinţi verzi ar începe să se mute în cartier. Valorile imobiliare s-ar prăbuşi. Oameni cu ochi albaştri ar începe să se căsătorească cu oameni cu ochi cenuşii şi cît ai zice peşte s-ar produce o corcire a raselor".

Harold a spus : „Nu dorim să ne căsătorim cu oameni cu ochi cenuşii şi dinţi albi. Tot ceea ce dorim este să trăim într-un cartier cum trebuie. Eu cîştig bine pozînd pentru reclame de pastă de dinţi la televiziune. Sînt omul care foloseşte marca X. Dar doresc ca copiii mei să facă ceva mai bun în viaţă. Nu puteţi să înţelegeţi acest lucru ?"

„Eu înţeleg perfect — am spus noi. Dar sînt singurul".

Art BUCHWALD

(Din New York Herald Tribune)

NEW YORK Herald Tribune

IMPASUL DIN VIETNAM

ESTE elegant să recunoşti, aşa cum a declarat săptămîna trecută senatorul Dirksen, că politica noastră în Asia de sud-est a fost nehotărîtă. Chiar aşa a şi fost. Iar explicaţia acestei nehotăriri, care s-a manifestat în timpul guvernării ultimilor trei preşedinţi, Eisenhower, Kennedy şi Johnson, nu constă în faptul că toţi aceştia ar fi fost oameni slabi sau şovăitori. Explicaţia este că, după ce am admis să fim implicaţi în Asia de sud-est, nu s-a prezentat nici o soluţie pozitivă pentru care vreunul din preşedinţi să se poată hotărî.

După înfrîngerea francezilor, în 1954, greşeala capitală comisă în Asia de sud-est a fost hotărîrea secretarului de stat Dulles de a trata Vietnamul de sud, care e o creaţie artificială şi nu un adevărat stat naţional, ca un protectorat american, ca pe un avanpost occidental. Administraţia Eisenhower, urmînd în această privinţă recomandările lui Dulles, nu s-a opus propunerilor privind Vietnamul de sud elaborate la prima Conferinţă de la Geneva, în 1954, dar a refuzat să le sprijine. Statele Unite au contribuit la promovarea lui Diem la conducerea Vietnamului de sud şi, pînă la lovitura de stat din toamna trecută, Diem şi familia lui au fost susţinuţi de Statele Unite, fiind, de fapt, „clienţi" ai Statelor Unite.

Aceasta ne-a pus într-o poziţie de nesusţinut, obligînd Statele Unite să ducă o luptă pe pămînt şi în junglă. În ciuda neîntreruptelor asigurări oficiale privitoare la cîştigarea acestei lupte, nu a părut nici o clipă posibilă o victorie militară sau ceva asemănător cu o victorie militară. Chiar dacă vreunul din preşedinţi ar fi fost dispus să folosească trupele americane pe aceeaşi scară ca şi în Coreea, chiar dacă ar fi folosit pe scară largă aviaţia, nu s-ar fi putut crea perspectiva unui rezultat acceptabil sau admisibil. Aceasta, deoarece o dată angajate trupe americane, nu ar mai fi existat posibilitatea unei retrageri.

Nu a existat niciodată o altă ieşire din impasul din Asia de sud-est decît un acord politic, decît constituirea unui organism internaţional şi exercitarea influenţei S.U.A. în sprijinirea acestor acorduri şi a acestui organism.

Preşedintele Kennedy a făcut o încercare incompletă în această direcţie. El a făcut o asemenea încercare în Laos, acceptînd însă să rămînă angajat în Vietnamul de sud şi a fost atras într-un conflict militar care a luat proporţii tot mai mari, şi s-a dovedit lipsit de succes, fără să se poată prevedea vreun sfîrşit.

Pentru cei care cred, ca şi mine, că asumarea unor obligaţii militare în Asia de sud-est a fost o greşeală, problema este cum să ne eliberăm de aceste obligaţii în mod onorabil şi fără riscuri. Cred că principiul fundamental al unei asemenea soluţii este evident. Soluţia tre-

buie căutată nu dînd proporții conflictului, ci aducîndu-l la masa tratativelor, indiferent dacă va fi vorba de reconvocarea Conferinței de la Geneva, de o discuție în cadrul O.N.U. sau de o soluție mixtă.

Nici unei țări nu-i este ușor să-și repare greșelile și mai ales greșelile în care a investit vieți omenești, bani și principii morale. Dar greșeala inițială din Asia de sud-est trebuie reparată, iar singura modalitate de a o repara este de a începe tratative. Cel puțin, la masa tratativelor nu vom fi izolați și, chiar dacă perspectivele tratativelor nu sînt strălucite, perspectivele militare în Vietnamul de sud sînt mai întunecoase decît se poate spune în cuvinte.

Walter LIPPMANN

REVUE MILITAIRE GÉNÉRALE

GENERAL MILITARY REVIEW

ALLGEMEINE MILITÄRRUNDSCHAU

PARIS

FORȚA MULTILATERALĂ ȘI R.F.G.

ÎN PREZENT nici o problemă nu este mai controversată în Germania occidentală decît cea a forței multilaterale. La începutul anului 1963, și în momentul cînd generalul de Gaulle își înăsprea atitudinea față de Statele Unite și de aliatul lor fidel, Marea Britanie, din cauza acordului din Bahamas, iar guvernul federal, dimpotrivă, își dădea acordul de principiu pentru proiectul cu privire la forța multilaterală, elaborat de echipa Kennedy, în R.F.G. a început o discuție la care s-au asociat treptat cercuri tot mai mari.

Două dintre numeroasele cercuri care au dus asemenea discuții au ales în 1963 ca temă problema forței multilaterale. Primul colocviu de la Stuttgart, ținut la sfîrșitul lunii noiembrie, nu a avut un prea mare răsunet, dar cel de-al doilea, ținut la München la începutul lunii decembrie, a fost urmărit de un mare număr de deputați și ziariști. Organizatorii, grupați în jurul revistei *Wehrkunde*, specialiști în problemele apărării, erau în realitate și judecători și parte în cauză. Într-adevăr, ei figurau printre adversarii declarați ai forței multilaterale, dar au avut o atitudine destul de cinstită pentru a invita susținători recunoscuți ai tezei și anume americani ca Bowie, directorul Centrului internațional al Universității Harvard. Alți americani, în schimb, ca de pildă Kissinger, specialist în problemele strategice, vechi membru al echipei Kennedy, în dezacord cu fostul președinte asupra proiectului de la Bahamas, s-au însărcinat să sprijine argumentele gaulliste.

Problema forței multilaterale a devenit demult în R.F.G. o chestiune politică. Pentru partizanii săi, ea constituie un test al fidelității față de alianța americană, pentru adversarii săi un test al voinței americane de a-i asocia pe europeni, și în special pe vest-germani, la exercitarea controlului asupra armelor atomice, la luarea de hotăriri în ce privește folosirea lor și alegerea obiectivelor.

În mod paradoxal, cei mai dîrji apărători ai forței multilaterale, înțeleasă ca o manifestare de fidelitate față de N.A.T.O., sînt social-democrații care, mulți ani de-a rîndul, au făcut din retragerea Republicii federale din organizația atlantică unul din punctele principale ale doctrinei lor de politică externă.

În schimb, mulți dintre adversarii săi, dacă nu principalii, se recrutează din rîndurile Uniunii creștin-democrate. În fruntea lor se află fostul cancelar Adenauer, a cărui autoritate mai degrabă a crescut de cînd a consimțit, în octombrie 1963, să predea mandatul și a fost reales la congresul de la Hanovra ca președinte al U.C.D. și U.C.S., și Franz Josef Strauss, a cărui influență în partid este mai mare ca oricînd.

Și unul și altul pretind însă să rămînă leali alianței americane și Strauss nu concepe, după spusele sale, decît o forță de șoc „europeană" în cadrul atlantic. Oameni ca von Guttenberg (U.C.S.), deputat de Franconia, sau von Merkatz, fost ministru, fost lider al unui mic partid de dreapta, merg și mai departe. Ei spun tuturor celor care vor să-i asculte că R.F.G. ar trebui să-și instaleze un cort în fața palatului Elysée și să nu plece de acolo înainte de a fi obținut un răspuns definitiv la întrebarea dacă sînt sau nu serioase aluziile făcute la Strasbourg, la sfîrșitul anului 1963, de Habib Deloncle, în legătură cu eventualitatea unei forțe de șoc europene.

În presă, cronicarul militar cel mai citit din R.F.G., Adalbert Weinstein de la *Frankfurter Allgemeine*, a lansat de cîteva luni o campanie furibundă împotriva forței multilaterale. El este partizanul fără rezerve al unei contribuții financiare din partea Republicii federale pentru forța de șoc franceză, chiar dacă ar urma să se caute ulterior forma cea mai bună pentru asocierea R.F.G. la eforturile Franței.

Între o opoziție socialistă care se pretinde mai credincioasă doctrinei tradiționale a U.C.D. decît U.C.D. însăși și o opoziție internă, șeful guvernului federal, prof. Erhard, și ministrul apărării, von Hassel, se străduiesc să păstreze „linia de mijloc".

După ei, Germania occidentală trebuie să țină cu fermitate cele două capete ale lanțului și prof. Erhard a inclus în mod deliberat în aceeași frază și cu același suflu Statele Unite și Franța, „acești doi mari aliați ai Republicii federale". Mai mult ca oricînd, noul cancelar refuză să aleagă între Washington și Paris și von Hassel a pus accentul pe fidelitatea absolută a Republicii federale față de alianța americană, Bundeswehrul va rămîne deci în întregime integrat în N.A.T.O. și Washingtonul nu va avea un susținător mai bun pentru forța sa multilaterală decît guvernul de la Bonn.

Prof. Erhard are într-adevăr toate motivele să se cramponeze de alianța americană. El știe foarte bine că proiectul forței multilaterale, oricît ar fi de complicat și de greu de realizat, constituie singura propunere în încercarea de a împăca ceea ce este de neîmpăcat, adică menținerea controlului american asupra armelor atomice și asocierea R.F.G. la acest control.

Șeful guvernului federal nu poate să ignoreze extrema sensibilitate a sovieticilor la tot ceea ce poate semăna cu o introducere a R.F.G., în turnul de control al vectorilor atomici. Văzută sub acest aspect, problema forțelor multilaterale se află în centrul nu numai al politicii vest-germane, ci și al politicii mondiale.

Forța de șoc se prezintă în schimb ca o întoarcere la naționalismul tradițional și crearea sa este însoțită de refuzul hotărît al generalului de Gaulle de a accepta orice integrare a forțelor militare franceze într-un ansamblu supranațional, fie el european sau atlantic.

În acest sens, ea este marcată de contradicția inițială, care a fost deseori subliniată în R.F.G. chiar de către oameni cu intenții mai bune față de Franța și față de generalul de Gaulle, cum este Jäger (U.C.S.), președintele comisiei pentru apărare din Bundestag. Această soluție nu merge oare împotriva unei soluții europene în timp ce, în același moment, generalul de Gaulle pretinde că vorbește în numele Europei? Cu alte cuvinte, și pentru a vorbi pe față, generalul nu procedează oare față de partenerii europeni ai Franței așa cum reproșează Statelor Unite că procedează față de aliații europeni?

Dar dacă problema politică rămîne fără soluție, problema militară, în ce o privește, cere o soluție. Lansînd planul său în vederea înființării unei forțe multilaterale, echipa Kennedy a recunoscut acest lucru. În situația în care se afla, Republica federală nu putea să nu fie de acord. Totuși, ea a făcut acest lucru fără iluzii, și puțini sînt vest-germanii, chiar în cercurile oficiale, care depășesc celebra formulă lansată de americani: forța multilaterală este soluția cea mai puțin proastă.

Roland DELCOUR

În Berlinul occidental, tineretul a organizat un marș de protest împotriva regimului lui Franco.

Die Presse

Unabhängige Zeitung für Österreich

VIENA

FRANȚA ȘI SPANIA

FRANȚA deschide Spaniei poarta spre Europa. Acesta pare să fie, văzut de la Madrid, rezultatul vizitei lui Couve de Murville, primul titular francez la externe care a dus convorbiri la Madrid după războiul civil.

Parisul privește sub mai multe aspecte restabilirea unui contact strîns cu Spania. În primul rînd, a primit dreptul de a instala pe insulele Canare o stațiune de observație pentru rachete balistice de care are nevoie, atît în vederea experiențelor urmărind dezvoltarea armelor purtătoare pentru „forța de șoc", cît și pentru proiectele sale în spațiul cosmic. Apoi, în cadrul „politicii militare independente" există acum posibilitatea de a colabora cu Spania la apărarea coastei Europei occidentale, și de a folosi, ca și S.U.A., porturile spaniole pentru flota franceză.

De asemenea, industria de export franceză are acum toate perspectivele de a-și crea pe piața spaniolă o poziție privilegiată. Acestui scop îi slujește și marele credit de stat (700 000 000 de franci). Prin conducte care vor străbate Spania, va fi posibilă asigurarea transportului petrolului din Sahara, ca și stabilirea unei poziții mai bune de negocieri cu statele nord-africane. În sfîrșit, colaborarea oferă perspective pentru o legătură, desigur nu prea pe placul Spaniei, care să țină locul intrării Spaniei în Piața comună.

În urmă cu peste un an devenise evident că intervențiile Spaniei pe lîngă C.E.E. nu vor putea obține decît un răspuns nesatisfăcător sau nici unul. Așa s-a și întîmplat. Din cauza rezistenței olandezilor, belgienilor și italienilor, Consiliul ministerial al Pieței comune nu a oferit Madridului decît negocieri în vederea unui acord economic. Dorința, precaut manifestată de Madrid, de a se asocia Pieței comune în vederea unei ulterioare aderări depline, nu a găsit ecou.

Este adevărat că negociatorii francezi repetă insistent că Spania, ca parte integrantă a Europei, va trebui într-o bună zi să intre în C.E.E., dar la Quay d'Orsay se știe prea bine că fără aprobarea guvernelor respective nu se poate face nimic. De aceea, la Madrid, Couve de Murville a și dat a înțelege că cererea de asociere privește comunitatea și că în consecință ea va fi examinată la Bruxelles și nu în cursul negocierilor de la Madrid.

Drumul Spaniei spre Europa trece deci prin Paris. În afară de aceasta, spaniolii au perspective de a remedia o parte din lipsurile lor economice printr-o strînsă coordonare economico-politică cu Franța. Chiar în primele luni ale anului 1964, importantele exporturi de produse agrare pe piața franceză au crescut substanțial.

Aceasta anunță, fără îndoială, complicații pentru C.E.E. Rezistența Italiei împotriva unei asocieri spaniole nu se bizuie numai pe amintirile războiului civil, ci și pe faptul că Spania, ca important producător de produse agrare concurente (mai ales citrice), amenință să devină un partener primejdios în Piața comună. Creșterea considerabilă a comerțului spaniol cu Franța nu este de natură să placă italienilor.

Date fiind angajamentele franceze față de Spania, va fi greu să se ajungă la un numitor comun în politica comercială a C.E.E.

Hermann BOHLE

Ce sînt Ligile țărănești

Ziarele au anunțat că Francisco Juliao, fost deputat, conducător al Ligilor țărănești din Brazilia, a fost arestat, după ce mandatul său de deputat fusese suspendat la începutul lunii aprilie. Juliao este unul din animatorii principali ai mișcărilor țărănești din regiunile nord-estului Braziliei și unul din principalii publiciști care militează pentru înfăptuirea unei reforme agrare în această țară. Pentru personalitatea și profilul său politic este definitoriu articolul-program intitulat „Que sao as Ligas Camponesas ?" (Ce sînt Ligile țărănești ?), publicat în 1962 în **Cadernos de Povo Brasileiro.** Dăm din acest Program cîteva extrase mai semnificative :

Proiectul de reformă agrară există, însă numai revoluția socială poate să-i insufle viață. Cînd țăranul începe să lucreze în terenul din junglă, cînd îl defrișează și se pregătește să-l însămînțeze, el își dă seama perfect că recolta va depinde de mulți factori, printre care unii complet străini voinței sale. Noi înșine sîntem în momentul de față într-un moment care poate fi asemănat cu cel al pregătirii solului și semințelor. Trebuie, ca să spunem așa, să defrișăm conștiința maselor, cucerind-o pas cu pas, bravînd toate riscurile naturale, înfrîngerile și surprizele care-i așteaptă pe cei ce se încumetă la o muncă atît de dificilă, pentru a arunca în acest sol rodnic și generos sămînța ideilor. Este ceasul mobilizării, al concentrării tuturor energiilor în vederea sarcinii comune.

Cine se oprește în fața peisajului brazilian vede de la început, fără a fi nevoie să-și obosească privirile, mizeria țăranilor fără pămînt sau aproape total lipsiți de pămînt, mizerie care depășește orice închipuire, care depășește chiar și mizeria maselor urbane, aglomerate ca animalele în cocioabele din Recife, în bidonville-urile din Rio sau în periferiile sordide din Porto Alegre. Strivit de apăsarea crudă a latifundiarilor și de toate rămășițele feudale care îi sprijină, țăranul, în momentul de față majoritatea populației braziliene, a ajuns asemenea nu unei ființe omenești, ci unei vegetale. El este un arbore care se usucă pe întinderile fără sfîrșit ale patriei sale. Să-l smulgem din această ocnă, din această condiție „fiziologică", să-l readucem la viața pe care ar trebui să o trăiască ca o ființă omenească, aceasta este marea răspundere pe care noi ne-o asumăm în fața conștiinței noastre. Căci este vorba de 45 milioane de ființe omenești care așteaptă zorii. Sînt în primul rînd 12 milioane de oameni care-și vînd forța de muncă, înlănțuiți de pămînt, asemenea condamnaților la ocnă pe viață. Există proletarii, semiproletarii și țăranii propriu-ziși. Proletarii sînt muncitorii cu ziua, semiproletarii sînt colonos, argații, muncitorii ocazionali, posseiros, condicairos, sitiantes. Țăranii sînt fermierii de toate felurile, arendașii, păstorii de toate felurile. Toți sînt apăsați de un regim de sclavie, toți se mișcă pe aceeași scenă tragică pe care nu o părăsesc decît pentru cocioaba, bidonville-ul, circiuma, lupanarul, spitalul sau închisoarea prin care trec unii sau alții, sau, în cele din urmă, pentru cimitir. Nici unul dintre ei nu cunoaște maternitatea, creșa, școala, cultura, sănătatea, pacea, viitorul, viața. Cum însă noi avem încredere în puritatea spirituală a acestor milioane de brazilieni, facem apel la toți patrioții pentru a înlătura obstacolele ridicate de secole de nedreptate socială, pentru a clădi o societate liberă de suferințe și de spaimă.

După ce am petrecut zece ani în întîlniri sau contacte fără urmare cu unul sau altul dintre țărani, în calitatea mea de simplu avocat, sau în sălile tribunalelor în fața unor judecători care măsurau totul după rigidul Cod civil, am reușit în sfîrșit să stabilim legătura cu un grup de țărani, să discutăm cu ei formele de luptă cele mai eficace pentru a le asigura traiul pe pămînturile lor liberi de apăsarea ucigătoare a feudalismului. (E vorba de Asociația agricolă a plantatorilor din Pernambuco, organizație care a constituit prima Ligă țărănească, în districtul Vitoria de Santo Antao, nu departe de Recife). Am obținut un mandat de deputat în Adunarea legislativă din Pernambuco. Dispuneam acum de două tribune de la care să ne facem auzit glasul — cea judiciară și cea politică. Aveam de asemenea experiența pe care ne-o dădea traiul laolaltă, peste 30 de ani, cu această masă de oameni strivită de marea proprietate, așa cum trestia de zahăr este strivită la recoltare. Cu acest prim nucleu de țărani am început acțiunea, arătîndu-le în primul rînd că libertatea lor se afla în propriile lor mîini. Singuri, ei erau asemenea unui pumn de nisip, mereu expuși să se risipească în bătaia vîntului. Liga urma să fie cimentul care să-i reunească, să-i transforme într-un bloc solid, trainic. Am început deîndată instruirea acestei mase, folosind un limbaj simplu, accesibil, recurgînd la simboluri, la imagini, la parabole, pentru a recîștiga timpul pierdut, pentru a face să țîșnească în conștiința tuturor o lumină care să învingă teama. Noi luptam pe trei fronturi : la sate, în fața justiției și în parlament. La sate, păstrînd contactul direct cu țăranii, redactînd buletine precum „Călăuza țăranului". „A.B.C.-ul țăranului", „Cartea de citire a țăranului", „Carta eliberării țăranului". În fața justiției, intentînd sau combătînd acțiuni care se înmulțeau rapid odată cu extinderea Ligii, și în celelalte districte ale statului Pernambuco. În parlament, denunțînd în fața opiniei publice violențele, măsurile arbitrare, arestările și asasinatele nepedepsite, care loveau în țăranii cei mai remarcabili prin curajul și prin combativitatea lor împotriva agenților și polițiștilor.

...După ce s-au impus atenției de zi cu zi a presei braziliene, scoțînd în evidență gravitatea problemei reformei agrare, Ligile țărănești au provocat apariția a nenumărate asociații rurale, care se răspîndesc astăzi pe tot teritoriul național sub denumirile cele mai diverse.

Liga țărănească din statul Pernambuco, inițiatoarea tuturor celorlalte sau modelul lor, este o organizație cu caracter regional.

Ligile, ca organizație, se caracterizează prin centralizarea activităților lor. Este vorba de o asociație care organizează „delegații" pretutindeni unde există țărani.

Sediul central se stabilește în capitala statului sau în cel mai mare oraș din regiune, căci acolo se află clasa muncitoare, studenții, intelectualii revoluționari, mica burghezie, o justiție mai avansată sau mai puțin reacționară decît cea care, într-un orășel oarecare din interiorul statului, se prăbușește sub apăsarea latifundiei. Întrucît autoritatea ei se extinde asupra întregului stat, organizația poate să-și instaleze delegațiile sau antenele în orice loc : oraș, district, aglomerare, mare domeniu, în inima munților sau pe malurile rîului.

Dată fiind amploarea pe care au luat-o Ligile țărănești, este urgent necesar ca masele de țărani să fie organizate, acesta fiind totodată mijlocul cel mai eficace de a susține luptele clasei muncitoare și de a-i garanta hegemonia pe frontul unic împotriva imperialismului și a latifundiei.

Per WÄSTBERG: „ZONĂ INTERZISĂ“*)

Americanul John G. Griffin, autorul cărții „Negru ca mine“, și-a colorat și decolorat alternativ pielea, dîndu-se cînd drept negru, cînd drept alb, astfel ca experiența sa în sudul segregaționist să fie completă și cît mai directă. Suedezul Per Wästberg a rămas alb în Rhodesia de sud, aleasă de el ca teren de studii literare subvenționate de o bursă Rotary. A trăit printre albi, i-a cunoscut în casele lor, în cluburile și parlamentul lor. Nici n-ar fi putut face altfel ; dacă ar fi locuit printre negri, dacă ar fi trăit în casa unuia dintre indigeni, s-ar fi condamnat la izolarea cea mai totală. Colonii albi din Rhodesia de sud practică un apartheid nedeclarat oficial. Îi admit pe negri doar ca servitori și muncitori necalificați, dar n-ar tolera niciodată ca un alb, și mai ales un străin, să nesocotească moravurile rasiste întreținute cu îndărătnicia cea mai obtuză.

În primele săptămîni ale șederii lor în Rhodesia de sud, Wästberg și soția sa au fost găzduiți în casa unei familii de mari fermieri ; oaspeții exprimă mulțumiri pentru ospitalitatea ce le-a fost acordată, dar nu renunță să-și declare indignarea față de modul de viață și concepțiile amfitrionilor. A fost primul lor contact cu prejudecățile rasiale agresive, cu mărginirea suficientă a colonilor care-și hrănesc ființi cu tortă, își disciplinează servitorii cu cravașa și conduc statul în funcție de înțelegeri încheiate la un pahar de whyski. La Salisbury, soții Wästberg au căutat un apartament mic și utilat în așa fel încît să nu angajeze servitori ; nu vroiau din principiu, dar și pentru că se temeau să nu ajungă a confunda, ca atîția alții, problema africană cu aceea a emancipării personalului casnic. Contactul oaspeților cu populația neagră, dificil din pricina legislației și moravurilor rasiste, nu trebuia sub nici un motiv denaturat sau redus la o rază minimă de observație.

Tînărul scriitor suedez Per Wästberg a sosit în Rhodesia de sud în 1959, iar cartea sa a apărut la Stockholm în 1960. Citind-o în traducerea românească, acum, la patru ani după ce a fost scrisă, constați că, deși între timp, sub presiunea mișcării de eliberare națională, federația care unea cele două Rhodesii și Nyassalandul a trebuit să fie dizolvată, iar președintele ei, Roy Welensky, a fost nevoit să renunțe și la conducerea guvernului sud-rhodesian — în structura politică, socială și economică, în moravuri și obiceiuri, n-a intervenit aproape nici o schimbare. Aceeași închistare reacționară în universul strîmt al intereselor castei de exploatatori albi, aceeași încăpățînare anacronică pe de o parte, aceleași indescriptibile suferințe și aceeași neînfrîntă voință de eliberare de cealaltă parte.

În Rhodesia de sud, radiojurnalul începe cu mercurialul prețurilor la tutun și buletinul meteorologic. Urmează ultimele știri: sport, noutăți din parlament, vești despre politica rasială. În rîndurile colonilor domnește în general o mirare reprobatoare față de faptul că problema Rhodesiei de sud a ajuns la O.N.U. și în Consiliul de Securitate. De altfel, tot ce nu este în imediată legătură cu profiturile materiale este socotit neinteresant și neimportant de către cei care stăpînesc fără drept pămîntul și populația unei străvechi civilizații ca aceea a fostului imperiu Zimbabwe.

Reportajul lui Wästberg amintește întrucîtva de Arthur Lundkwist și al său „Continent vulcanic“. Aria este, firește, mai restrînsă, fără ca observația să cîștige în profunzime. Se degajă însă aceeași concluzie : nu poate dăinui la infinit starea de lucruri întemeiată pe nedreptate, pe îndestularea unora și mizeria celorlalți, pe drepturi nemărginite ale unei minorități de origine europeană asupra majorității africane a populației. Cînd a venit în Rhodesia de sud, Wästberg părea să țină foarte mult la o anumită imparțialitate politică și rezervă în a judeca pe alții. Dar lumea în mijlocul căreia a trăit aproape un an, acolo, la 18 grade latitudine sudică, pe pămîntul Africii, a sfîrșit prin a i se arăta în întreg dinamismul ei, sub aparența oprire în loc a timpului.

Tînărul scriitor nu s-a mărginit la studiile strict literare și nici la ceea ce i-ar fi oferit numai contactul cu minoritatea colonilor albi. Pentru a descoperi și înțelege adevărata Africă, pe teritoriul încă atît de puțin cunoscut europenilor care este Rhodesia de sud, Wästberg și soția sa nu s-au mulțumit să observe de la oarecare apropiere, ci au pătruns și au ajuns să frecventeze cu regularitate cartierul Harari (rezervat negrilor la Salisbury), precum și diverse alte așezări ale indigenilor, să intre în casele lor și să stea îndelung de vorbă cu ei. Au întîlnit acolo revolta clocotindă, gata să se dezlănțuie, au întîlnit și înțelepciunea care se coace luminînd orizonturile luptei de eliberare.

Experiența trăită în contactul cu populația de bază a țării l-a dus pe Wästberg la concluzia că, oricît ar fi de cumplit nonsensul politicii oficiale de apartheid nedeclarat și oricît ar aminti el de bezna coborîtă cîndva de hitleriști asupra Europei, soarta Rhodesiei de sud nu poate evolua decît în sensul eliberării naționale.

Gabriela DOLGU

*) Ed. Politică, București, 1964.

Michele PANTALEONE: „MAFIA ȘI POLITICA“*)

S-a scris foarte mult despre Mafia, această plagă seculară a Siciliei și a întregii Italii : articole, reportaje, cărți etc. Istoricii au căutat chiar să stabilească data exactă a nașterii ei, iar lingviștii au făcut studii asupra cuvîntului „mafia“.

Cartea lui Michele Pantaleone, apărută recent în traducere românească, ne oferă o imagine complexă a fenomenului Mafiei, prezentat de la începuturile sale și analizat îndeosebi în perioada de după cel de al doilea război mondial, cînd activitatea acestei organizații teroriste a luat o amploare deosebită. După cum arată însuși autorul în prefața lucrării, „mi s-a părut necesar și folositor să-mi aduc, prin această modestă carte, contribuția la studierea, cunoașterea și demascarea activității Mafiei“. Cu aceste intenții, M. Pantaleone pornește de la prezentarea istoricului Mafiei.

Acum un secol, în perioada luptei pentru unificarea Italiei, Mafia era deja prezentă în cele patru provincii ale Siciliei occidentale. Ea își are originea în proprietatea feudală și îndeplinea în acea epocă funcția de apărare a privilegiilor feudale la țară. Era un fel de poliție privată ce opera în afara și împotriva legii, cu scopul de a intimida, amenința și, eventual, a suprima pe oricine se opunea vechilor orînduieli feudale. Cu timpul Mafia a prosperat, nepedepsită și tot mai puternică. Ea a devenit astfel instrumentul de luptă al marilor moșieri împotriva mișcării revendicative a țăranilor săraci, precum și de presiuni politice în vederea alegerii unui anume deputat, pentru asigurarea carierei politice a unui anume om politic.

Interesante sînt paginile care relatează etapele colaborării Mafiei cu fascismul. În primii ani mafioții au sprijinit, mai mult sau mai puțin de bună voie, regimul lui Mussolini. O bună parte a cadrelor de conducere din Sicilia provenea din rîndurile oamenilor Mafiei sau ale unor cunoscuți avocați ai acesteia. Mai tîrziu, regimul, organizînd gărzile fasciste din indivizi tot atît de declasați ca și bandiții Mafiei, prefera să acționeze fără concurent la sate. În plus, moșierimea și burghezia din Sicilia, aderînd la fascism, nu-și ascundeau dorința de a se descotorosi de oamenii Mafiei, vechii lor aliați.

De unde izvorăște forța Mafiei și cum a reușit ea să-și consolideze hegemonia economică în perioada de după război ? Autorul răspunde pe larg acestei întrebări. Mafia a devenit deosebit de puternică grație protecțiilor pe care le-a găsit în rîndul anumitor forțe politice cărora la rîndul ei le acordă tot sprijinul. Aceste relații nu se limitează la interesele comune care ar exista între un personaj politic corupt și grupurile criminale devenite azi puternice forțe economice. Michele Pantaleone dezvăluie pe bază de documente firele ce leagă pe mafioți de cercuri conducătoare, plasa intereselor financiare și politicianiste care au generat nenumăratele crime ale Mafiei.

Michele Pantaleone demonstrează astfel cum, din bandiți răzleți, care activau la început pe cont propriu, Mafia a devenit o organizație bine închegată, cu lideri autoritari, cu o ierarhie strictă. Valoarea acestei cărți nu rezidă însă numai în caracterul ei documentar și de analiză a fenomenului pe care îl reprezintă Mafia. După cum scrie Carlo Levi în prefața lucrării : „Michele Pantaleone nu este un cercetător care atacă problema Mafiei ca un obiect oarecare de studiu sau un politician pentru care lupta împotriva Mafiei este unul din variatele aspecte ale activității sale, ci un om care a trăit toate acestea, pentru care toate acestea au constituit atmosfera propriei lui existențe și pe care le-a îndurat în fiecare moment al vieții sale“.

Rodica GEORGESCU

*) Ed. Politică, București, 1964.

BERTRAND RUSSELL

Considerat a fi cel mai însemnat dintre filozofii britanici contemporani, lordul Bertrand Russell este și una din principalele figuri ale campaniei engleze pentru dezarmarea nucleară și pentru prevenirea unui nou război.

În ciuda vîrstei înaintate, activitatea sa în aceste domenii continuă și astăzi. Neobișnuita lui combativitate — care l-a făcut una din personalitățile proeminente ale mișcărilor non-conformiste din patria sa — i-a atras și acum cîțiva ani „rigorile legii" : la vîrsta de 89 de ani el a preferat să stea șapte zile la închisoare decît să declare că va renunța la activitatea sa împotriva înarmării nucleare și a experiențelor cu bombele atomice. Cu aproape 43 de ani înainte el fusese de asemenea condamnat la închisoare, în timpul primului război mondial, pentru activitatea sa pacifistă.

Russell s-a născut în 1872 într-o familie strîns ancorată în viața politică britanică. Bunicul său, lordul John Russell, a fost ministrul de externe al Marii Britanii în perioada războiului american de secesiune. Copilăria actualului lord s-a desfășurat în împrejurări oarecum neobișnuite ; bunicul său s-a străduit să-l împiedice să urmeze exemplul tatălui său, cunoscut pentru atitudinea sa de liber-cugetător. Tînărul Bertrand a fost educat cu preceptori de familie care au căutat să-i ascundă vederile și personalitatea tatălui său. Mai tîrziu, filozoful declara — în maniera sa paradoxală caracteristică, care-l apropie într-un fel de Bernard Shaw — că trebuie să mulțumească acestei educații „patriarhale de familie" pentru orientarea sa ulterioară antireligioasă, adoptată ca reacție împotriva mediului copilăriei, precum și pentru faptul că l-a ținut de o parte de școlile obișnuite ale lumii aristocratice britanice și l-a deprins să scrie bine englezește. În realitate, Russell a studiat la unul din colegiile tradiționale ale Universității Cambridge și faptul că el scrie într-adevăr într-un stil din cele mai limpezi și elegante se datorește probabil în egală măsură și educației sale clasice. El a rămas la Cambridge ca profesor ocupînd una din principalele catedre de filozofie — cu excepția anilor 1916—1920 (cînd a fost suspendat pentru activitatea sa pacifistă) și a anilor celui de al doilea război mondial, cînd a funcționat ca profesor la unele dintre principalele universități americane.

Activitatea de creație a lui Russell a început din tinerețe, cu un eseu despre social-democrația germană (apărut în 1896) și a continuat, îmbinînd interesul pentru problemele sociale cu cele strict științifice, cu „Eseu despre fundamentele geometriei", „Filozofia lui Leibnitz" și mai ales cu „Principiile matematice". În această din urmă lucrare el și-a exprimat observațiile și teoria despre relațiile dintre logică și matematică, fundamentînd știința logicii matematice contemporane. Opera sa de bază — scrisă în colaborare cu filozoful și matematicianul britanic Whitehead — este „Principia mathematica" (1910—1913, 3 vol.).

Bibliografia lucrărilor lui Bertrand Russell conține un șir lung de opere de popularizare a științei și de analize ale situației economice, politice, intelectuale ale lumii contemporane : „Despre cunoașterea lumii externe ca domeniu de aplicare a metodei științifice și filozofice" (1914), „Misticismul și logica" (1918), „A.B.C. atomic" (1923), „A.B.C.-ul teoriei relativității" (1925), „Perspective științifice" (1931), „Care este calea pentru salvgardarea păcii ?" (1936), „Oamenii să gîndească !" (1940), „Noi speranțe în lumea în schimbare" (1951), ca să le citățm numai pe cele mai cunoscute, precum și diferite culegeri de articole și conferințe cu privire la posibilitățile înțelegerii internaționale, primejdia unui război și, în vremea noastră, a unui război atomic, riscurile experiențelor nucleare, necesitatea dezarmării — acestea din urmă mai ales în perioada care a urmat celui de al doilea război mondial.

Înainte de a deveni una din figurile active ale mișcării britanice — și mondiale — pentru dezarmare, Russell era preocupat de istoria politică și filozofică a omenirii. Una din operele sale de căpetenie, „Istoria filozofiei occidentale", apărută în 1946, exprimă următorul punct de vedere : „Scopul meu este să urmăresc filozofia ca o parte integrantă a vieții sociale și politice, și nu ca reprezentînd speculațiile izolate ale unor indivizi remarcabili". Totuși, orientarea idealistă în filozofie l-a făcut pe Russell să nu acorde întotdeauna importanța cuvenită factorului economic în ce privește dezvoltarea istorică și într-o oarecare măsură încercările sale rămîn unilaterale.

În ciuda limitelor decurgînd din formația sa filozofică, Russell are meritul de a fi abordat istoria doctrinelor filozofice legînd-o de o examinare mai realistă a evoluției istorice a omenirii. Cam în aceeași perioadă, el a încercat și o sinteză a „istoriei ideilor occidentale" intenționînd să răspundă teoriei filozofului retrograd german Oswald Spengler din „Declinul Occidentului".

Pentru activitatea sa publicistică, Russell a primit distincții dintre cele mai importante : Premiul Nobel pentru literatură în 1950, premiul Kalinga, acordat de UNESCO în 1957, și un mare premiu literar internațional, Sonning, acordat de Danemarca în 1960.

Russell s-a făcut cunoscut în ultimul deceniu și jumătate ca una dintre cele mai active personalități în campaniile politice pentru dezarmare, renunțarea la înarmarea nucleară și la experiențele atomice. El a fost unul din inițiatorii Mișcării Britanice pentru Dezarmarea Nucleară și mai tîrziu, desprinzîndu-se de această organizație, principalul animator al „Comitetului celor 100".

Russell este continuu prezent în actualitate prin atitudinea sa de intransigentă ostilitate față de înarmarea nucleară, prin apelurile sale în favoarea dezarmării și înțelegerii internaționale. „Ar fi o greșeală să credem că problemele ridicate de existența armelor nucleare ar putea fi rezolvate doar prin dezarmare. Este absolut necesar să se ajungă și la o metodă acceptabilă pentru toți în vederea rezolvării disputelor internaționale. Dacă nepoții actualei generații vor să trăiască pînă la maturitate, trebuie rezolvată în primul rînd dificila problemă a preîntîmpinării definitive a războiului" — scria el într-un articol recent.

M. I.

Libertățile aerului

Inaugurarea primei linii aeriene Paris-Londra în 1919 marchează începutul transporturilor aeriene internaționale. Două traversări ale Oceanului Atlantic au fost efectuate, una din S.U.A. către Anglia prin insulele Azore și Lisabona și alta fără escală, din Terra Nova în Islanda. În decurs de aproape 50 de ani, tehnica navigației aeriene a ajuns la o extremă perfecțiune.

Transporturile aeriene internaționale depășind frontiera unui stat, a fost necesar ca toate problemele privind tranzitul aeronavelor în curse regulate peste teritoriul statelor străine și escalele pe aeroporturile acestora să fie reglementate prin acorduri multilaterale și acorduri bilaterale.

Dreptul de a survola teritorii străine cît și acela de a face escale tehnice sau comerciale poartă denumirea de libertăți ale aerului.

Putînd fi clasificate în libertăți de trecere cu drepturi necomerciale și libertăți de trecere cu drepturi comerciale în efectuarea transporturilor aeriene internaționale între două sau mai multe țări, cele cinci libertăți ale aerului sînt :

1. Dreptul de a survola pe teritoriul unui stat străin fără aterizare, denumit și dreptul de simplu survol.

2. Dreptul de a ateriza pentru scopuri necomerciale, ceea ce înseamnă escale pentru alimentare, reparația motorului etc., fără însă a se putea îmbarca pasageri, poștă și marfă pentru aeroportul de destinație. Escala este determinată de motive tehnice, inerente, uneori în zborurile internaționale.

3. Dreptul de a debarca pasageri, poștă și marfă îmbarcați din teritoriul statului a cărui naționalitate o are aeronava. Libertatea constă în dreptul aeronavei care îmbarcă din teritoriul național, pasageri, poștă și marfă, de orice naționalitate și proveniență, de a debarca pasageri, poștă și marfă pe un aeroport intermediar în ruta către aeroportul de destinație.

4. Dreptul de a îmbarca pasageri, poștă și marfă cu destinația către teritoriul statului a cărui naționalitate o are aeronava.

5. Dreptul de a îmbarca pasageri, poștă și marfă cu destinația către teritoriul oricărui alt stat și dreptul de a debarca pasageri, poștă și marfă provenind din oricare alt teritoriu.

Aeronava are dreptul să îmbarce pasageri, poștă și marfă, la plecare, în cursa de ducere și la întoarcere, în cursa de înapoiere, respectiv de pe aeroportul național și aeroportul de destinație, putînd de asemenea debarca și îmbarca pasageri, poștă și marfă de pe oricare aeroport intermediar situat pe traseul liniei aeriene respective.

În practica acordurilor bilaterale privind transporturile aeriene între state se pevede că întreprinderile sau companiile de transport aerian se bucură de posibilități egale și echitabile pentru exploatarea serviciilor convenite între teritoriile lor, ținîndu-se seama, pe parcursurile comune, de interesele lor reciproce, în scopul de a nu afecta în mod dezavantajos serviciile lor respective.

I. R.

PRESA
acum 50 de ani

La 15 iunie 1914, la ora 10,45 la Sarajevo s-a comis un atentat împotriva moștenitorului tronului austro-ungar, arhiducele Franz Ferdinand. Studentul croat Prinzip a tras două gloanțe asupra arhiducelui și soției sale, care se aflau într-o mașină, ucigîndu-i pe amîndoi. Franz Ferdinand venise în Bosnia-Herțegovina pentru a asista la manevre militare. În aceeași dimineață se mai comisese un atentat nereușit asupra arhiducelui.

În legătură cu atentatul :

Împăratul austro-ungar Franz Iosef se întoarce la Schönbrun din stațiunea balneară Ischil. — Scăderi importante la bursa din Viena. — Stare de asediu în Bosnia. Ziarul vienez semioficios Freundblatt scrie că „o consecință politică a atentatului va fi o răcire și mai mare a relațiilor dintre Austro-Ungaria și Serbia".

Breviar

4 IUNIE

Primul ministru al Indiei, Lal Bahadur Shastri, a primit delegația guvernamentală a Republicii Populare Romîne, condusă de tovarășul Gheorghe Apostol, prim-vicepreședinte al Consiliului de Miniștri, care a participat la funeraliile fostului prim-ministru J. Nehru.

A avut loc la Ministerul Afacerilor Externe schimbul instrumentelor de ratificare a Tratatului între Guvernul Republicii Populare Romîne și Guvernul Republicii Populare Ungare privind regimul frontierei de stat romîno-ungare și colaborarea în problemele de frontieră.

5 IUNIE

Președintele Consiliului de Miniștri al R. P. Romîne, Ion Gheorghe Maurer, a primit pe dr. Fritz Bock, ministrul comerțului și reconstrucției al Austriei, care ne-a vizitat țara.

De asemenea, tovarășul Ion Gheorghe Maurer a primit pe dl Patrick Gordon Walker, purtătorul de cuvînt al Partidului laburist pentru probleme externe, și pe dl David Ennals, șeful secției de relații externe a Partidului laburist, care au vizitat țara noastră la invitația Grupului național romîn al Uniunii interparlamentare.

Au fost date publicității noile măsuri privind dezvoltarea în continuare a turismului internațional în R. P. Romînă.

Cu prilejul trecerii prin Atena, spre București, tovarășul Gheorghe Apostol, prim-vicepreședinte al Consiliului de Miniștri al R.P.Romîne, și Eduard Mezincescu, adjunct al ministrului afacerilor externe, au făcut vizite de curtoazie vicepreședintelui Consiliului de Miniștri al Greciei, St. Stefanopoulos și ministrului afacerilor externe, St. Costopoulos.

A fost semnat la Roma protocolul comercial privind schimburile de mărfuri între R. P. Romînă și Italia pe anul 1964.

7 IUNIE

La Poznan s-a deschis cel de-al 33-lea Tîrg internațional, la care participă 54 de țări din cele cinci continente.

Din partea R. P. Romîne participă o delegație condusă de Bujor Almăjan, ministrul minelor și energiei electrice.

8 IUNIE

Delegația de specialiști francezi în domeniul industriei petroliere, condusă de prof. René Navarre, director general al Institutului francez al petrolului, care ne-a vizitat țara la invitația Ministerului Industriei Petrolului și Chimiei, a părăsit Capitala.

S-a deschis la Viena Conferința internațională organizată de Institutul Dunărean European. Reprezentantul romîn, prof. dr. Traian Ionașcu, a prezentat o expunere despre coexistența pașnică și dreptul internațional.

9 IUNIE

S-a reîntors de la Moscova delegația de activiști ai Partidului Muncitoresc Romîn, condusă de tovarășul Chivu Stoica, membru al Biroului Politic, secretar al C.C. al P.M.R., care, la invitația C.C. al P.C.U.S., a făcut o vizită în Uniunea Sovietică pentru a studia experiența în domeniul conducerii de către partid a economiei.

A sosit în Capitală Peter János, ministrul afacerilor externe al R.P. Ungare, care, la invitația ministrului afacerilor externe al R.P. Romîne, Corneliu Mănescu, va face o vizită de prietenie în țara noastră.

POȘTA REDACȚIEI

Grigore Cucu — Deva. **Capitala Boliviei, La Paz, situată la peste 4 000 metri înălțime, deține recordul în materie de altitudine între capitalele lumii.**

După cum au relatat ziarele, corpul defunctului prim-ministru al Indiei, Jawaharlal Nehru, a fost dus pe malul rîului Jumna unde, cu 16 ani în urmă, a fost incinerat conducătorul luptei de eliberare a poporului indian, Mahatma Gandhi. Rugul pe care a fost așezat trupul neînsuflețit al lui Nehru a fost aprins de nepotul său, Sandjay Gandhi, în vîrstă de 16 ani. S-a arătat de asemenea că, cu prilejul semnării în Cartea de condoleanțe la reședința defunctului, delegația romînă a fost primită de fiica acestuia, Indira Gandhi. Aș vrea să știu dacă Jawaharlal Nehru a fost rudă cu Mahatma Gandhi și care a fost gradul de rudenie.

NICOLAE CONSTANTIN
Comuna Mărgăriteşti
raionul Blaj

Vă rog să scrieți în revista LUMEA care sînt legăturile de rudenie dintre J. Nehru și Mahatma Gandhi.

ION MORARU
Caracal

Nu există o asemenea legătură de rudenie. Fiica lui Jawaharlal Nehru, d-na Indira Shriwati Gandhi, poartă acest nume după fostul ei soț, deputatul Firoze Gandhi, care nu făcea parte din familia conducătorului luptei de eliberare națională a poporului indian.

Cred că ar fi de actualitate să publicați la rubrica „Întrebări și răspunsuri" sau în altă parte o scurtă notă privind organizarea puterii de stat în Republica India.

Constat cu satisfacție că ați ținut seama de dorința exprimată de mine de a publica noi materiale despre Republica Congo (în numerele 22 și 23) și cred că desfășurarea evenimentelor din această țară va prilejui încă numeroase articole și comentarii. Dintre problemele despre care consider că merită a fi tratate într-un viitor articol în legătură cu această temă, menționez : în ipoteza în care mișcarea de partizani s-ar extinde și autoritățile centrale congoleze n-ar putea controla situația, guvernul central ar avea de ales între mai multe soluții la fel de dificile :

a) de a cere prelungirea mandatului forțelor O.N.U., ceea ce pare puțin probabil ;

b) de a apela la ajutorul militar al fostei metropole, ceea ce l-ar discredita definitiv în ochii opiniei publice ;

c) de a cere sprijin tinerelor state africane, ceea ce pare greu de conceput, deoarece acestea au dezaprobat măsurile antidemocratice adoptate în ultimul timp (dizolvarea Parlamentului, arestarea unor deputați și lideri politici progresiști etc.).

VICTOR DUCULESCU
București

India este o republică suverană făcînd parte din Commonwealth, statut aprobat de ceilalți membri ai Commonwealthului în aprilie 1949. În conformitate cu constituția adoptată de Adunarea constituantă din 26 noiembrie 1949, șeful statului este președintele republicii, care este ales o dată la cinci ani. El guvernează cu ajutorul unui prim-ministru și al unui cabinet care se sprijină pe majoritatea parlamentului bicameral format din Consiliul Statelor, reprezentînd cele 16 state și opt zone administrative ale republicii și o Cameră a deputaților, a cărei componență se reînnoiește la fiecare cinci ani.

În legătură cu problema pe care o ridicați cu referire la situația din Congo, citiți articolul consacrat acestei teme la rubrica „Lumea într-o săptămînă". Vom ține seama și de celelalte sugestii ale dv.

În comunicatul comun romîno-yemenit semnat cu prilejul vizitei mareșalului Abdullah al-Sallal, se precizează că „părțile sprijină drepturile arabilor palestinieni în conformitate cu rezoluțiile corespunzătoare ale O.N.U." Vă rog a preciza la poșta redacției despre ce drepturi este vorba.

CONSTANTIN ZVARICI
Constanța

Care ar fi drepturile arabilor palestinieni în conformitate cu rezolutiile Organizației Națiunilor Unite ?

Ing. VIRGIL IONESCU
Baia Mare

La sesiunea a 3-a (din 1948) a Adunării Generale a O.N.U. s-a adoptat o rezoluție prin care se preconiza ca arabilor refugiați din Palestina în momentul creării statului Izrael să li se permită, în cazul cînd doresc acest lucru, să revină în locurile lor natale, și de asemenea să li se plătească compensații pentru daunele pricinuite cu prilejul strămutării. Rezolutii în același sens au fost adoptate și la următoarele șapte sesiuni ale Adunării Generale.

Vasile Erös — Cluj. **Dv. aveți desigur dreptate. Cuvîntul „blankes" înseamnă în limba afrikaans, derivată din olandeza burilor, „albi". Așadar inscripția de pe spatele băncii a cărei fotografie a fost publicată în nr. 21 al revistei noastre arată că banca este rezervată exclusiv albilor.**

Ce țări contribuie cu trupe la formarea forțelor O.N.U. ?

GHEORGHE CONSTANTIN
București

După cum am mai arătat și altădată, nu există o forță internațională permanentă a O.N.U. Această forță se constituie ad-hoc atunci cînd se consideră că într-un punct al globului este necesară prezența ei pentru menținerea păcii, și în acest caz secretarul general al O.N.U. apelează la un număr de țări, solicitîndu-le să contribuie la formarea ei.

Ioan Solovăstru — comuna Valea Largă, raionul Luduș. **Deși în principiu orice cardinal, indiferent de țara de proveniență, poate deveni Papă, există tradiția ca Papii să fie aleși dintre cardinalii de origine italiană.**

S. Popescu — Iași. **Într-adevăr, este vorba de una și aceeași persoană.**

H. Bogdan — Timișoara. **În curînd va apare, în editura Academiei R.P.R., un volum consacrat succeselor economiei romînești după eliberarea țării. Puteți consulta în aceeași editură volumele : „Crearea bazei tehnico-economice a socialismului în R. P. Romînă", „Probleme ale desăvîrșirii construcției socialismului în R.P.R.", „Economia Romîniei între 1944 și 1959". Numeroase cifre și date privitoare la dezvoltarea țării puteți găsi în recent apărutul „Breviar statistic al R.P.R. 1964".**

Ion Dinu — Cîmpina ; Maria Iaru — Onești ; Dan Bărbuță — București ; B. Stancu — București ; Pavel Lutuc — comuna Manoleasa, raionul Săveni ; Mihai Georgescu — București ; Ștefan Baligrădeanu — București : **ne-am notat observațiile și sugestiile dv.**

Întrebări și răspunsuri

La 7 iunie, în Turcia au avut loc alegeri pentru reînnoirea unei treimi din membrii Senatului. Care este sistemul electoral din această țară ?

Potrivit Constituției din 1961, Parlamentul turc, care se numește Marea Adunare Națională, este format din două camere : Senatul republican și Adunarea Națională. Numărul membrilor Marii Adunări Naționale este de 600 : 450 în Adunarea Națională și 150 în Senat. În afară de aceștia există 15 senatori numiți de către președintele republicii și 22 foști membri ai Comitetului Uniunii Naționale, incluși din oficiu în Senat cu titlu de membri permanenți.

Durata mandatului senatorilor este de șase ani ; o treime din numărul membrilor Senatului se reînnoiește la fiecare doi ani prin alegeri generale pe baza sistemului majoritar, iar membrii Adunării Naționale sînt aleși pe o perioadă de patru ani pe baza unui sistem electoral proporțional.

Care este statutul politic al Siciliei în cadrul Republicii Italia ?

Sicilia (5 000 000 de locuitori), beneficiază de „autonomie administrativă". Insula are un guvern regional. Potrivit constituției din 1948, Camera regională cuprinde 90 de deputați aleși prin vot direct și secret. Inițiativa legislativă în numeroase domenii ca producția industrială și comercială, agricultura etc. aparține acestei adunări.

lumea

Săptămînal de politică externă editat de Uniunea Ziariștilor din Republica Populară Romînă

Redactor șef GEORGE IVAȘCU

Redacția și administrația : București, Piața Scînteii 1, Tel. 17.60.10

Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii"

FATA DIN CASA ROSIE

o producție a Studioului „A.P. Dovjenko" •Kiev•

Lidia Mersii (Dusea) Iu. Panici (Maksim) • Vasili Cekmarev (Stokolos) N. Volkov (profesorul) • E. Grozdev (Ruban) • V. Volkov (tractoristul) P. Skreba (Valdșnep) V. Golubev (Stepan)

scenariu • Vasili Zemliak
regia • N. Maşkenco I. Vetrov
imaginea • N. Kulciţki
muzica • K. Dominceri •

ONT
CARPATI

Oficiul Național de Turism „CARPAȚI" primește, la agențiile sale din țară, înscrieri pentru excursiile cu trenul și autocarele în Cehoslovacia și Polonia.

Programul acestor excursii cuprinde noi itinerarii.

În Cehoslovacia, pe lîngă o ședere de 3 zile la Praga, se vor vizita localitățile Karlovi-Vary, Plzen, Brno, Bratislava, alte orașe pline de pitoresc din Boemia și Slovacia, precum și stațiunile climaterice din Munții Tatra. Programul prevede un popas de 2 zile la Budapesta.

În Polonia turiștii vor vizita Cracovia, cu interesantele sale monumente arhitectonice din epoca feudală, orașele Nowa Huta, Katowice (cu vizitarea Planetariumului), Wroclaw, Poznan (cu vizitarea tîrgului vechi și a muzeelor), Torun, Gdansk (cu vizitarea orașului vechi, parcul Oliwa, audierea unui concert de orgă la catedrală, excursie la Gdynia), Varșovia (cu vizitarea vechiului oraș cu monumentele sale istorice și a noului oraș cu construcțiile sale moderne și elegante). Călătoriile între orașe se vor face cu autocarul.

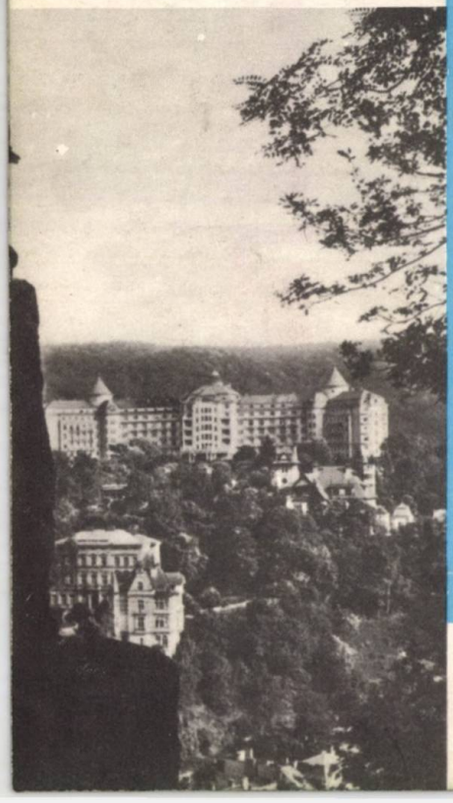

2 lei

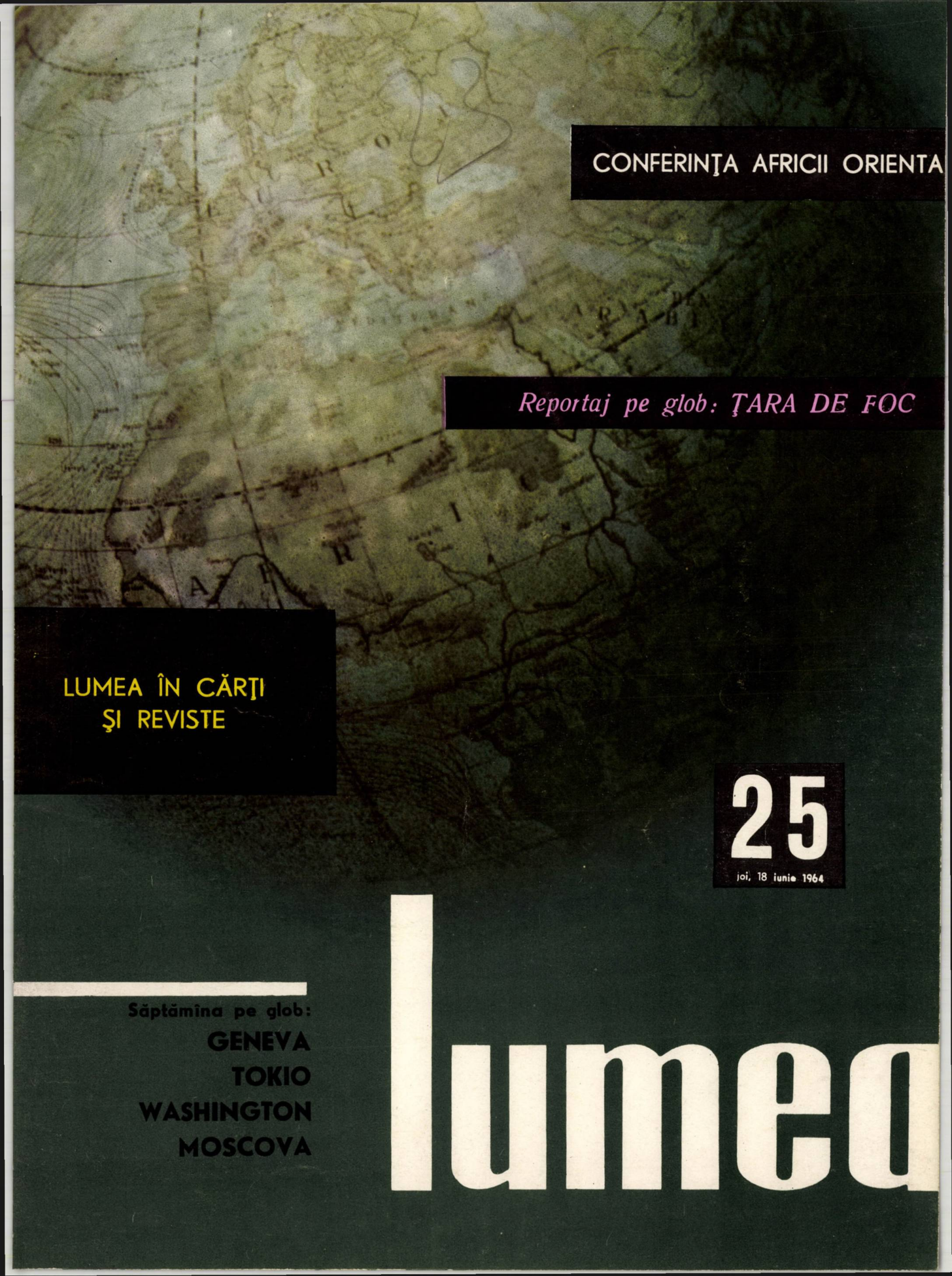

CONFERINŢA AFRICII ORIENTA

Reportaj pe glob: ŢARA DE FOC

LUMEA ÎN CĂRŢI
ŞI REVISTE

25
joi, 18 iunie 1964

lumea

Săptămîna pe glob:
GENEVA
TOKIO
WASHINGTON
MOSCOVA

În fiecare vară, Via Margutta—strada pictorilor italieni şi străini stabiliţi la Roma—devine o adevărată expoziţie în aer liber.

La Seul continuă manifestaţiile antiguvernamentale. În fotografie, studenţii sud-coreeni încercînd să treacă de barajele ridicate de poliţie.

Anul II
nr. 25 (34)

SĂPTĂMÎNAL DE POLITICĂ EXTERNĂ
EDITAT DE UNIUNEA ZIARIȘTILOR
DIN REPUBLICA POPULARĂ ROMÎNĂ

lumea

joi
18 iunie
1964

sumar

Săptămîna pe glob

p. 2 GENEVA — La încheierea Conferinței pentru Comerț, de **N. S. Stănescu**
3 Comitetul celor 18, de **V. Barbu**
4 VIENTIANE — Dificultățile persistă, de **Sergiu Verona**
5 MOSCOVA — Vizita în țările scandinave, de **N. Pătrașcu**
6 WASHINGTON — Întrevederile americano—vest-germane, de **A. Teodoru**
7 NEW DELHI — Noul guvern indian, de **N. Popescu**
8 NEW YORK — Campania „stop Goldwater", de **Mihai Matei**
9 LAGOS — După 13 zile..., de **Eugen Pop**
10 GEORGETOWN — Criza continuă, de **Rodica Georgescu**
11 LONDRA — Ecouri la procesul de la Pretoria, de **John Gritten**

Articole

p. 12 Problemele Africii orientale, de **Ileana Nicolaescu**
14 Țara neliniștii, de **Eugeniu Obrea**
23 Scufundătorii industriali
24 A 4-a întîlnire a Comitetelor de colaborare balcanică de prof. **Mihail Ghelmegeanu**

Convorbiri

p. 16 Cu : prof. **Francis Perrin,** Înalt Comisar al Franței pentru energia atomică
17 **Duncan M. Weatherstone,** primarul orașului Edinburgh Oaspeți de peste hotare la „Zilele Eminescu"
18 ing. **Gheorghe Rădoi,** ministrul industriei construcțiilor de mașini

Reportaje

p. 20 Țara de Foc, de **Ion Udriște**

Puncte de vedere din presa mondială

p. 26—30 New York Herald Tribune, Mejdunarodnaia jizni, The Scotsman, L'Express, An-Nida, New York Times, The Economist, Frankfurter Allgemeine, Combat

Profil, Fișier

p. 31 Adolfo Lopez Mateos
Comisia Dunării

Poșta redacției

La Geneva

Conferința O.N.U. pentru Comerț și Dezvoltare a luat sfîrșit prin semnarea Actului final, care reprezintă un rezultat pozitiv al eforturilor conjugate ale țărilor participante (p. 2).

Crearea

unei federații politice și economice a statelor din Africa de est se află în centrul discuțiilor dintre șefii de stat ai Kenyei, Ugandei și Tanganicăi. Factorii care pledează în favoarea realizării federației, ca și dificultățile ce stau în calea proiectului, sînt analizate în articolul publicat la pag. 12.

În interviul

acordat revistei noastre, ing. Gheorghe Rădoi, ministrul industriei construcțiilor de mașini, expune unele impresii de la vizitarea „Zilelor tehnicii" care au avut loc la Paris (pag. 18).

Prof. Francis Perrin, Înalt Comisar al Franței pentru energia atomică, ne vorbește despre dezvoltarea cercetărilor nucleare în scopuri pașnice în Franța și impresiile sale după vizitarea cîtorva instituții științifice din țara noastră (pag. 16).

Aspectele

contemporane ale Țării de Foc — odinioară țara indienilor onas, yagani și alcalufi — sînt prezentate în reportajul nostru de la pag. 20.

La rubrica

„Puncte de vedere" reproducem articole din presa străină în legătură cu apropiata adoptare a proiectului pentru drepturile cetățenești în S.U.A., divergențele din Piața comună în stabilirea unui preț unic al grîului, actualul stadiu al relațiilor hispano—vest-germane etc.

LUMEA ÎNTR-O SĂPTĂMÎNĂ

GENEVA

La încheierea Conferinței pentru Comerț

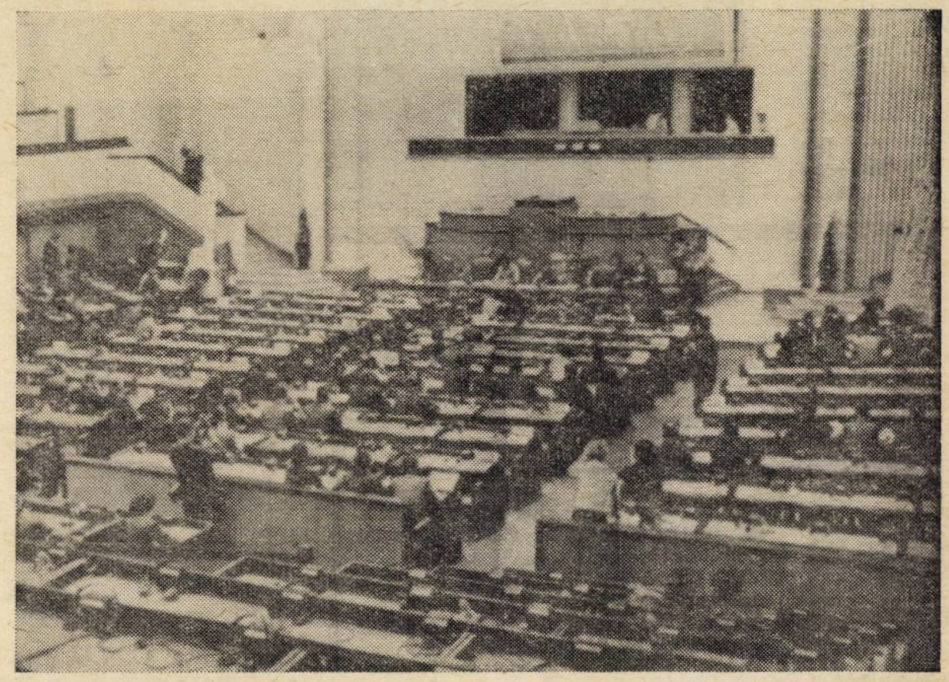

Aspect de la ședința de închidere a Conferinței pentru Comerț și Dezvoltare

Telefoto UPI-Agerpres

Marți la orele 13, după peste 75 de zile de intense dezbateri și negocieri, s-a încheiat la Geneva prima Conferință O.N.U. pentru Comerț și Dezvoltare. Ea s-a bucurat de o participare fără precedent, întrunind alături de reprezentanții a circa 120 de țări, o serie de delegați ai unor importante organizații internaționale, a căror activitate este legată direct de problemele dezvoltării economice. De la tribuna Conferinței au fost rostite peste 7 mii de discursuri și intervenții, au fost formulate aproximativ 250 de propuneri, dintre care multe s-au transformat în hotărîri ale Conferinței.

Încheierea Conferinței a avut loc prin adoptarea în unanimitate a Actului final, care sub forma unei declarații comune, reprezintă o sinteză generală a recomandărilor votate în cursul lucrărilor Conferinței. Fără să fie un act normativ, obligatoriu pentru semnatarii lui, Actul final reprezintă pentru toate țările lumii un rezultat pozitiv al eforturilor conjugate ale părților interesate, în ciuda divergențelor și chiar a opoziției dintre punctele de vedere susținute de către unii participanți.

Soluțiile la care s-a ajuns în urma dezbaterilor sînt numeroase și privesc o sferă largă de probleme. Ele se referă la dezvoltarea comerțului mondial cu materii prime și produse industriale ; la înlăturarea barierelor și obstacolelor artificiale ce mai stau încă în fața lărgirii schimburilor internaționale ; la raportul de schimb dintre prețurile produselor exportate și cele importate de către țările în curs de dezvoltare ; la finanțarea dezvoltării economiei naționale a acestor țări ; la organismele și instituțiile menite să promoveze pe mai departe comerțul dintre toate țările, indiferent de sistemul lor social-politic.

Pe marginea acestor aspecte ale economiei mondiale contemporane, s-au adoptat peste 50 de texte, a căror traducere în viață va avea un însemnat rol în continua dezvoltare a cooperării economice dintre toate țările și, implicit, în consolidarea climatului de destindere în viața internațională.

O deosebită importanță are și adoptarea principiilor cooperării economice internaționale, — ce figurează în Anexa Actului final — și a căror redactare definitivă va fi efectuată de către viitoarele instituții comerciale mondiale. Aceste principii consfințesc cîteva idei majore ce trebuie să domnească în relațiile comerciale dintre state : respectarea reciprocă a suveranității și independenței naționale ; neamestecul în treburile interne ; lichidarea discriminărilor comerciale ; dezvoltarea economică a tuturor țărilor ; expansiunea și diversificarea comerțului exterior, paralel cu înlesnirea accesului produselor țărilor în curs de dezvoltare pe piețele țărilor dezvoltate ; finanțarea internațională, fără condiții politice sau militare ; folosirea în scopul dezvoltării economice a fondurilor eliberate prin dezarmare.

Rezolvarea — după ample discuții — a complexelor probleme ale instituțiilor ce urmează să promoveze comerțul internațional a găsit, de asemenea, un larg ecou pozitiv în rîndul tuturor observatorilor. Astfel, Conferința pentru Comerț va căpăta un caracter permanent (reunindu-se o dată la trei ani), s-a înființat un Consiliu compus din 55 de țări — printre care și R. P. Romînă —, un secretariat special în cadrul Secretariatului General al O.N.U., o serie de comisii și un comitet de conciliere. În legătură cu crearea acestor organisme, grupul țărilor în curs de dezvoltare, ca și al țărilor socialiste, au arătat că vor promova în continuare ideea unei organizații comerciale internaționale eficace.

Un rol dintre cele mai importante l-au jucat la Conferință țările în curs de dezvoltare, problemele acestor țări trebuind să găsească soluții practice. Nu de puține ori, în fața lipsei de maleabilitate de care au dat dovadă unele delegații ale țărilor industriale occidentale, „grupul celor 75" — cum a fost denumit ansamblul țărilor în curs de dezvoltare — și care între timp a sporit la 77 de țări, a dovedit răbdare, înțelepciune și coeziune.

Referindu-se la poziția țărilor în curs de dezvoltare, agenția *France Presse* sublinia că reprezentanții acestui grup „au dat dovada unui real efort de cooperare în domeniul internațional".

„Grupul celor 77" a adoptat în cursul ultimei săptămîni o declarație în care, după ce se precizează poziția țărilor respective asupra problemelor rămase încă în suspensie, se consideră necesară organizarea mai strînsă a eforturilor lor pe viitor. Declarația apreciază de asemenea că actuala „Conferință mondială pentru comerț marchează începutul unei noi epoci în evoluția politicilor naționale și internaționale în privința comerțului și dezvoltării... Este necesar să fie reparată o nedreptate și o nepăsare seculară. Țările în curs de dezvoltare sînt hotărîte să obțină acest act reparator."

Semnificativ este faptul că și cei care în timpul lucrărilor prezentau perspectivele Conferinței în culori oarecum sumbre, acum au devenit mai optimiști. *Gazette de Lausanne* nota într-un comentariu : „Rezultatul obținut este impresionant", iar *Le Figaro*, scrie acum : „În ciuda divergențelor a rezultat o bună înțelegere".

La capătul celor aproape 13 săptămîni de dezbateri se poate constata că eforturile delegațiilor au fost în general încununate de succes, dacă se ține seama că actuala Conferință pune bazele rezolvării unor probleme complexe ce s-au acumulat în relațiile economice internaționale pe parcursul a decenii întregi. Este firesc ca din multitudinea de probleme ce au stat în fața Conferinței să fi găsit rezolvare doar acelea care au fost socotite ca avînd condiții de soluționare în situația actuală, în timp

ce altele au fost abia schițate, înregistrate sau pur și simplu constatate.

În ansamblul lor, lucrările degajează deci concluzii pozitive. Tocmai acest lucru l-au subliniat diferiți conducători de delegații care au vorbit marți în cursul ședinței de încheiere a lucrărilor.

Astfel, în cuvîntul său, reprezentantul R. P. Romîne, Mircea Malița, a scos în evidență rolul pe care l-a avut Conferința în abordarea complexelor probleme ale progresului țărilor în curs de dezvoltare: „Oricare ar fi deficiențele și speranțele nerealizate ale Conferinței noastre, ea este un început categoric și ireversibil. Este un fapt esențial că pentru majoritatea țărilor lumii, pentru omenire în general, necesitatea unei dezvoltări economice accelerate este o problemă centrală, o cauză vitală. Conferința are meritul de netăgăduit de a fi identificat acele resorturi și procedee ale sistemului comercial internațional care creează dezavantaje permanente țărilor în curs de dezvoltare, împiedecînd eforturile lor spre obținerea unor ritmuri de dezvoltare mai înalte și unui nivel de viață mai bun".

Într-o conferință de presă ținută la Geneva, ministrul indian al comerțului, Manubhai Shah, a declarat că actuala Conferință a reprezentat „o victorie a spiritului dreptății, rațiunii și moderației... Noi am discutat și negociat problemele într-un spirit de mutuală cooperare".

Pe aceeași linie, Abdel Moneim Kaisuni, președintele Conferinței, a declarat în cursul ședinței de încheiere că „dorința sinceră de a găsi un acord acceptabil și dorința de a înțelege punctul de vedere al altora, manifestate de toate grupurile Conferinței, sînt de bun augur pentru viitor". Sintetizînd rezultatele și perspectivele, dr. Raul Prebisch spunea în încheierea lucrărilor: „Îndeplinirea sarcinei este de-abia la început. Trebuie să se dea dovadă de răbdare și tenacitate pentru a atinge obiectivele pe care ni le-am fixat".

Noile instituții generate de Conferință au în fața lor multiple și dificile probleme. Acestea sînt tocmai chestiunile rămase în suspensie. Învingînd obstacolele inevitabile într-o asemenea confruntare internațională și încercînd armonizarea diferitelor interese ale grupurilor de țări existente în lume, viitoarele organisme comerciale internaționale vor putea aduce o prețioasă contribuție la strîngerea relațiilor economice mondiale și la o mai bună înțelegere între popoare.

N. S. STĂNESCU

Comitetul celor 18

La Geneva a început la 9 iunie cea de-a șaptea repriză a conferinței de dezarmare.

După cum apreciază *New York Times*, „există speranța că destinderea dintre Est și Vest va fi întregită în curînd prin noi acorduri limitate în vederea reducerii pericolului războiului nuclear". Nu este vorba numai de ceea ce *Journal de Genève* denumește „surîsul profesional al diplomatului", care prin meseria și vocația sa trebuie să fie optimist. Este la mijloc ceva mult mai important. După cum constată același ziar, „dezarmarea a devenit în prezent un subiect de preocupare serioasă pentru guvernele marilor puteri".

Dintr-o necesitate, ea s-a transformat într-un imperativ. Înțelegerea acestui adevăr de către un număr tot mai mare dintre participanții la conferința de la Geneva este un element care nu poate să nu stimuleze progresul tratativelor.

Există însă „factori de sezon" care influențează conferința. Printre aceștia, comentatorii occidentali menționează la loc de frunte apropiatele alegeri din Statele Unite și Marea Britanie.

New York Herald Tribune consideră, astfel, că „există un sentiment general că pînă la alegerile din S.U.A. și Marea Britanie se așteaptă puține realizări la tratativele de la Geneva".

Tocmai de aceea, vorbind despre perspectivele conferinței, unii observatori preferă expresia „un optimism prudent".

Primele două ședințe care au avut loc săptămîna trecută au dovedit că în fața participanților se află o etapă de activitate intensă, în care va trebui să se depună multe eforturi și să se dea dovadă de multă bunăvoință pentru a se realiza unele progrese.

Delegații au înregistrat, ca semne de bun augur, declarațiile celor doi copreședinți ai conferinței, reprezentanții Uniunii Sovietice și Statelor Unite.

Astfel, reprezentantul sovietic V. A. Zorin arată că delegația sa „a primit instrucțiuni ferme de a folosi toate posibilitățile care există pentru a se ajunge la un acord în problema dezarmării". Reprezentantul american W. Foster spunea pe de altă parte că „participă la tratative cu instrucțiuni din partea președintelui Johnson de a depune toate eforturile pentru a găsi cît mai curînd o bază pentru un acord care să ofere o alternativă garantată cursei înarmărilor". Participanții la conferință și observatorii politici au reținut oferta delegației sovietice de „a participa imediat la o discuție detaliată, într-un organ corespunzător, a tuturor problemelor concrete legate de «umbrela nucleară», dacă se acceptă această propunere ca o bază pentru rezolvarea problemei eliminării mijloacelor de transportare la țintă a armelor nucleare". Pe aceeași linie se înscrie și sugestia unor delegații ale țărilor neangajate de a se realiza o anumită „disciplină" în activitatea Comitetului. Unele delegații, ca R.A.U., Suedia, Etiopia au apreciat că un program de lucru prin care să se stabilească durata sesiunilor anuale ale Comitetului „ar facilita activitatea acestuia și ar face-o mai eficace".

Problemele care stau în fața conferinței sînt deocamdată aceleași.

Eliminarea cît mai urgentă a pericolului unui război nuclear rămîne obiectivul principal al tratativelor în domeniul dezarmării generale și totale. Una din cele două ședințe săptămînale ale Comitetului va fi consacrată și pe viitor acestei probleme.

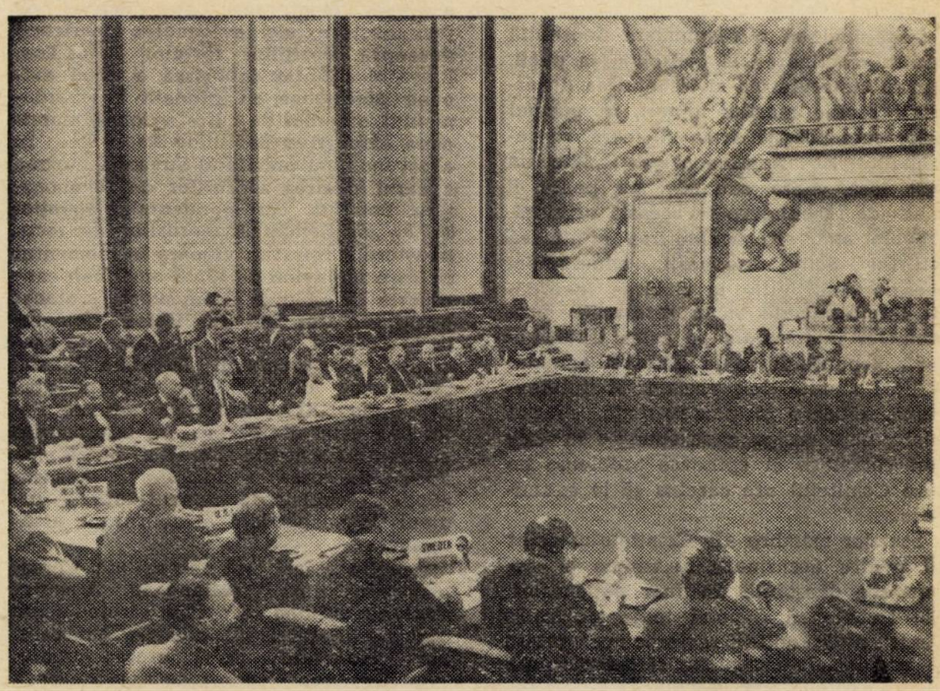

La Geneva, în Palatul Națiunilor, la reluarea conferinței pentru dezarmare.

Paralel, vor continua tratativele în domeniul măsurilor colaterale. Există deja un grup de propuneri care s-au impus încă de la sesiunea precedentă a Comitetului și care vor fi în continuare în centrul atenției.

După cum s-a anunțat în presa americană, Statele Unite vor insista asupra următoarelor probleme: „înghețarea" producției de rachete strategice, încetarea producției de materiale fisionabile pentru scopuri militare, prevenirea diseminării armelor nucleare și distrugerea unor bombardiere învechite.

New York Times susține că încetarea producției de materiale fisionabile constituie, „după părerea unor persoane oficiale americane, una dintre puținele posibilități imediate de a se ajunge la un acord care nu ar afecta din punct de vedere material actualul echilibru de forțe și ar fi de aceea reciproc acceptabil".

După cum reiese din declarația reprezentantului sovietic, V. A. Zorin, delegația U.R.S.S. va acorda prioritate unor asemenea măsuri colaterale cum ar fi distrugerea bombardierelor, reducerea bugetelor militare, retragerea trupelor străine de pe teritoriile altor state, nediseminarea armelor nucleare, încheierea unui pact de neagresiune între statele participante la Tratatul de la Varșovia și statele membre ale N.A.T.O., crearea de zone denuclearizate etc.

În cursul săptămînilor ce vor urma, fiecare din aceste probleme vor prilejui schimburi interesante de vederi.

„Dacă se va ajunge la vreun acord — scria zilele trecute *Gazette de Lausanne* — Organizația Națiunilor Unite ar exalta de bucuria pe care o provoacă orice veste bună".

La eforturile care se vor depune în acest sens își va aduce contribuția și delegația romînă.

Subliniind că o răspundere deosebită pentru menținerea și consolidarea păcii, pentru statornicirea și înfăptuirea dezarmării revine marilor puteri, în special celor care posedă arma nucleară, reprezentantul R.P. Romîne a spus: „Nici un stat însă, mare sau mic, nu poate fi scutit de răspundere în această privință. Fiecare stat are îndatorirea sfîntă să militeze activ, neobosit, aducîndu-și propria contribuție la slăbirea încordării internaționale și la rezolvarea problemelor interstatale pe calea tratativelor". Renunțîndu-se la limbajul amenințărilor, manifestînd realism și înțelepciune, răbdare și perseverență, se pot găsi soluții reciproc acceptabile în cele mai complexe și spinoase probleme pe care Comitetul are sarcina să le examineze.

Statelor membre ale Comitetului celor 18 pentru dezarmare le revine o răspundere deosebită în fața popoarelor. Ele trebuie să depună toate eforturile pentru a găsi soluții reciproc acceptabile la problemele complexe și spinoase pe care Comitetul are sarcina de a le examina.

V. BARBU

Geneva, 16 iunie

VIENTIANE

Dificultățile persistă

Un ziarist francez își exprima părerea că în ultimii 20 de ani — cu scurtele întreruperi de pace timp de 3—4 ani care au urmat conferinței de la Geneva din 1954 — strategii și diplomații în problemele sud-estului asiatic consultă cu atenție la sfîrșitul lunii mai barometrul și tratatele de climatologie. Cînd vor începe ploile? Puternicele precipitații zilnice urmate de revărsări în bazinul Mekongului pînă la paralela 18 opresc operațiunile militare, deschizînd în schimb sezonul diplomatic.

Deocamdată în Laos ploile încă n-au început și din păcate aspectele militare continuă să greveze asupra situației din această țară. În schimb, sezonul diplomatic continuă să fie în fază de pregătire, fără ca multiplele și variatele luări de poziție să permită cel puțin pînă în prezent să se ajungă la o soluție. Luptele continuă în sectorul Mongkheung și în regiunea Mong Soui. De asemenea, ciocniri militare au avut loc lîngă Phou Khout, important punct strategic care controlează șoseaua nr. 7. Acțiunile de ambele părți — atît din partea forțelor neutraliste și de dreapta cît și din partea forțelor Patet Lao — nu pot decît aduce elemente de natură să complice situația din Laos, în momentul în care se părea că diplomații vor putea să învingă impasul creat.

Pe de altă parte, au reținut atenția unele evenimente petrecute la Vientiane, apreciate de presă ca generînd din nou pericolul „unei noi lovituri de stat a generalilor de dreapta" *(Combat)*. Cu cîtva timp în urmă, premierul Suvanna Fumma a cerut efectuarea unor zboruri de recunoaștere ale avioanelor americane deasupra pozițiilor forțelor Patet Lao. Presa a anunțat doborîrea a două avioane americane și totodată bombardamentul efectuat de către avioane americane împotriva pozițiilor Patet Lao. În acest moment premierul Suvanna Fumma a cerut oprirea zborurilor de recunoaștere. Potrivit corespondentului agenției *U.P.I.*, „suspendarea zborurilor de recunoaștere a intrat în vigoare în momentul în care un avion de luptă american care escorta avioane de recunoaștere a atacat pozițiile Patet Lao din Valea Ulcioarelor". Aceeași agenție menționa de asemenea că premierul Suvanna Fumma „îngrijorat de ciocnirile militare între avioanele S.U.A. și forțele terestre Patet Lao este de părere că informațiile adunate prin aceste zboruri ar putea provoca extinderea ostilităților". Aceasta explică — relatează comentatorii — ordinul de suspendare al zborurilor americane.

Reacția a fost însă neașteptată. Corespondentul din Vientiane al Agenției *Reuter* menționa „o poziție virulentă din partea liderului de dreapta, generalul Fumi Nosavan". După cererea premierului Suvanna Fumma de suspendare a zborurilor, liderul de dreapta a declarat că „alte persoane din guvern doresc ca zborurile să continue". Concluzia era: „Ordinul dat de Suvanna Fumma ar putea precipita o altă lovitură de stat a grupării de dreapta". Nu este exclus ca presiunile acestor cercuri să-l fi determinat în cele din urmă pe premierul laoțian să ceară ambasadorului american la Vientiane reluarea zborurilor, menționînd însă ca avioanele de recunoaștere americane să fie însoțite de avioane laoțiene și nu americane în cursul raidurilor lor. Deci, o dată mai mult apare clar faptul că în activitatea sa, Suvanna Fumma este împiedicat de cercurile de dreapta, opinie în repetate rînduri exprimată în decursul evoluției crizei din Laos.

În ceea ce privește poziția puterilor angajate într-un fel sau altul în reglementarea crizei laoțiene nu se poate vorbi de apariția unor elemente noi.

La Washington continuă o activitate diplomatică intensă în problemele Laosului și în general ale sud-estului asiatic, determinată în mare măsură de accelerarea campaniei electorale. Nu lipsesc nici în continuare presiuni ale cercurilor extremiste care cer exclusiv o „soluție militară" în Asia de sud-est. Într-o declarație făcută luni, Richard Nixon a insistat asupra necesității elaborării unui program complex de bombardare a pozițiilor forțelor Patet Lao. El s-a ridicat împotriva „actualei politici" pe care o consideră „condamnată eșecului". „Trebuie să cîștigăm acest război" — a declarat Nixon, preconizînd folosirea tuturor mijloacelor care stau la dispoziția Statelor Unite.

Printre declarațiile oficiale americane intervenite în acest interval poate fi citată cea a secretarului de stat Dean Rusk, care a arătat că Statele Unite sînt de părere că „problema fundamentală" este respectarea acordurilor existente deja în problemele Asiei de sud-est. „Nu mai este nevoie de acorduri noi, a spus el. Ceea ce este necesar este respectarea acordurilor existente". De asemenea, reprezentantul permanent al S.U.A. la O.N.U., Adlai Stevenson, a afirmat că situația din Asia de sud-est „ar putea atrage lumea pe o pantă alunecoasă".

Pînă atunci cel mai mult se vorbește în capitala Statelor Unite despre rezultatele pe care le vor avea raidurile de recunoaștere. Potrivit declarațiilor oficiale, aceste zboruri ar putea „facilita soluționarea crizei". În ce mod ar fi posibil acest lucru nu se arată. Deocamdată s-a înregistrat cu o oarecare surprindere faptul că zborurile de recunoaștere au fost însoțite de un bombardament, urmat de victime omenești. Se pare că ceea ce se urmărește este demonstrarea faptului că Statele Unite „intenționează" să fie și pe viitor „ferm angajate" în această zonă.

Statele Unite nu exclud în același timp consultări în problema laoțiană. Purtătorul de cuvînt al Departamentului de Stat a declarat că Statele Unite aprobă în principiu propunerea formulată de Polonia pentru organizarea unei reuniuni a copreședinților Conferinței de la Geneva, a statelor membre în Comisia internațională de control și a forțelor politice din Laos. Guvernul american continuă să aibă unele rezerve în legătură cu posibilitățile diplomatice ce ar putea fi utilizate după o asemenea întrunire, care — după S.U.A. — ar trebui să reafirme acordurile de la Geneva, confirmarea prințului Suvanna Fumma în funcțiile sale, încetarea focului și o mai mare eficacitate a Comisiei de control.

La Londra se declară că guvernul britanic va continua eforturile pentru o reglementare pe cale diplomatică a conflictului din Laos. Cercurile oficiale britanice — relatează corespondentul Agenției *France Presse* — intenționează să aibă și pe viitor consultări la Vientiane precum și schimburi de păreri cu copreședintele sovietic pentru organizarea în viitorul apropiat a unei întîlniri la Zürich. După întîlnirea care a avut loc între ministrul de externe englez, Butler, și ambasadorul sovietic la Londra, Soldatov, în presă se vorbește despre „amendamentele britanice" la proiectul de mesaj propus de Uniunea Sovietică, și care s-ar referi la ordinea de zi a conferinței, la modalitatea invitării forțelor din Laos și neafectarea reuniunii de la Zürich de o altă reuniune a celor 14 state.

Deocamdată, întrunirea ambasadorilor unor state convocată de Anglia la Vientiane continuă, fără să existe un indiciu concret asupra rezultatelor atinse. În cercurile diplomatice din capitala laoțiană se vorbește că reuniunea ar recomanda întărirea autorității primului ministru și „reînvierea" Comisiei internaționale de control. Pe plan militar se preconizează, de asemenea, retragerea tuturor forțelor pe pozițiile anterioare.

Un ultim element intervenit este propunerea prințului Sufanuvong, liderul partidului Neo Lao Haksat, pentru organizarea rapidă a unei întîlniri a reprezentanților celor trei grupări politice laoțiene.

Presa sovietică a publicat zilele acestea schimbul de mesaje dintre ministrul de externe al U.R.S.S., A. A. Gromîko, și ministrul de externe al R. P. Chineze, Cen I, în legătură cu situația din Laos. În declarația chineză se propune convocarea de urgență a unei conferințe a statelor membre la conferința de la Geneva. În răspunsul său, guvernul sovietic arată că „în calitatea sa de copreședinte va continua eforturile pentru convocarea cît mai grabnică a conferinței pentru Laos, considerînd-o ca un pas important pe calea îmbunătățirii atmosferei și a consolidării păcii în această regiune". Punctul de vedere al R.P. Chineze a fost reafirmat de asemenea de o nouă scrisoare adresată la 13 iunie copreședinților conferinței de la Geneva care în esență sublinia necesitatea convocării grabnice a unei conferințe a celor 14 state.

În sfîrșit, problemele sud-estului asiatic sînt prezente și în acțiunile diplomatice franceze. Observatorii din capitala Franței sînt de părere că guvernul francez continuă să fie favorabil convocării unei conferințe a celor 14 state. De asemenea, în călătoria pe care o efectuează în Franța, generalul de Gaulle a abordat problemele politicii în sud-estul asiatic, subliniind din nou ideea unei neutralizări a sud-estului asiatic. În legătură cu poziția Franței, prezintă interes articolul apărut în ultimul număr al publicației *Le Monde Diplomatique*: „Care ar putea fi obiectivul unei a treia conferințe de la Geneva? Rezultatul primei a fost sfîrșitul real al luptelor, recunoașterea de către puteri a independenței statelor din această zonă. Cea de-a doua conferință a stabilit neutralitatea laoțiană pe baze tripartite. O a treia conferință ar trebui să corijeze efectele mai puțin bune ale celor două conferințe. Ea trebuie să reafirme condițiile pentru o neutralitate laoțiană garantată".

Bilanțul săptămînii nu aduce prea multe elemente favorabile. Complicarea situației militare din Laos n-a fost însoțită în aceeași măsură de o clarificare asupra măsurilor ce trebuie luate de urgență pentru a pune capăt în viitorul imediat crizei care ar putea să se extindă asupra întregii regiuni.

Sergiu VERONA

MOSCOVA

Vizita în țările scandinave

Sosind la 16 iunie la Copenhaga, șeful guvernului sovietic, N. S. Hruşciov, și-a inaugurat vizita sa oficială în țările nordice. El este însoțit în călătoria sa de ministrul afacerilor externe, A. A. Gromîko, și de alte personalități. Vizita în cele trei țări nordice are următorul calendar: între 16 și 21 iunie — Danemarca; între 22 și 27 iunie — Suedia; între 29 iunie și 4 iulie — Norvegia.

Călătoria șefului guvernului U.R.S.S. constituie o continuare a schimbului de vizite între oamenii de stat sovietici și din țările nordice. În anii 1955—1956 primii miniștri ai țărilor scandinave au vizitat, la invitația șefului guvernului U.R.S.S., Moscova și au purtat tratative cu conducători de stat sovietici. Convorbirile care au avut loc cu E. Gerhardsen, H. Hansen și T. Erlander au contribuit — după cum a menționat presa — la o mai bună înțelegere reciprocă. În anul 1964 noul prim-ministru al Danemarcei, J. Krag, a vizitat Uniunea Sovietică. În martie anul acesta ministrul afacerilor externe al U.R.S.S., Gromîko, a făcut o călătorie în Suedia. Pot fi de asemenea adăugate la această listă numeroasele schimburi ale reprezentanților organismelor economice și

REFLECTOR

După cum transmite Buletinul de știri al Casei Albe, președintele S.U.A., Lyndon Johnson, a adresat o scrisoare președinților Camerei Reprezentanților și Senatului în care le aduce oficial la cunoștință că autorizează Banca guvernamentală de export-import să garanteze credite pe termen scurt și mijlociu pentru vînzări de produse și servicii către Romînia. Această hotărîre — a arătat președintele — se referă la toate tipurile de produse și servicii ale Statelor Unite.

Se precizează că, în virtutea unei legi adoptate anul trecut de Congres, președintele S.U.A. are dreptul să autorize Banca de export-import să garanteze credite țărilor socialiste, anunțînd în prealabil Congresul de o asemenea hotărîre.

■

Revista Newsweek afirmă că guvernul britanic intenționează să-l invite la Londra pe premierul Rhodesiei de sud, Ian Smith, înainte de începerea conferinței la nivel înalt a țărilor membre ale Commonwealthului; această acțiune ar fi dictată de dorința de a obține asigurări că guvernul minorității albe din Rhodesia de sud se va abține de la declararea unilaterală a independenței acestui teritoriu.

■

La Moscova a sosit o delegație economică italiană alcătuită din 60 de persoane, reprezentînd Institutul de reconstrucție industrială, Institutul de comerț exterior, Ministerul de Externe și Ministerul Comerțului Exterior al Italiei precum și unele bănci și firme italiene cum ar fi E.N.I., Olivetti, Montecatini și altele.

Potrivit cotidianului Al Ahram, Mahmoud Riad, ministrul de externe al R.A.U., l-a invitat pe secretarul general al O.N.U., U Thant, să asiste la lucrările conferinței africane la nivel înalt care va avea loc la Cairo.

■

Negocierile franco-algeriene, care au reînceput luni la Paris, sînt consacrate problemelor legate de exploatarea petrolului, problemelor juridice, precum și redactării unei noi convenții privitoare la cooperarea în domeniile tehnic, administrativ și cultural.

■

În cursul discursului care a deschis dezbaterea de politică externă în Camera Comunelor, R. A. Butler a anunțat că a acceptat invitația pe care i-a adresat-o ministrul de externe sovietic A. A. Gromîko, de a face o vizită la Moscova. Ministrul de externe britanic a mai declarat că vizita ar putea să aibă loc la sfîrșitul lunii iulie sau începutul lunii august.

■

În raportul prezentat Consiliului de Securitate, secretarul general al O.N.U., U Thant, a subliniat că, în urma consultărilor pe care le-a avut cu diferiți membri ai Consiliului, a ajuns la concluzia că este necesară prelungirea, pentru o perioadă de încă trei luni, a mandatului forțelor O.N.U. staționate în Cipru. El și-a exprimat părerea că retragerea forțelor O.N.U. ar prezenta riscul izbucnirii unor noi incidente sîngeroase în insulă.

instituțiilor culturale din țările menționate.

Programul călătoriei în țările scandinave include convorbiri și tratative cu oamenii de stat din Danemarca, Suedia și Norvegia, vizitarea obiectivelor industriale și agricole, a diverselor orașe, a monumentelor culturale, cuvîntări în fața reprezentanților opiniei publice.

Vizita în țările nordice a suscitat un mare interes în opinia publică din Uniunea Sovietică, Danemarca, Suedia și Norvegia. Ea este apreciată ca o manifestare a colaborării între aceste țări, ca prilejul unei extinderi a relațiilor dintre ele.

La sosirea premierului sovietic la Copenhaga, primul ministru J. Krag a subliniat în cuvîntul său că vizita în Danemarca a șefului guvernului sovietic constituie o contribuție la dezvoltarea continuă a bunelor relații între Danemarca și Uniunea Sovietică. „Înțelegerea reciprocă și contactele personale sînt, în ciuda deosebirilor politice, o premisă a unei păci trainice și prieteniei între popoare" — a declarat el.

„Contactele între oamenii de stat — a spus la rîndul său N. S. Hrușciov — așa cum se recunoaște pretutindeni, au o mare importanță pentru stabilirea unui spirit de colaborare între popoare, între state".

În preajma vizitei în Danemarca, în presa daneză și sovietică au apărut declarații și articole consacrate acestui eveniment. Ziarele subliniază că nu numai guvernul danez ci și partidele de opoziție participă la primirea șefului guvernului sovietic. El va avea printre altele întrevederi cu fostul prim-ministru E. Eriksen, conducătorul principalului partid de opoziție din Danemarca — partidul Venstre.

Într-un interviu acordat ziarului *Pravda*, ministrul afacerilor externe al Danemarcei, Haekerup, a spus printre altele: „Considerăm că există posibilități pentru lărgirea continuă a legăturilor noastre economice. Considerăm vizita premierului sovietic ca încă o dovadă a dezvoltării relațiilor prietenești între Uniunea Sovietică și Danemarca". Dl Haekerup, care se ocupă printre altele de conducerea comerțului exterior al Danemarcei, s-a oprit în interviul său de asemenea asupra perspectivelor relațiilor comerciale dintre cele două țări. „Intenționăm să sporim importul de petrol din U.R.S.S. În ceea ce privește exportul nostru în U.R.S.S., sîntem interesați să exportăm mărfurile noastre agricole. Am putea de asemenea livra întreprinderi pentru producerea de îngrășăminte artificiale. Dar principalul, aș spune domeniul clasic al exportului nostru, este construcția de nave. Noi considerăm că dl Hrușciov va cumpăra cîteva vase din Danemarca. În general tratatul comercial care a fost recent încheiat între noi prevede dezvoltarea relațiilor economice".

La rîndul său, ziarul danez *Politiken* scrie: „Acordul comercial sovieto-danez pe șase ani încheiat recent este foarte apropiat de ceea ce are nevoie Danemarca". Comentatorul este de părere că actuala vizită în Danemarca va contribui la lărgirea continuă a comerțului între cele două țări.

N. PĂTRAȘCU

Tratatul de prietenie dintre U.R.S.S. și R.D.G.

Exprimînd intenția fermă de a contribui la cauza consolidării păcii în întreaga lume și de a urma în mod statornic o politică de coexistență pașnică între state cu orînduiri sociale diferite, Uniunea Sovietică și Republica Democrată Germană au semnat Tratatul de prietenie, asistență mutuală și colaborare. Tratatul a fost încheiat pe termen de 20 de ani. Dacă el nu va fi denunțat cu un an înainte de expirare, el va rămîne în vigoare încă 10 ani.

Cele două țări au încheiat tratatul pentru ca, sprijinindu-se pe Tratatul de la Varșovia din 1955, să contracareze în mod eficient pericolul la adresa securității și păcii internaționale din partea revanșarzilor și militariștilor, care urmăresc revizuirea rezultatelor celui de-al doilea război mondial, să apere integritatea teritorială și suveranitatea celor două țări împotriva oricărei agresiuni.

Părțile au încheiat tratatul străduindu-se să înlesnească încheierea tratatului de pace german și să contribuie la înfăptuirea unității Germaniei pe baze pașnice și democratice și călăuzite după țelurile și principiile Cartei O.N.U.

Tratatul este alcătuit din 11 articole. În articolul 1 se spune că cele două părți vor dezvolta și întări și pe viitor relațiile de prietenie și de colaborare strînsă în toate domeniile. Articolul 2 prevede că părțile vor urmări neabătut lichidarea rămășițelor celui de-al doilea război mondial, încheierea tratatului de pace german și normalizarea pe baza aceasta a situației din Berlinul occidental.

În virtutea articolului 3, cele două părți vor lua toate măsurile care depind de ele pentru a contribui la rezolvarea problemelor internaționale esențiale pe baza principiilor coexistenței pașnice.

În articolul 4, cele două părți declară în mod solemn că integritatea frontierelor de stat ale R. D. Germane constituie unul din principalii factori ai securității europene. În cazul unui atac armat în Europa din partea vreunui stat sau grup de state împotriva uneia dintre părți, cealaltă îi va acorda un ajutor imediat.

În virtutea articolului 6, cele două părți consideră Berlinul occidental drept unitate politică de sine stătătoare. În tratat se reafirmă că crearea unui stat german iubitor de pace, democratic și unit poate fi obținută numai prin organizarea unor tratative bazate pe egalitatea în drepturi și printr-un acord între cele două state germane suverane.

Cele două părți își asumă obligația ca, potrivit principiilor C.A.E.R., să dezvolte și să întărească pe toate căile relațiile economice, tehnice-științifice, să aplice principiile diviziunii internaționale socialiste a muncii.

Se prevede că, în cazul creării unui stat german unit, democratic și iubitor de pace sau al încheierii tratatului de pace german, prezentul tratat poate fi revizuit înainte de expirarea valabilității lui, la dorința oricăreia dintre părți.

Tratatul va intra în vigoare după schimbul instrumentelor de ratificare, care va avea loc într-un viitor apropiat la Berlin.

WASHINGTON

Întrevederile americano–vest-germane

Pe planul relațiilor americano-vest-germane s-ar părea că întrevederea de la Washington a corespuns așteptărilor cancelarului Erhard care, înaintea plecării spre Statele Unite, via Canada, afirma că „nu trebuie să se aștepte rezultate spectaculoase" Timpul consacrat întrevederilor dintre președintele Johnson și cancelarul Erhard a fost mai mare decît la prima lor întîlnire din noiembrie anul trecut, cînd au discutat timp de o oră după funeraliile lui J. F. Kennedy, și mai mic decît cel afectat convorbirilor din 28 și 29 decembrie de la ferma lui Johnson din Texas.

Călătoria transoceanică a cancelarului a început marțea trecută în Canada, unde programul prevedea o ședere puțin mai îndelungată decît în Statele Unite. La Ottawa se afirmă că aria discuțiilor a cuprins relațiile bilaterale, inclusiv posibilitățile de intensificare a schimburilor comerciale, cooperarea în N.A.T.O., problema germană, „runda Kennedy" a negocierilor tarifare de la Geneva. Corespondentul agenției *France Presse* afirma că oaspetele s-a preocupat „în special de investițiile de capital (vest) german în această țară". Joi după-amiază cancelarul a sosit la New York împărțindu-și timpul între o convorbire de o jumătate de oră cu secretarul general al O.N.U., U Thant, alta cu guvernatorul Rockefeller și o conferință în fața Consiliului pentru afacerile externe. Leit-motivul conferinței ca și al celorlalte apariții publice l-a constituit problema germană privită printr-o optică îndeajuns de veche. Între timp, la Washington, secretarul de stat Dean Rusk avea tot joi două lungi întrevederi cu ministrul de externe Gerhard Schröder.

Sosit vineri în capitala americană, cancelarul a avut două convorbiri la Casa Albă. În sfîrșit, programul de sîmbătă a înscris o conferință de presă, o întrevedere de două ore cu principalul negociator american în problemele comerțului, Christian Herter, „în special asupra delicatei probleme a unificării prețului cerealelor în țările Pieței comune" *(A.P.)* de care depinde progresul „rundei Kennedy", pentru ca după-amiază, în cursul unei excursii pe Potomac, să aibă discuții cu secretarul de stat Rusk. Seara, vizita în capitala americană a luat sfîrșit, cancelarul și însoțitorii săi plecînd pe calea aerului spre Bonn, unde a ajuns în cursul dimineții de duminică și și-a declarat satisfacția pentru rezultatele convorbirilor avute.

Comunicatul comun dat publicității vineri noapte nu aduce elemente noi în raport cu luările de poziții deja cunoscute și nici nu definește prea clar ce s-a discutat la Washington. Se degajă însă impresia că termenii aleși pentru formulări dau posibilitatea unor inter-

pretări nuanțate în cele două capitale în sprijinul pozițiilor, deosebite uneori ca ton și ca accent, care s-au exprimat în special în ultimele luni. Din comunicat se desprinde o reafirmare a poziției americane în problema germană, inclusiv sprijinul pentru poziția Bonnului. Cei doi interlocutori au discutat despre încheierea Tratatului de prietenie, colaborare și asistență mutuală dintre U.R.S.S. și R.D.G. În compensație pentru reafirmarea poziției americane, comunicatul arată că dl Erhard își însușește aprecierea dată la Washington evoluției evenimentelor din Asia de sud-est. Se consemnează chiar : „Cancelarul a afirmat că guvernul său va spori ajutorul în domeniul politic și economic destinat Vietnamului de sud". Negocierile privind „runda Kennedy" sînt atinse tangențial și eliptic. În schimb, poziția asupra ajutorului economic pentru țările în curs de dezvoltare e formulată astfel : „Ei au fost de părere că întărirea sectorului particular din economiile țărilor pe cale de dezvoltare poate juca un rol cheie în acest proces și au recunoscut necesitatea ajutorului oficial, ca și a investițiilor particulare străine pentru promovarea acestui obiectiv". Comunicatul consemnează atașamentul celor două părți față de N.A.T.O. și față de ideea făuririi proiectatei forțe nucleare multilaterale. În același timp se afirmă : „Președintele și cancelarul au subliniat importanța îmbunătățirii relațiilor cu țările Europei răsăritene. Președintele a spus că Statele Unite sprijină pe deplin acțiunile Republicii Federale în direcția acestui obiectiv".

Referirile din comunicat cu privire la „reunificarea Germaniei" nu pot fi desprinse de contextul general al vizitei cancelarului federal, pe care numeroși observatori o consideră inspirată tocmai din dorința de a obține o reafirmare a sprijinului american pentru politica vest-germană. Înaintea vizitei ziarul *Frankfurter Allgemeine* scria că fracțiunea parlamentară U.C.D. „își exprimă teama că problema germană nu este o problemă de prim ordin pentru politica americană", iar ziarul *Die Welt* cerea să nu se uite că Republica Federală participă cu jumătate de milion de soldați la N.A.T.O. și „plătește în fiecare an, prin comenzile de armament, ajutor în devize către S.U.A. în valoare de două miliarde și jumătate de mărci vest-germane, iar către Anglia de 250 milioane mărci vest-germane".

Cu toate acestea corespondenții de presă din capitala americană remarcă faptul că în comunicatul comun nu a fost încorporată nici o prevedere specifică în sprijinul demersurilor diplomației vest-germane în vederea activizării unui mecanism care să precipite abordarea problemei germane.

În ajunul plecării cancelarului Erhard peste Ocean, purtătorul de cuvînt al guvernului vest-german, von Hasse, declara ziariștilor : „Ritmul întîlnirilor (vest) germano-americane la nivel înalt este aproximativ o întîlnire la fiecare șase luni". Această declarație făcută luni, 8 iunie, survenea chiar în ziua în care capitala federală găzduia întrevederea trimestrială de rutină, prevăzută de tratatul de alianță franco-vest-german, între miniștrii de externe ai celor două state. Cercurile de presă de la Bonn legau cele două acțiuni diplomatice de o încercare a cabinetului Erhard în direcția calmării acelor grupări puternice din propriul partid ce se opun „politicii de mișcare". Se afirma chiar că deși inițial întrevederea Murville-Schröder urma să aibă loc la Haga, înainte sau după Consiliul N.A.T.O., ministrul de externe vest-german a insistat pentru o reuniune la Bonn.

Pentru corespondentul ziarului parizian *Le Monde* „a doua vizită a cancelarului făcută președintelui Johnson face contrapondere vizitei generalul de Gaulle, prevăzută în cadrul tratatului franco-(vest) german, pentru începutul lunii iulie... Totul se petrece ca și cînd ar exista un Tratat (vest) germano-american tacit ale cărui clauze s-ar asemăna straniu cu cele ale tratatului din 22 ianuarie (1963) : o întîlnire a șefilor de stat la fiecare șase luni, o întîlnire a miniștrilor de externe la fiecare trei luni, fără a mai vorbi de miniștrii apărării. Vizita lui McNamara a precedat și ea cu cîteva zile pe cea a lui Messmer". Dacă aceste elemente vor avea nevoie să fie clarificate în cadrul relațiilor franco-vest-germane, prilejul îl va furniza oricum apropiata vizită la Bonn a generalului de Gaulle.

A. TEODORU

NEW DELHI

Noul guvern indian

Guvernul format de Lal Bahadur Shastri, succesorul lui J. Nehru la conducerea Partidului Congresului național indian, se deosebește foarte puțin în componența sa de guvernul precedent prezidat de Nehru. Aceasta este prima constatare a observatorilor politici. Se remarcă, de asemenea, că posturile-cheie în guvern (în afară de funcția de prim-ministru și ministru al afacerilor externe deținute de Lal Bahadur Shastri) se află în mîinile acelorași oameni din guvernul precedent : T. T. Krishnamachari — ministrul de finanțe ; Gulzarilal Nanda — ministrul de interne, și Y. B. Chavan — ministrul apărării. Fiica lui Nehru și colaboratoarea sa apropiată, Indira Gandhi, a fost numită ministru al informațiilor și radioului. Ea nu este membră a Parlamentului central indian și urmează să candideze în următoarele șase luni pentru obținerea mandatului de deputat. S-a înființat un nou minister pentru coordonarea dezvoltării economice și dezvoltarea industriei al cărui titular este Svaran Singh. În echipa guvernamentală a reintrat S. K. Patil, ca ministru al căilor ferate. S. K. Patil era considerat partizan al lui Movarji Desai, liderul aripii de dreapta a Partidului Congresului național indian și pretendent înfrînt la succesiunea lui Nehru. Comentatorii de presă apreciază reintrarea lui S. K. Patil în guvern ca un semn al disensiunilor existente în rîndul partizanilor lui Desai. În sfîrșit, Sanjiva Reddy, ministru al oțelului și minelor, este, de asemenea, nou venit în actuala echipă guvernamentală. El a fost anterior prim-ministru al Statului Andhra-Pradesh, fiind strîns legat de grupul primilor miniștri ai statelor indiene care a intervenit în mod decisiv pentru a asigura alegerea lui Lal Bahadur în funcția de lider al Partidului Congresului național indian și implicit în aceea de prim-ministru al Indiei.

La 14 iunie au avut loc unele modificări și numiri noi în guvern care nu afectează însă orientarea sa generală. În acest sens, reține atenția faptul că toți cei 20 de miniștri adjuncți numiți au făcut parte și din guvernul condus de J. Nehru.

Lal Bahadur Shastri este reprezentantul curentului moderat, de centru, în Partidul Congresul național indian, și un adept fervent al politicii promovată de predecesorul său, J. Nehru. De altfel, cu mult înainte de a fi desemnat prim-

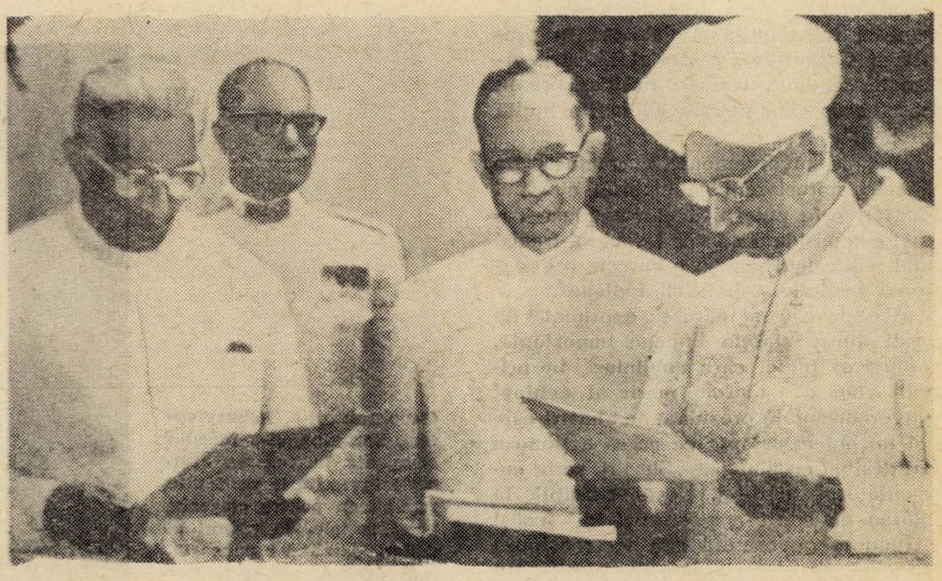

Noul prim-ministru al Indiei, Lal Bahadur Shastri, la ceremonia de depunere a jurămîntului în prezența președintelui Radhakrishnan

ministru el era colaboratorul cel mai apropiat al lui Nehru. În primele cuvîntări rostite după desemnarea sa ca șef al guvernului indian, Lal Bahadur Shastri a subliniat că țara trebuie să rămînă unită și este esențial ca poporul să înțeleagă pe deplin „grava răspundere față de îmbunătățirea condițiilor de trai".

„Politica noastră, a spus Shastri, a fost definită limpede. Esențial este acum aplicarea ei corectă și rapidă... Cel mai mare dușman al nostru este sărăcia și șomajul". Se știe, în legătură cu cele spuse de Shastri, că în India există numai în orașe 15 milioane de șomeri iar la sate problema folosirii brațelor de muncă este de o complexitate excepțională, mase uriașe de oameni, a căror evaluare este greu de făcut, rămîn nefolosite sau numai parțial folosite în producția agricolă.

Tot în cadrul politicii interne, se are în vedere desfășurarea în continuare a procesului de industrializare a țării care urmează să se înfăptuiască în parte prin lărgirea sectorului public al industriei dar și prin atragerea investițiilor străine și a marelui capital autohton. La sate, reforma agrară este departe de a fi înfăptuită, relațiile de producție în agricultură schimbîndu-se lent și extrem de diferit de la un stat la altul al Indiei. În sfîrșit, se vorbește despre accentuarea unui anumit proces de descentralizare care să ridice autoritatea și să extindă competența guvernelor provinciale.

Referindu-se la politica externă a noului guvern, în prima cuvîntare rostită la radio, Lal Bahadur a subliniat că politica de neangajare „va fi și pe viitor principiul de bază al abordării de către India a problemelor internaționale și a relațiilor sale cu alte țări". India, a spus primul ministru, consideră „datoria sa morală de a acorda tot sprijinul lichidării colonialismului" și proclamă „sprijinul său neabătut acordat O.N.U.".

„De un timp prea îndelungat există un conflict între India și Pakistan în problema Cașmirului, a arătat Shastri. Această tendință trebuie lichidată și în acest scop este nevoie de foarte multă răbdare".

„Echipa guvernamentală condusă de Shastri, apreciază comentatorul agenției *Reuter*, este puternică și omogenă. Totuși se consideră că vor trebui să treacă mai multe luni pentru a aprecia o eventuală evoluție a politicii indiene".

Aceasta este și părerea exprimată de unul dintre ziarele indiene importante, *Times of India*, care subliniază în primul rînd că „marele merit al echipei guvernamentale prezidate de Shastri este că ne putem aștepta ca ea să acționeze cu destulă coeziune..." „Shastri, scrie comentatorul ziarului, este sensibil la starea de spirit a poporului și însăși structura guvernului său va reasigura poporul că el va adera la poziția lui Nehru, atît în problemele de politică internă cît și în cele de politică externă".

N. POPESCU

NEW YORK

Campania „stop Goldwater"

La două săptămîni după alegerile preliminare din California, în timp ce Goldwater adaugă la roadele victoriei de atunci (obținută cu numai 51 la sută din voturi), pe cele din Idaho, Texas, Alabama și New Mexico — așteptîndu-se, ca și mulți comentatori, să-i cîștige și pe delegații republicani din Montana la convenția națională — unele personalități republicane au început, întrucîtva tardiv, să acționeze energic pentru a bara calea senatorului din Arizona către investitura partidului republican. Această evoluție în atitudinea liderilor republicani este reflectată de hotărîrea guvernatorului Scranton de a candida la investitura republicanilor, cu un program „anti-Goldwater", precum și de ecourile (republicane) favorabile care au urmat declarației prin care Scranton își anunța, vineri, la Baltimore, candidatura.

După cum s-a mai observat, republicanii continuă să consacre, în mare măsură, perioada preelectorală — disputelor privitoare la linia partidului; faptul că Scranton nu a făcut excepție este justificat: ca și alți republicani, el pare a fi ajuns la concluzia că o candidatură Goldwater nu ar atrage numai riscul unei înfrîngeri categorice în noiembrie, dar și pe acela al evoluției partidului republican spre sciziune sau, pur și simplu, spre pierderea ponderii politice de care dispune la ora actuală. În acest sens, comentînd declarația lui Scranton, Joseph Alsop scria în *New York Herald Tribune*: „Scranton apreciază că partidul republican are mari șanse de a ajunge la fel de uitat ca și partidele Whig și federalist (dispărute din viața politică în secolul trecut — n.n.) în cazul în care Goldwater ar fi candidatul la președinție anul acesta". Iar posibilitatea sciziunii este ilustrată, de pildă, de hotărîrea senatorului Hugh Scott din Pennsylvania de a candida, în cazul cînd Goldwater ar fi candidatul republican, sub eticheta „republican independent"; la aceasta se adaugă faptul, deja constatat, că numeroși republicani ar putea prefera să-și dea voturile candidatului democrat.

Așadar, după înfrîngerea și retragerea din cursă a guvernatorului Rockefeller, candidatul republicanilor care îl dezaprobă pe Goldwater devine William Warren Scranton, pînă acum cel mai puțin activ dintre candidații posibili; de altfel, Joseph Alsop scrie că această atitudine de expectativă, completată de „uzura" celorlalți candidați, este unul din motivele pentru care s-a recurs la Scranton.

În vîrstă de 47 de ani, Scranton este o prezență de dată relativ recentă în viața politică a S.U.A.; în 1958 a fost consilierul special al secretarului de stat Herter, devenind membru al Camerei Reprezentanților în 1960; cu doi ani mai tîrziu, el a fost ales guvernator al statului Pennsylvania, activînd spectaculos împotriva stagnării economice cronice care domnește în cea mai mare parte a acestui stat. Evocîndu-i personalitatea, comentatorii reamintesc sprijinul pe care el l-a acordat legislației privind drepturile civile și Corpului păcii, precum și calitatea de absolvent al uneia din cele mai reputate universități din S.U.A. (Yale). De asemenea, el are reputația unui moderat — contrazisă oarecum de oferta, pe care a făcut-o cu cîteva săptămîni în urmă, de a candida pentru funcția de vicepreședinte alături de Goldwater.

În orice caz, Scranton candidează acum împotriva lui Goldwater și pare să-și fi început campania cu destulă energie. Duminică, el a apărut în fața convenției republicane din statul Connecticut, pronunțîndu-se pentru dreptu-

Guvernatorul Pennsylvaniei, Scranton, și-a început campania în vederea obținerii investiturii partidului republican pentru alegerile prezidențiale. În planul al doilea, purtînd o pancartă, este prezent un susținător al candidatului pe care Scranton încearcă să-l înlăture — senatorul Goldwater.

rile civile, sprijinirea O.N.U., pentru o politică nucleară rezonabilă și pentru îmbunătățirea sistemului de prevederi sociale. Convenția a apreciat acest program, evident opus programului lui Goldwater; 12 delegați din Connecticut (din 16) s-au pronunțat în favoarea lui Scranton. De altfel, numărul delegaților care, la San Francisco, se vor pronunța în favoarea lui Scranton a sporit simțitor prin faptul că atît susținătorii candidaturii ambasadorului Lodge, cît și guvernatorul Rockefeller personal, au anunțat că vor acorda sprijinul lor guvernatorului Pennsylvaniei.

Ce poate realiza Scranton? Liderii republicani ostili candidaturii Goldwater precum și numeroși comentatori sînt de acord că s-a întîrziat excesiv inițierea campaniei „stop Goldwater". Ca urmare se apreciază că în rîndurile delegaților la conferința națională republicană, care își va începe dezbaterile la 13 iulie, senatorul din Arizona va dispune de majoritatea necesară desemnării. Pe de altă parte, ceea ce dă speranțe republicanilor „anti-Goldwater" este posibilitatea ca o parte din delegații anterior favorabili să-i retragă acestuia sprijinul.

Scranton ar putea profita și de „alarma" pe care perspectiva unei candidaturi Goldwater a produs-o în rîndurile republicanilor aleși în diverse funcții, (guvernatori, senatori, membri în Congresele statelor) care se îndoiesc de posibilitatea de a fi realeși atunci cînd „imaginea" partidului republican va fi asociată cu Goldwater și politica pe care acesta o preconizează. În cazul în care campania sa se va bucura de succes, Scranton poate spera, dacă nu să obțină candidatura, în orice caz să împiedice desemnarea lui Goldwater la primul tur de scrutin. Atunci ar putea opera tactica propusă, cu două săptămîni în urmă, de revista *Newsweek:* de a prezenta un candidat unic „de compromis". Pe atunci, revista îl prezenta pe Scranton ca pe un „sacrificat", care s-ar retrage după ce l-ar neutraliza pe Goldwater, indicîndu-l pe Richard Nixon ca un posibil „candidat de compromis".

Totuși, este improbabil ca Scranton să accepte un asemenea rol, cu atît mai mult cu cît numeroase comentarii formulează aprecierea că el este acela care ar putea să reunească partidul republican pe baza unei platforme moderate, dacă nu în perioada preelectorală, atunci după alegerile din noiembrie în care se presupune ca certă înfrîngerea lui Goldwater și în vederea alegerilor din 1968.

Ultimele acțiuni ale liderilor republicani arată că mulți dintre ei au devenit conștienți de „pericolul la care se expune partidul, permițînd unei minorități extremiste să-i stabilească programul și să-i aleagă candidatul" (Scranton — în discursul prin care-și anunța hotărîrea de a candida), de primejdiile pe care le-ar prezenta regruparea partidului pe pozițiile lui Goldwater. Rămîne de urmărit conturarea mai clară a „alternativei moderate" în numele căreia a fost chemat să vorbească Scranton.

Mihai MATEI

Pe străzile orașului Lagos, puternice manifestații ale greviștilor

LAGOS

După 13 zile...

Luni, în întreprinderile și instituțiile Nigeriei s-a reluat lucrul, după greva generală care a durat 13 zile. Se știe că obiectivul ei principal l-a constituit revendicarea creșterii salariilor, pe baza propunerilor Comisiei Morgan, acceptate doar parțial de guvern.

Consemnînd încetarea grevei, *France Presse* informa că ea a luat sfîrșit în urma tratativelor care au avut loc între o delegație guvernamentală și patronală și o delegație a sindicatelor. Din știrile agențiilor de presă reiese că s-a ajuns la premisele unui acord care, în linii mari, va da satisfacție greviștilor.

Prin desfășurarea și rezultatele ei, această luptă socială degajă semnificații interesante. A fost greva națională *de cea mai lungă durată* a oamenilor muncii din Nigeria, care a cuprins toate categoriile de salariați, atît din sectorul public, cît și din cel privat. Durata mare a grevei, care, în ultimă instanță, a asigurat eficacitatea ei, rezistența de aproape două săptămîni împotriva încercărilor de a se fărîmița forțele participanților la mișcarea revendicativă, se explică prin unitatea de acțiune a celor două mari centrale sindicale: „Congresul nigerian al sindicatelor" și „Congresul sindicatelor din Nigeria". Fără pregătirea și organizarea grevei pe bază unitară, o asemenea acțiune nu ar fi putut avea amploarea și forța ofensivă pe care a dobîndit-o. De altfel, acele cercuri ale burgheziei interne care — grupate în partidul de guvernămînt „Congresul populațiilor din nord" — sînt ostile reformelor sociale, nu credeau în posibilitatea susținerii de către sindicate a unei greve naționale de lungă durată. În calculele lor, aceste forțe mizau — pare-se, pe compoziția foarte eterogenă a masei salariaților și pe marea ei dispersare pe teritoriul țării. Astfel, la o populație de aproape 55 milioane de locuitori, proletariatul industrial reprezintă doar 240 000. Din totalul muncitorilor și funcționarilor 45 la sută sînt ocupați în sectorul prestațiilor și în comerț. Numărul muncitorilor agricoli permanenți se cifrează doar la 40 000, în timp ce pătura lucrătorilor sezonieri — a căror organizare profesională și politică este mult mai dificilă — grupează peste 250 000 de oameni.

Cu toate aceste greutăți, lozinca unității de acțiune a reușit să strîngă pe platforma grevei *toate* categoriile de salariați. Doar un singur sindicat, cel al cadrelor didactice, s-a abținut, la început, dar, după cîteva zile de la izbucnirea grevei, i s-a alăturat și el. Au participat, de asemenea, funcționarii de stat, menținînd însă perpetuarea parțială a activității în anumite instituții de mare importanță publică. *Le Monde* scrie „că băncile nu erau deschise decît o oră pe zi, transporturile nu mai funcționau, liniile aeriene din interiorul țării au fost suspendate". În ziua de 4 iunie au intrat în grevă și inginerii de la radio Nigeria.

La o săptămînă după izbucnirea grevei, autoritățile încă nu renunțaseră la planul lor de a înfrînge mișcarea revendicativă. În acest scop s-a recurs la diverse mijloace: s-au difuzat știri — dezmințite, însă, de sindicate — după care în diferite centre s-ar fi reluat lucrul; într-o cuvîntare a primului ministru s-a cerut încetarea grevei, invocîndu-se „necesitățile naționale!", iar la Lagos, poliția a folosit gaze lacrimogene împotriva manifestanților; în a 9-a zi a

grevei, ministrul muncii a făcut cunoscut că guvernul a dat un ultimatum pentru reluarea lucrului, iar cei care, în termen de 48 de ore, nu se vor fi conformat ordinului, vor fi consideraţi concediaţi, pierzîndu-şi, totodată, drepturile sociale.

Dar sindicatele n-au cedat, izbutind să menţină atmosfera de rezistenţă. Astfel, la 13 mai, guvernul a acceptat tratative cu sindicatele asupra recomandărilor Comisiei Morgan.

Cele 13 zile ale grevei au constituit o serioasă înfruntare a unor forţe sociale adverse, în care exponenţii partidului „Congresul populaţiilor din nord" au trebuit să cedeze din poziţiile lor. Clasa muncitoare s-a manifestat, şi în această grevă, ca o forţă dinamică a luptei pentru progres social. Este cunoscut că, în prezent, dezvoltarea economică a Nigeriei se desfăşoară pe baza unui plan de şase ani (aprilie 1962 — martie 1968). În cadrul acestui plan se înfăptuiesc obiective importante pentru industria ţării, dar — aşa cum susţin sindicatele nigeriene — au fost neglijate acele măsuri cuprinse în plan care prevăd reducerea şomajului şi îmbunătăţirea condiţiilor materiale ale salariaţilor. Ca fenomen politic, greva a fost îndreptată împotriva orientării acelor cercuri conducătoare care tind să-i priveze pe oamenii muncii de rezultatele progresului economic. În ultimii doi ani, protestele împotriva consecinţelor unei asemenea orientări politice au luat,deseori, forma unor acţiuni revendicative. În unele cazuri, ele au dus la îmbunătăţirea salarizării în cîteva sectoare ale economiei, în altele grevele au fost reprimate, ca cea a docherilor din Lagos, în 1962.

Evident, bazîndu-se pe precedente, pe sciziunea sindicală care, pînă acum, împiedicase sincronizarea luptelor muncitoreşti pe scară naţională, patronatul şi autorităţile nu întrevedeau posibilitatea unei mişcări generale, cu continuitate. Cele 13 zile de grevă — dovedind creşterea capacităţii de organizare a clasei muncitoare şi o însemnată biruinţă a unităţii de acţiune — a alăturat acestei viziuni sociale un mare semn de întrebare.

Eugen POP

GEORGETOWN

Criza continuă

S-au adeverit avertismentele potrivit cărora trimiterea de trupe engleze în Guyana britanică nu numai că nu va duce la înăbuşirea tulburărilor din colonie, ci, dimpotrivă, va înăspri situaţia. Astăzi, la sfîrşitul celor patru luni de sporadice dar persistente conflicte rasiale şi politice, Guyana britanică se află din nou într-un moment de mare încordare. Izbucnirile de violenţă între populaţia de origine indiană şi cea de origine africană s-au răspîndit în majoritatea satelor şi oraşelor ţării, devenind un proces general în ultimele săptămîni. După cum arăta ziarul *Times*, originea acestor conflicte este Conferinţa de la Londra care a amînat pe un termen nedefinit data acordării independenţei Guyanei britanice şi a schimbat legea electorală a ţării, impunînd coloniei sistemul reprezentării proporţionale în locul sistemului simplei majorităţi, pe calea căruia actualul guvern a venit la putere.

Nemulţumirea din ţară faţă de măsurile luate a crescut continuu, iar, ca urmare a gravelor incidente iscate, starea de asediu care urma să fie ridicată la 4 iunie a fost prelungită pînă la data de 4 septembrie. Creşterea tensiunii politice şi rasiale din ţară, demisia d-nei Janet Jagan din funcţia de ministru de interne ca şi asasinarea unui înalt funcţionar guyanez, Arthur Abraham, au fost folosite de guvernatorul general al coloniei, Richard Luyt, drept pretext pentru a-şi asuma toate prerogativele puterii în ţară, fără a consulta guvernul Guyanei britanice. El a semnat un decret prin care se ordonă detenţiunea fără judecată a mai multor personalităţi politice din ţară, printre care mulţi membri ai partidului de guvernămînt, Partidul Popular Progresist. În rîndul celor 33 de persoane arestate şi deţinute în colonia de pedeapsă Bartica (aflată la 60 de mile distanţă de Georgetown), figurează Brindley Benn, prim-vicepreşedinte al Consiliului de Miniştri şi ministru al agriculturii, deputatul Victor Downer şi alţi parlamentari, partizani ai primului ministru Cheddi Jagan. S-a ajuns la o asemenea situaţie încît guvernatorul, Richard Luyt, a interzis primului ministru să pronunţe sîmbătă seara, la posturile de radio guyaneze, un discurs al cărui text îi fusese prezentat în prealabil.

Potrivit aprecierilor unor observatori politici, aceste măsuri ar avea drept scop să constrîngă guvernul să-şi prezinte demisia. „Anglia vrea să se debaraseze de noi, dar pentru a evita complicaţii internaţionale ea nu vrea să ne înlăture în mod făţiş", declara un purtător de cuvînt al guvernului. Richard Luyt a avut chiar o întrevedere cu primul ministru, Cheddi Jagan, în legătură cu o eventuală demisie a guvernului. Primul ministru a anunţat însă că nu va demisiona şi a propus partidului de opoziţie, Congresul Naţional al Poporului, un plan în vederea formării unui guvern de coaliţie „pentru a se pune capăt în acest fel tulburărilor din ţară". După cum se ştie, în urma alegerilor din 1961, partidul de guvernămînt, Partidul Popular Progresist, deţine în parlament 19 locuri, faţă de 11 ocupate de Partidul Congresul Naţional şi 4 de partidul „Forţa unită". Planul propus de Cheddi Jagan preconizează constituirea unui guvern — pînă în august 1965, cînd expiră mandatul actualei legislaţii — alcătuit din 10 membri, dintre care cinci reprezentînd Partidul Congresul Naţional, liderul acestui partid Forbes Burnham urmînd să ocupe postul de prim-ministru adjunct.

După cum anunţă agenţia *France Presse*, la Georgetown au început să se desfăşoare tratativele pentru constituirea unui asemenea guvern de coaliţie. Forbes Burnham susţine însă formarea unui guvern care să-i includă şi pe reprezentanţii partidului „Forţa unită".

În acelaşi timp, cererile pentru crearea unei comisii care să studieze situaţia politică din Guyana britanică au fost respinse de Duncan Sandys, ministrul pentru problemele Commonwealthului, sub pretext că diversele misiuni de conciliere între negrii şi indienii guyanezi nu au dus la nici un rezultat. La Londra s-a anunţat că James Ramsden, ministrul armatei, a plecat pentru două săptămîni să viziteze unităţile armatei britanice din Kuala Lumpur, Borneo şi Hongkong pentru a discuta posibilitatea de a transfera mai multe trupe britanice în Guyana britanică.

Ultimele ştiri ale agenţiilor de presă anunţă că guvernul lui Cheddi Jagan a hotărît să protesteze pe lîngă U Thant, secretarul general al O.N.U., împotriva arestării parlamentarilor guyanezi, la ordinul guvernatorului general.

Rodica GEORGESCU

CE AU ARĂTAT ALEGERILE DIN LUXEMBURG

Pierre Werner, lider al partidului creştin-social, a fost însărcinat de marea ducesă Charlotte de Luxemburg să formeze noul cabinet al ţării. Misiunea lui Werner se apreciază de observatorii politici ca extrem de dificilă întrucît, ca urmare a alegerilor legislative din 7 iunie, a dispărut monopolul politic de cinci decenii al creştin-socialilor.

Recentele alegeri din ducatul care anul trecut şi-a sărbătorit mileniul de existenţă au marcat o netă deplasare a raportului de forţe dintre partidele participante la confruntarea electorală.

Au votat peste 200 000 de luxemburghezi (la o populaţie de 320 000 locuitori), abţinerea fiind pedepsită prin lege ; numai două persoane nu au dreptul de a se prezenta în faţa urnelor — marea ducesă şi locotenentul-reprezentant, fiul ei, prinţul Jean.

Despuierea scrutinului a produs adevărate surprize : din cele 56 de locuri de deputat în parlamentul ducal, socialiştii au obţinut o creştere substanţială, dobîndind 21 de locuri, cu unul mai puţin decît clericalii (deşi cele mai multe voturi, peste 100 000, au fost date socialiştilor, scrie Le Monde, totuşi în virtutea calculelor electorale ei sînt privaţi de un loc). Faţă de alegerile precedente numărul voturilor obţinute de partidul comunist a crescut de la 4 la 8,9 la sută ; în consecinţă, în parlament vor intra nu 3 ci 5 deputaţi ai partidului comunist din Luxemburg, ei avînd acum dreptul de a se constitui într-o fracţiune parlamentară, de a participa la lucrările tuturor comisiilor, de a depune propuneri proprii cu obligaţia pentru forul suprem legislativ de a le dezbate. În platforma lor electorală socialiştii au cerut slăbirea legăturilor cu organismele economico-militare din care marele ducat face parte şi promovarea unei politici externe constructive. Comuniştii s-au pronunţat pentru apărarea intereselor vitale ale oamenilor muncii, pentru o politică externă naţională, împotriva subordonării Luxemburgului Pieţei comune, pentru o politică de neutralitate. Cele aproape 60 la sută din voturi date socialiştilor şi comuniştilor reflectă astfel receptivitatea luxemburghezilor în faţa perspectivelor noi, interne şi externe, oferite ţării de către forţele de stînga.

Marii învinşi — social-creştinii şi liberalii (aceştia au pierdut 5 locuri din 11), nu vor mai fi în putinţă de a constitui o coaliţie guvernamentală, chiar dacă vor recurge la serviciile enigmaticului partid Mişcarea independentă populară, care a căpătat 2 locuri. Se vor ivi alte formule de guvernare, dar indiferent de varianta coaliţiei ea se va vedea silită să-şi exercite autoritatea în condiţiile unei stări de spirit întreţinută de cele 120 000 de voturi — majoritate electivă a ţării — acordate partidelor de stînga.

V. U.

LONDRA

Ecouri la procesul de la Pretoria

În zilele în care Nelson Mandela și șase dintre tovarășii săi africani au început executarea pedepsei de condamnare pe viață în colonia penitenciară din insula Robben în apropiere de Capetown, iar Dennis Goldberg era întemnițat în altă parte, deoarece este alb, și segregația rasială e aplicată în Africa de sud pînă și în închisori — peste 3 000 de persoane la Londra și alte mii în întreaga Anglie și-au manifestat protestul și dezgustul față de represiunile sălbatice ale guvernului Verwoerd.

(Procesul s-a încheiat prin condamnarea la închisoare pe viață a acuzaților, judecați pentru „activitate subversivă", menționîndu-se că ei nu au fost condamnați la pedeapsa cu moartea deoarece acuzația de „înaltă trădare" n-a putut fi dovedită).

La mitingul de la Londra a luat cuvîntul, printre alții, filozoful Bertrand Russell, care a subliniat că manifestațiile de pînă acum împotriva discriminărilor rasiale din Africa de sud au contribuit fără îndoială în mare măsură la a salva viețile lui Mandela și ale celorlalți lideri africani acuzați. Acum a sosit momentul, a spus Russell, ca cele mai importante dintre sindicatele britanice să acționeze pentru a exercita presiuni în vederea instituirii unei blocade totale împotriva Republicii Sud-Africane. Un alt vorbitor la același miting — care a avut loc în Trafalgar Square, în fața ambasadei sud-africane de la Londra —, episcopul de Woolwich, a cerut de asemenea aplicarea unor sancțiuni economice împotriva guvernului sud-african.

Mitingul de la Londra a constituit de fapt un prilej de afirmare a unei solidarități și unități de acțiune care a grupat laolaltă personalități de orientări atît de diferite cum nu s-au mai reunit pe o aceeași platformă de ani de zile: deputații laburiști Fenner Brockway și Anthony Wedgwood Benn, secretarul general adjunct al Partidului Comunist din Marea Britanie, William Alexander, precum și scriitori și artiști bine cunoscuți, rude ale deținuților politici din Republica Sud-Africană.

După miting, liderii demonstrației au venit la Downing Street nr. 10, reședința primului ministru britanic, prezentînd un apel în care se cere guvernului să ia toate măsurile, direct, sau prin intermediul O.N.U., pentru a obține punerea neîntîrziată în libertate a tuturor prizonierilor politici din Africa de sud.

La Glasgow și Edinburgh, la Sheffield și Birmingham, precum și în multe alte orașe și localități din Anglia, personalități de felurite orientări au luat de asemenea poziție, exprimîndu-și protestul împotriva sentințelor pronunțate la procesul de la Pretoria. În capitala Țării Galilor, Cardiff, peste 35 000 de mineri și familiile lor au demonstrat, cu prilejul unei sărbători tradiționale anuale a minerilor, în frunte cu fostul deținut politic grec Toni Ambatielos, și cu soția acestuia, născută în Țara Galilor. „Cer tuturor oamenilor de bine din întreaga lume care au luptat pentru a obține eliberarea mea după 17 ani de detențiune, a spus Ambatielos, să-și unească energiile spre a obține punerea în libertate a lui Mandela și tovarășilor săi".

Importante organizații sindicale și de masă din Anglia, printre care Sindicatul feroviarilor sau cel al cazangiilor au adoptat moțiuni prin care deplîng pronunțarea sentinței de la Pretoria sau anunță că au donat fonduri pentru a contribui la ajutorarea victimelor persecuției rasiste și la asistența familiilor lor.

Amploarea manifestațiilor de acest fel a determinat ecouri și în cercurile oficiale. Deși a spus că nu consideră oportun un demers al guvernului britanic pe lîngă guvernul sud-african în vederea anulării sentinței, ministrul de externe, Butler, a subliniat într-o declarație în Camera Comunelor: „Deplîngem lipsa libertății de exprimare pentru conducătorii politici de culoare din Africa de sud. Regretăm în același timp caracterul arbitrar al legilor în virtutea cărora sînt judecați acești conducători africani".

În presa britanică procesul de la Pretoria a trezit de altfel comentarii violente. „La drept vorbind nu se poate spune că ar fi fost încălcate procedurile legale din acea țară și sentințele sînt în conformitate cu legea", scrie, de pildă, *Daily Telegraph*. „Însă tocmai pentru această lege trebuie să dea socoteală guvernul sud-african în fața lumii civilizate".

Săptămînalul *Observer* își exprimă părerea că Mandela e unul din puținii oameni care — asemenea liderului african Kennyatta din Kenya —, ar putea dispune de încrederea ambelor părți în Africa de sud. „El este un om care dă dovadă atît de moderație cît și de un remarcabil simț politic".

Astfel a luat sfîrșit procesul politic cel mai important din istoria Africii de sud și care a constituit o adevărată luptă între reprezentanții cei mai fanatici ai apartheidului, împotriva apărătorilor celor 13 500 000 de oameni de culoare.

Procesul de la Pretoria este însă numai cea mai recentă dintr-o lungă serie de măsuri represive. Potrivit datelor oficiale, în ultimul an și jumătate un număr de 1 162 membri ai partidului P.O.Q.O., organizație care a luat locul Congresului pan-african, pus în afara legii, au fost arestați și condamnați, alți 269 membri ai Congresului național african, de asemenea scos în afara legii și ai altor organizații ale populației de culoare au fost condamnați sub învinuirea de sabotaj. 78 de africani au fost considerați vinovați de așa-zise crime politice și 44 dintre ei au fost condamnați la moarte.

La Londra, în Trafalgar Square, un grup de demonstranți în fața „Casei Africii de sud" protestează împotriva sentinței condamnării liderului de culoare Nelson Mandela

Comportarea demnă și declarațiile curajoase ale acuzaților la procesul actual au constituit o sursă de îmbărbătare pentru compatrioții lor și de admirație pentru toți cei care iubesc libertatea din întreaga lume.

„Recunosc de la început că am fost unul dintre cei care au contribuit la formarea organizației și că am jucat un rol important în activitatea ei, pînă la arestarea mea, în august 1962 — a declarat Mandela în fața tribunalului. Sînt gata să-mi dau viața pentru instituirea unei societăți libere în care toți să se bucure de posibilități egale".

John GRITTEN

Londra, 16 iunie

PROBLEMELE AFRICII ORIENTALE

Proiectul unei federații reunind Tanganica, Uganda și Kenya nu este de dată recentă, formula acestei entități africane însumînd 25 de milioane de locuitori pe un teritoriu de 1 800 000 km patrați (aproximativ de dimensiunile Europei occidentale), fiind lansată încă în perioada imediat următoare primului război mondial, după ce Anglia a obținut din partea fostei Ligi a Națiunilor mandatul asupra coloniilor germane din Africa răsăriteană.

Interesele dominației coloniale în această regiune îndemnau anumite cercuri din metropolă să preconizeze realizarea unei uniuni politice și economice a teritoriilor respective, uniune ale cărei avantaje pentru aceste cercuri apăreau evidente : o mare piață de desfacere, largi posibilități pentru investițiile de capital, bogate resurse de materii prime. În plus, prin proiectul de includere ulterioară în federație a Rhodesiei de nord, Nyassalandului, Somaliei, teritoriului Ruanda Urundi și insulei Mauriciu, se spera realizarea unei vaste asociații de state avînd rolul de a contracara mișcarea panafricană. Acest proiect a întîmpinat însă, de la început, opoziția hotărîtă a popoarelor est-africane, conștiente că înfăptuirea unei federații în condițiile în care țările lor nu își obținuseră încă independența politică nu ar fi dus decît la o consolidare a pozițiilor colonialismului în Africa răsăriteană. Au existat totuși unele măsuri de cooperare între cele trei țări.

După anul 1958, dezvoltarea Mișcării pentru eliberarea Africii Centrale și Răsăritene (P.A.F.M.E.C.A.) a readus în discuția liderilor africani posibilitatea creării unei federații, de data aceasta concepută în vederea obținerii și consolidării independenței. „Continentului african — sublinia conducătorul tanganican Julius Nyerere — îi este necesară unitatea așa cum ea îi este necesară oricărei națiuni care luptă pentru dobîndirea și apărarea independenței sale". În iunie 1960 Nyerere propune chiar ca cele trei teritorii (și Zanzibarul) să supună ministrului britanic al coloniilor cererea ca Africa răsăriteană „să fie eliberată ca o entitate politică unică", arătînd că țara sa, care urma să devină primul stat independent din această regiune, ar fi dispusă să amîne obținerea independenței sale pentru a înlesni formarea unei federații. Deși nu s-a putut obține o sincronizare a datelor în sensul cerut de Nyerere, aceste țări și-au dobîndit totuși independența. După Tanganica (9 decembrie 1961), anul următor a adus independența statelor Uganda, Ruanda și Burundi, pentru ca în 1963 să devină independente Kenya și Zanzibarul.

■

În iunie-iulie 1963 au avut loc primele tratative oficiale între conducătorii celor trei țări est-africane în vederea constituirii federației. Întrunindu-se la Nairobi, la 5 iunie, primul ministru al Kenyei, Jomo Kenyatta, primul ministru al Ugandei, Milton Obote, și președintele Republicii Tanganica, Julius Nyerere, au semnat o declarație în care își exprimau „hotărîrea nestrămutată de a crea o federație politică a statelor din Africa de est. Federația — se spunea în declarația comună — va fi deschisă oricărui teritoriu african învecinat care ar dori să i se alăture". În acest sens viitorul guvern al Zanzibarului (guvern ce urma să fie constituit într-un timp apropiat) era invitat să-și trimită reprezentanți la următoarea conferință. Un grup special de lucru a primit însărcinarea de a elabora viitoarea constituție a federației.

Reacția opiniei publice africane față de declarația din 5 iunie a fost în ansamblu favorabilă. Nu numai că partidele de guvernămînt din cele trei țări au sprijinit proiectul, dar chiar și partidele de opoziție din Kenya și Uganda au introdus moțiuni de sprijinire a acestuia în Adunările Constituționale respective. Iar la un miting din iulie al sindicatelor muncitorești din aceste teritorii, exprimîndu-se adeziunea față de proiectul federației, s-a adoptat o rezoluție cerînd și constituirea unei Federații sindicale a Africii răsăritene.

Crearea unei federații a Africii orientale bazată pe eforturile conjugate ale țărilor est-africane recent eliberate, în vederea lichidării grelei moșteniri colonialiste este privită de către liderii africani ca fiind în interesul acestor țări. De asemenea, ei consideră că în noua situație creată după obținerea independenței politice, măsurile de cooperare între cele trei state realizate în perioada dominației coloniale ar putea fi folosite și dezvoltate pe o bază est-africană în interesul real al unității acestor popoare, contribuind la înaintarea lor pe calea progresului economic și social.

Cele trei state întreține largi legături economice. Comerțul exterior al Ugandei, de pildă, se efectuează aproape în întregime prin portul Mombasa din Kenya. Tot prin acest port se desfășoară și o parte însemnată a comerțului tanganican.

Existența unor elemente istorice comune ale popoarelor est-africane este considerată de liderii respectivi ca fiind în favoarea realizării proiectatei federații. Frontierele dintre țările Africii de est au fost trasate în mod cu totul arbitrar cu prilejul împărțirii coloniale a Africii la sfîrșitul secolului trecut. Astfel, pe teritoriile Kenyei, Tanganicăi și Ugandei locuiesc populații aparținînd acelorași triburi. După părerea unor africani rezolvarea problemei fărîmițării triburilor va fi posibilă prin constituirea federației. Trebuie luat în considerare și un fapt deosebit de im-

Nairobi

portant : este naşterea în Africa de est a unei limbi pe care o vorbeşte majoritatea populaţiei — limba *suahili*.

Deşi multiple întîlniri la nivel înalt şi ale comisiilor ministeriale de lucru desemnate de şefii celor trei guverne desfăşurate în ultimele luni au subliniat necesitatea constituirii federaţiei, dificultăţile practice pe care pare a le ridica traducerea în viaţă a pactului au determinat pînă în prezent absenţa oricărei decizii concrete. În esenţă, diversitatea în dezvoltarea celor trei state în răstimpul dominaţiei coloniale este izvorul unor complexe probleme în ceea ce priveşte viitorul fiecăreia dintre ţări. Fundamental pentru modul în care se vor soluţiona problemele căii de viitor pe care se vor construi economia şi cultura statelor Africii răsăritene este ca ele să-şi găsească rezolvări care să ducă la consolidarea independenţei dobîndită prin lupte şi jertfe grele. Pentru a contura mai precis tabloul social-economic al acestei regiuni a Africii, este utilă o succintă incursiune în problemele ţărilor respective.

■

În Africa orientală, poziţiile-cheie în economie aparţin în special burgheziei străine care deţine industria şi cea mai mare parte din comerţ şi colonilor europeni posedînd plantaţiile şi fermele instalate pe pămînturile smulse în trecut africanilor. Burghezia naţională este în formare. Majoritatea populaţiei este compusă din ţărănime nediferenţiată (la sate dăinuie stăpînirea comună patriarhală a pămîntului). Muncitori salariaţi există numai în întreprinderile străine şi la fermele colonilor. Aceste particularităţi est-africane sînt deosebit de evidente în Kenya, unde companiile străine şi-au stabilit centrul de activitate concentrînd cea mai mare parte a populaţiei europene (din 100 000 de europeni, aflaţi în Africa de est, 68 000 trăiesc pe teritoriul kenyan), însuşindu-şi 4 500 000 ha din terenurile cele mai fertile ale ţării — un kenyan posedă în general de 470 de ori mai puţin pămînt decît un colon. Tocmai această situaţie a făcut ca în Kenya revolta populaţiei împotriva exploatatorilor străini să ia forma luptei armate.

Rezultatul principal al acestor lupte a fost creşterea conştiinţei politice a kenyenilor, formarea unor cadre încercate care mai tîrziu au condus poporul pe calea obţinerii independenţei ţării. Încercările de ultimă oră ale autorităţilor coloniale de a-şi menţine controlul asupra Kenyei (care, datorită industriei mai dezvoltate avea un rol important în sistemul de cooperare economică al regiunii est-africane constituind în acelaşi timp şi baza principală a rezervelor strategiei coloniale în această parte a continentului) printr-un întreg cortegiu de manevre, aţiţarea disensiunilor dintre triburi, a separatismului regional şi a conflictelor teritoriale cu ţările vecine, au eşuat. Victoria în alegeri a partidului Uniunea Naţională Africană din Kenya (K.A.N.U.) şi formarea guvernului de către liderul acestuia, Jomo Kenyatta, a constituit un succes al forţelor progresiste ale ţării.

Obiectivul oficial al K.A.N.U., înscris în manifestul său electoral, este „construirea Kenyei democratice şi socialiste". În conducerea partidului există însă opinii diferite în privinţa căii de dezvoltare pe care Kenya independentă trebuie să o urmeze. Problema naţionalizării economiei a provocat vii discuţii, o parte din conducerea partidului pronunţîndu-se pentru naţionalizarea unor mari sectoare economice (transporturile, băncile, companiile de asigurare etc.) iar o altă parte susţinînd că această naţionalizare ar fi prematură. Manifestul electoral al K.A.N.U. afirmă că dezvoltarea economică a ţării se va face cu ajutorul „investiţiilor guvernamentale şi particulare atît de origine naţională şi străină". De asemenea, nu este încă suficient de clară calea de dezvoltare a agriculturii.

Spre deosebire de Kenya, în Tanganica populaţia europeană este mai puţin numeroasă. Cu toate că şi aici există o structură tribală — numărul triburilor este chiar de trei ori mai mare decît în Kenya — relaţiile între ele sînt mult mai liniştite. Partidul guvernamental — Uniunea Naţională Africană din Tanganica — (T.A.N.U.) — se bucură de sprijinul tuturor triburilor. De la început, guvernul tanganican şi-a propus eliminarea tarelor moştenite de la stăpînirea colonială : înapoierea economică, mizeria, ignoranţa, bolile. În ceea ce priveşte dezvoltarea economică a ţării, conducerea statului acordă o mare importanţă mişcării cooperatiste iniţiată în toate sectoarele economice. În agricultură este încurajată crearea unei baze colective de lucrare a pămîntului. În industrie, deşi există o anumită stimulare a sectorului particular, se fac eforturi pentru înfiinţarea unui sector de stat. În comerţul exterior, guvernul controlează principalele companii de export. Introducerea impozitului asupra exportului de sisal — principalul produs de export al ţării — urmăreşte tocmai limitarea capitalului privat în comerţul exterior al Tanganicăi. Comerţul interior este deţinut încă de companiile europene şi asiatice (indiene). După declaraţiile oficiale ale unor personalităţi de stat, guvernul are intenţia să „africanizeze" acest comerţ, adică să înlocuiască investiţiile de capital străin cu capital african.

Un eveniment important în evoluţia statului tanganican a survenit la 22 aprilie 1964 cînd, prin acordul semnat de preşedintele Republicii Tanganica, Julius Nyerere, şi preşedintele Republicii Zanzibar şi Pemba, Karume, şi aprobat de adunarea naţională tanganicană şi Consiliul Revoluţionar al Zanzibarului a luat naştere un nou stat : Republica Unită Tanganica şi Zanzibar.

Zanzibarul şi-a obţinut independenţa la 10 decembrie 1963. O lună mai tîrziu forţele patriotice au proclamat republica. Consiliul revoluţionar aflat la conducerea statului a realizat o serie de reforme economice şi sociale : pămînturile feudalilor au fost naţionalizate şi retribuite ţăranilor săraci, s-au luat iniţiative în transformarea marilor plantaţii în ferme de stat, au fost confiscate bunurile marilor comercianţi străini instalaţi în insulă.

Noua Republică Unită Tanganica şi Zanzibar are astăzi un parlament comun şi un guvern central, şeful statului fiind preşedintele Julius Nyerere, iar vicepreşedinte Abeid Karume. Guvernul cuprinde cinci membri ai Consiliului Revoluţionar Zanzibarez.

În Uganda guvernul urmează o politică economică asemănătoare, în general, cu cea a Tanganicăi. În acelaşi timp, anumite particularităţi influenţează în mare măsură dezvoltarea interioară a ţării : conducătorii feudali şi de triburi deţin aici poziţii mult mai puternice decît în Kenya şi Tanganica. Regiunea economică cea mai dezvoltată, Buganda, de pildă, este încă un regat feudal în care tot pămîntul aparţine moşierilor. Şeful regiunii Buganda, Kabaka, este în prezent preşedintele statului. În afara Bugandei în ţară mai există încă trei regate mai mici. Orice măsură guvernamentală care atinge într-un fel sau altul marea proprietate asupra pămîntului se izbeşte de împotrivirea acerbă a clasei feudale.

Dezvoltarea economică inegală a ţărilor est-africane — Kenya beneficiind de o industrie mai dezvoltată în timp ce Tanganica şi Uganda depind în primul rînd de exporturile agricole — viaţa lor politică agitată şi controversele existente constituie, după părerea observatorilor, principalele greutăţi de depăşit ale viitoarei federaţii. Tanganica, ţara cea mai populată, se consideră „ruda săracă" a viitoarei federaţii, ceea ce face ca la Dar Es Salaam să domnească o atmosferă de nelinişte. Există divergenţe şi în privinţa repartizării locurilor în conducerea

federaţiei, fiecare din cei trei conducători crezîndu-se îndreptăţit să ocupe postul de preşedinte. De asemenea, nu s-a căzut încă de acord asupra viitoarei capitale, preşedintele Nyerere propunînd Dar Es Salaam sau Arusha, în timp ce Jomo Kenyatta susţine că Nairobi, de pe acum cel mai mare centru comercial al Africii răsăritene, ar fi cel mai potrivit pentru noua reşedinţă.

În atari condiţii a fost programată recent reuniunea celor trei şefi de stat al căror obiectiv principal este aprobarea recomandărilor conferinţei interparlamentare cu privire la crearea federaţiei care a avut loc în mai.

Ileana NICOLAESCU

ȚARA NELINIȘTII

Efervescența de la Seul, încordarea generată de succesiunea manifestațiilor de stradă, au readus pe ecranul memoriei filmul unor evenimente ce s-au consumat tot în Coreea de sud, cu numai cîțiva ani în urmă. *Le Monde* aprecia că „o paralelă se impune natural între actualele evenimente și cele din 1960". Comparații sumare indică trăsături comune în ceea ce privește punctul de pornire. Aceeași nemulțumire populară a prefațat furtunoasele evenimente din 1960 ca și cele din ultimele zile. 500 000 de oameni au înconjurat la 26 aprilie 1960 reședința lui Li Sîn Man. Bătrînul dictator nu îndrăznea să se apropie de fereastră. Dar prin telefon puținii subalterni care mai rămăseseră la posturile lor raportau despre tulburările din oraș. Statuia lui Li Sîn Man din parcul „Pagoda" fusese dărîmată, iar miile de oameni tîrau prin oraș trupul ei de bronz. Li Sîn Man tremura: va împărtăși soarta statuii? Trupele credincioase păreau paralizate de neputință. Cea mai mare temniță din oraș, Bastilia sud-coreeană, era pradă flăcărilor. Manifestanții deveneau tot mai îndrăzneți. Unde anume se vor opri? Timpul pentru meditație trecea. Li Sîn Man nu mai avea de ales. Pe calea undelor și-a anunțat demisia. Îi era greu să se despartă de putere. Din 1948 se instalase în fotoliul prezidențial. După o duzină de ani de dominație sub semnul arbitrarului și al nesocotirii voinței populare trebuia să renunțe la conducerea țării. Oare pentru totdeauna? În ceasurile acelea agitate, speranțele nu-l părăsiseră definitiv. Unui corespondent i-a mărturisit, cu o uluitoare siguranță, că se va reîntoarce la Seul spre a candida din nou la președinție. Furtuna i se părea trecătoare. Ultimul său calcul se dovedea greșit, precum greșite au fost multe, enorm de multe din calculele sale anterioare. În Hawai avea să obțină răgazul necesar pentru un tardiv examen al actelor sale politice. Bineînțeles, cu toată graba cu care a trebuit să-și facă bagajele, Li Sîn Man nu a omis latura financiară. Un control ulterior a calculat la 27 000 000 dolari sumele sustrase de el din visteria statului „fără acte justificative".

După furtună...

Cortina s-a prăbușit peste o perioadă obscură. A început un act nou. Decoruri schimbate, modificări în distribuție, vedetele politicii sud-coreene poartă nume noi. Dar, în fond, ce anume s-a schimbat? Un reporter al lui *Le Monde* care călătorise prin Coreea de sud un an după furtuna care l-a măturat pe Li Sîn Man zugrăvea un tablou lipsit de optimism: „Sub Li Sîn Man corupția era adevărata lege și rațiunea de a fi a conducătorilor. Democrația însemna dreptul de a fura. A ocupa un loc de stat sau în întreprinderile particulare și a fi cinstit erau două lucruri incompatibile și aproape că nu putea fi găsit vreun exemplu de acest fel. Politica nu însemna decît o repartizare între complicii unei imense operații de deturnare a fondurilor... Sub Tian Men, corupția, în loc de a fi organizată, a devenit anarhică, dar ea rămîne virulentă pe toate treptele, pînă în anticamera primului ministru". Reporterul își amintea de promisiunile de a face din Coreea de sud o țară aidoma unei „prăvălii prospere cu rafturile abundente și bogate". Dar constatarea lui se vădea dezolantă: „vitrina este spartă iar rafturile sînt goale". Corespondentul ziarului parizian sesiza că „poporul sud-coreean, acest popor fin și foarte vechi, poporul acesta care suferă, iubitor de muncă și cu un minunat curaj, el este marele uitat". Avertismentul urma categoric: „Dacă posibilitățile de lucru nu se ivesc, dacă ceașca de orez rămîne mereu pe jumătate goală sau cu totul goală, atunci el va înțelege adevărul și feriți-vă de consecințe".

Încă o lovitură de stat

La 16 mai 1961, la orele cînd umbrele nopții nu se risipiseră încă, bubuituri de tun au întrerupt somnul locuitorilor Seulului. Dimineață, s-a aflat despre înlăturarea guvernului Tian Men printr-o lovitură de stat militară. Amănuntele discuțiilor aprige ce au precedat actul acesta nu aveau să fie cunoscute decît abia mai tîrziu. O noapte întreagă Tian Men a respins sfaturile de a demisiona. Protectorii săi îl părăsiseră. Cînd statul major a luat hotărîrea de a sprijini puciul ce devenea evident, soarta lui Tian Men fusese de acum decisă.

Noii deținători ai puterii au început să facă declarații. Postul de radio Seul transmitea o avalanșă de comunicate, decrete și profesiuni de credință. Examinînd concepțiile politice ale liderilor juntei militare, *Times* remarca anticomunismul lor și faptul „că ei consideră că această poziție este suficientă în sine pentru a reprezenta o doctrină politică". În realitate, arăta ziarul londonez, „ceea ce necesită în cea mai mare măsură, Coreea (de sud, — n.n.) este tocmai un program social și economic care să înlocuiască anticomunismul de care s-a săturat probabil în acești ultimi 15 ani". Vădind un remarcabil simț al realității, *Times* scria: „Nu există nici un motiv totuși să se creadă că generalul Tian are ceva de oferit pentru a satisface cererile de reforme radicale sociale și politice, cereri care au devenit tot mai numeroase în anul care a trecut de la căderea lui Li Sîn Man. Rămîne de văzut dacă noul grup va cîștiga sprijinul popular; este sigur însă că el nu a obținut puterea pe baza acestui sprijin".

Abia instalați la putere, noii conducători au început să-și dispute fotoliile ministeriale. Combinațiile de culise, alianțele încheiate și cele desfăcute, ambițiile mărturisite și cele camuflate au transformat reuniunile juntei în ringul unui crîncen pugilism politic.

Rivalitățile duc la o rapidă lichidare de conturi. Generalul Tian Do En trebuie să părăsească funcțiile de prim-ministru și președinte al consiliului suprem. Mai întîi, demisionează. După șase zile, un comunicat scurt și zgîrcit în detalii vestește arestarea lui. Învinuirea ce i s-a adus era de a fi participat la un „complot contrarevoluționar" al cărui obiectiv îl reprezenta asasinarea noului președinte al Consiliului suprem, al cărui nume avea să devină după aceea bine cunoscut: Pak Cijan Hi. Soarta ex-liderului juntei au împărtășit-o și alți 44 de ofițeri sud-coreeni. După părerea corespondentului agenției *Associated Press*, Pak Cijan Hi avea impresia că rolul său „în calitate de conducător nr. 1 în guvern nu este totuși atît de important după cum ar fi dorit el". Și a pornit să-și vîneze adversarii după rețete clasice...

Ascensiunea lui Pak Cijan Hi nu poate fi despărțită de rolul pe care l-a jucat în umbră o rudă apropiată a sa: Kim Chong Pil Cei bine informați atribuiau o însemnătate specială activității sale de pregătire a loviturii de stat care a adus la putere junta, iar apoi în calitate de șef al serviciului secret i-a ajutat, în mod hotărîtor, lui Pak Cijan Hi să se descotorosească de rivalii săi. Cariera lui Kim Chong Pil nu a fost pe măsura intențiilor puternicului său protector. Un scandal de bursă cu niște speculații ilicite a dus la arestarea unor funcționari superiori ai serviciului secret. Printre ei — primul adjunct al lui Kim Chong Pil. S-ar părea că nici el nu era străin de afacerile necurate de vreme ce a considerat util să-și părăsească postul și să plece în străinătate, într-un „exil voluntar".

Pak Cijan Hi și grupul tinerilor săi colonei au încercat cu asiduitate să-și creeze popularitate. Promisiunile de reforme, de „stîrpire a corupției", de ame-

liorare a condițiilor de viață erau cotidiene. Ziua și promisiunea. Planuri de reconstrucție, de dezvoltare, au fost lansate cu tam-tam publicitar. O dată cu promisiunile, liderii militari de la Seul înmulțeau asigurările că dorința lor cea mai fierbinte ar fi aceea de a apropia momentul deplinei democratizări, că ei nu doresc să rămînă la putere decît atît cît este necesar pentru a face ordine în țară și în nici un caz mai mult decît doi ani. „Termenul acesta va fi suficient pentru o reformă a statului și punerea temeliilor unei reconstrucții economice, pregătind, în sfîrșit, revenirea la un regim de libertăți politice" — declarau conducătorii juntei.

Schimbare de garderobă

Doi ani au trecut relativ repede. Scadența bătea la ușă. În țară situația nu marca însă transformarea în bine promisă de junta. „În ultimii doi ani datorită proastei gospodăriri și planurilor greșite, industrializarea țării nu a evoluat mai de loc" — constata *Frankfurter Rundschau*. Ziarul creiona o schiță a situației economice: „Ofițerii nu au nici cele mai elementare cunoștințe în domeniul economiei... Impreună cu recoltele proaste din ultimii doi ani, reforma monetară poartă și ea vina pentru creșterea prețurilor. Rezervele de devize s-au redus — de la 205 000 000 dolari în aprilie 1962 la 103 000 000 dolari în septembrie 1963... Lucrul acesta a constrîns guvernul să stranguleze importul, fapt care a afectat și materiile prime absolut necesare industriei..." După *Die Welt*, cu toată scurgerea timpului, problemele centrale ale vieții economice (șomaj, inflație, agonia satului etc.) în loc să cunoască scontata cotitură spre soluționare, se agravau.

Liderii militari au promis că după doi ani vor preda puterea unor conducători civili. Printr-o simplă operațiune vestimentară, ei au reușit performanța de a-și ține promisiunea. La putere au venit civilii. Numai că ei nu erau alții decît chiar membrii juntei care au renunțat la galoane și strălucitoarea uniformă militară. „Pak Cijan Hi îi urmează lui Pak Cijan Hi. El și-a schimbat numai îmbrăcămintea și titlul. Ieri era general în exercițiu și prezida în uniformă o juntă de generali. Iată-l, în prezent, în civil, părăsind armata pentru a se face ales președinte și este un președinte înzestrat cu puteri largi; el a avut grijă ca aceste puteri să-i fie conferite dinainte" *(Le Monde)*. Schimbarea de garderobă trebuia însoțită și de un scrutin. Momentul electoral i-a furnizat destule emoții lui Pak Cijan Hi. Măsuri de precauție își luase: unii lideri ai opoziției (printre care foști colaboratori ai săi, membri ai juntei) au fost arestați pentru delicte reale sau imaginare, falsuri electorale erau pregătite pe scară largă cu concurs polițienesc etc. Pak Cijan Hi a obținut totuși mai puțin de jumătate din numărul voturilor (42,51 la sută). La 10 000 000 alegători, el a realizat un plus doar de 156 000 voturi în raport cu principalul candidat al opoziției. „Deși învingător oficial a fost generalul (Pak Cijan Hi), învingătorul moral a fost civilul (Iun Bo Sun)" — aprecia *Le Monde diplomatique*. Opoziția, în totalitate, recoltase 5 378 558 voturi pe cînd Pak Cijan Hi — 4 702 640 voturi. Cîteva săptămîni mai tîrziu, la alegerile parlamentare, Pak Cijan Hi a luat măsuri suplimentare de prevedere și a înlăturat riscurile surprizelor. Parlamentul și l-a confecționat potrivit dorințelor. Un anume Ra Sung din poliția sud-coreeană și-a prezentat demisia după care, la o conferință de presă, a dezvăluit mecanismul fraudei electorale. După conferința de presă Ra Sung a fost arestat... Opoziția a calificat alegerile drept „cele mai corupte și mai necinstite din istoria Coreei de sud".

Consultarea electorală a știrbit prestigiul lui Pak Cijan Hi. Omul de „mînă forte" apărea într-o neașteptată postură de slăbiciune. Rivalii lui din cadrul juntei s-au simțit stimulați să acționeze. Lupta pentru putere s-a declanșat iarăși. Un val de arestări care afectează generali, miniștri și chiar pe procurorul șef al țării încheie episodul cu o precară victorie a președintelui. Kim Chong Pil este readus în scenă. Pak Cijan Hi are nevoie de aptitudinile lui într-o situație atît de dificilă. Kim primește funcția de președinte al partidului de guvernămînt, devenit personajul nr. 2 al țării.

Cînd mulțimea a ieșit în stradă...

Situația internă a continuat să se agraveze. „Greutăți economice copleșitoare se află în fața guvernului sud-coreean la început de an" — transmitea în ianuarie corespondentul din Seul al agenției *D.P.A.* Vremea promisiunilor trecuse. În loc de dezvoltare și miracole economice, liderii de la Seul amintesc tot mai des de nevoia austerității. Planul economic pe 5 ani a fost „reformulat": durata lui prelungită pe șapte ani iar obiectivele reduse. Personalități oficiale au început să vorbească despre un „exces" de populație și să recomande, voalat, exodul.

Deodată, în această atmosferă încărcată, apar în stradă studenții. Primele demonstrații n-au reprezentat un motiv serios de îngrijorare. Dar repetarea lor aproape zilnică și apoi mărirea neîncetată a rîndurilor demonstranților, ecoul lor, au devenit surse de neliniște. Pak Cijan Hi a încercat să calmeze spiritele: a stat de vorbă cu liderii manifestanților. Începute ca un protest în probleme de politică externă, demonstrațiile au adoptat drept cuvinte de ordine cerința schimbării orientării guvernamentale, înlăturarea actualilor conducători și mai ales a lui Kim Chong Pil. Reprimarea manifestațiilor n-a fost prea dificilă. Dar aceasta nu încheia dosarul.

Începutul lui iunie a fost marcat printr-o recrudescență a demonstrațiilor studențești. Manifestațiile nu s-au limitat la capitală. În numeroase centre provinciale, mai ales în marile orașe, mulțimea a ieșit în stradă scandînd lozinci antiguvernamentale. După *Washington Post* avem de-a face cu o erupție a nemulțumirii populare. Ziarul american notează drept cauza nr. 1 sărăcia: „Universitățile Coreei de sud pregătesc studenți pentru o țară în care nu există posturi. Iar populația matură care deține totuși posturi suferă din cauza salariilor extrem de mici, a prețurilor excepțional de ridicate și a lipsurilor generale într-o țară unde pînă și munții par să tremure de frig din cauză că au fost dezgoliți de copaci. Coreea de sud se găsește acum într-o situație apropiată de anarhie. Guvernul lui Pak Cijan Hi este nu numai lipsit de popularitate, dar îi lipsește chiar încrederea în sine".

Pak Cijan Hi supus presiunii pe trei fronturi (opinia publică, opoziția și rivalii din propriul partid) încearcă să-și asigure un echilibru al puterii și, mai ales, să evite o înfruntare în condiții în care slăbiciunea lui este certă. Totodată cercurile oficiale încearcă să încheie un fel de armistițiu cu opoziția și întreprind demersuri menite să îmblînzească pe adversarii lui Pak Cijan Hi. De aceea, pentru a liniști mulțimile, l-a jertfit pe Kim Chong Pil. O dată cu el au fost înlăturate numeroase cadre de conducere ale partidului guvernamental.

Pak Cijan Hi a întreprins în zilele următoare o manevră menită să dea satisfacție mulțimilor. Împotriva a 576 funcționari guvernamentali, inclusiv cîțiva miniștri adjuncți, acuzați de corupție, au fost anunțate măsuri. Pînă la 31 iunie, toți funcționarii superiori trebuie să furnizeze date asupra averii lor. Iar mai mulți mari industriași, care s-au îmbogățit de pe urma speculei, au fost

Reprimarea unei demonstrații antiguvernamentale la Pusan

constrînși să „doneze" sume de bani pentru opere filantropice. Va însemna aceasta sfîrșitul corupției? *Washington Post* scria că „acum corupția a devenit lozinca generală".

O altă măsură ce sconta ecouri a reprezentat-o eliberarea celor mai mulți din studenții arestați în timpul manifestațiilor. Din 277 studenți au rămas în închisori numai 34. În schimb, din rîndul celor 998 „suspecți" (oameni politici, profesori, ziariști etc.) n-au fost puși în libertate decît șapte. Restul așteaptă să fie trîriți în fața organelor judiciare.

Conducătorii partidului guvernamental au studiat îndelung situația și „pentru a regăsi sprijinul popular" au propus, printre altele, desființarea serviciului secret sud-coreean *(France Presse)*. Pak Cijan Hi nu pare dispus să ia în considerare această recomandare. Ar însemna să renunțe la unul din principalele sale puncte de sprijin.

Suita de măsuri pe care au luat-o autoritățile de la Seul sub presiunea evenimentelor nu vădește o reconsiderare a orientării lor. Totul se reduce la formele provizorii ce nu aduc soluții reale și radicale, ci au doar scopul de a preveni o nouă agravare a situației.

Pak Cijan Hi a reușit să supraviețuiască actualului val al furiei populare. Data viitoare oare va mai reuși?

Eugeniu OBREA

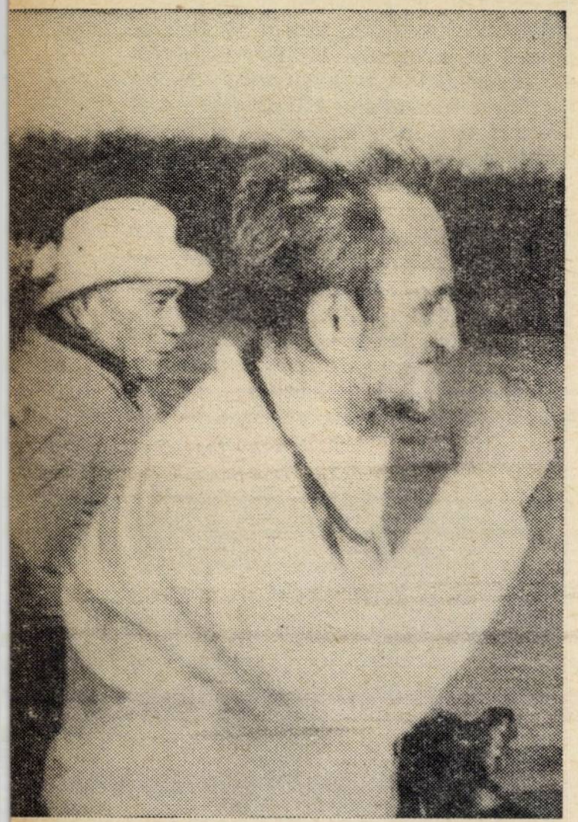

Profesorul Francis Perrin și acad. Horia Hulubei au făcut o excursie în Deltă.

■

FRANCIS PERRIN :

În Romînia se desfășoară o cercetare științifică de foarte bună calitate

Francis Perrin s-a născut în 1901 la Paris. Este fiul ilustrului fizician francez Jean Perrin, unul dintre fondatorii fizicii atomice moderne.

Francis Perrin a urmat secția de fizică a Școlii Normale Superioare. În anul 1928 a obținut titlul de doctor în științe. A devenit, în anul 1933, conferențiar, iar trei ani mai tîrziu profesor la Sorbona. În 1946 a fost numit profesor la Collège de France. În anul 1952 a fost ales membru al Academiei de Științe.

Francis Perrin este Înalt Comisar al Franței pentru energia atomică, funcție care i s-a încredințat în anul 1951.

Autor al unor importante cercetări în domeniul fluorescenței soluțiilor și în fizica nucleară teoretică, Francis Perrin, ca membru al colectivului condus de Fréderic Joliot-Curie, a fost unul dintre primii oameni de știință care au adus contribuții la crearea teoriei reactoarelor nucleare.

Francis Perrin, Înalt Comisar al Franței pentru energia atomică, a vizitat, timp de o săptămînă, țara noastră. Înainte de plecare, oaspetele a răspuns la întrebările care i-au fost adresate de revista LUMEA.

— Ce ne puteți spune despre rezultatele obținute de Franța în dezvoltarea cercetărilor nucleare în scopuri pașnice ?

— În ultimii 20 de ani, aplicațiile pașnice ale energiei atomice și-au găsit un larg cîmp de investigare în noile centre de cercetări fundamentale și practice. Totodată, au fost create și industriile specializate în construcția echipamentului necesar marilor reactoare atomice producătoare de energie electrică. Construcția de centrale atomoelectrice din Franța este dirijată de Comisariatul pentru energia atomică și angrenează activitatea a nu mai puțin de 17 000 de persoane.

Încă de acum cîțiva ani funcționează la Marcoule, în sudul Franței, prima centrală de acest fel. Ea include două reactoare care folosesc drept combustibil uraniul natural (neîmbogățit), iar ca moderator grafitul. Căldura este extrasă cu ajutorul gazului carbonic sub presiune. Centrala furnizează țării o putere electrică de 20 000 kW.

Aș vrea să subliniez importanța folosirii în reactoare a uraniului natural, metodă care oferă posibilitatea ca, fără a dispune de uzine de îmbogățire — foarte costisitoare — metalul să fie utilizat în condiții avantajoase.

Societatea de electricitate a început de cîțiva ani la Chinon, pe Loire, construcția a trei centrale atomoelectrice. Prima a intrat în funcțiune și produce 60 000 kW, a doua, care urmează să intre în funcțiune la sfîrșitul acestui an, va avea o capacitate de 160 000 kW. Cea de a treia prezintă un interes special nu numai pentru că va avea cea mai mare capacitate (450 000 kW) ci, mai ales, pentru că ea va fi o centrală „competitivă". Cu alte cuvinte, ea va furniza energie electrică la un preț egal cu al energiei obținute în centralele electrice clasice.

În momentul de față este în curs precizarea posibilităților de a construi și pune în funcțiune mai multe centrale de cîte 500 000 kW astfel încît, conform planurilor stabilite, în 1975, cînd necesarul de energie al Franței se va cifra la 200 miliarde de kW/ore, 15—18 la sută din acest necesar să fie acoperit de centralele atomoelectrice.

Cercetătorii noștri continuă acum studiile pentru a crea noi tipuri, perfecționate, de centrale și pentru a găsi căile de îmbunătățire a utilizării combustibilului nuclear.

— Care sînt, după părerea dv., posibilitățile de colaborare în domeniul științei și tehnicii nucleare ?

— Nu încape nici o îndoială că în domeniul folosirii pașnice a energiei nucleare există necesitatea și multiple posibilități de colaborare, atît în domeniul cercetării științifice, cît și în cel al dezvoltării tehnicii corespunzătoare.

Franța colaborează, mai mult sau mai puțin strîns, cu Anglia, Statele Unite, cu țările membre ale Euratomului, precum și cu Suedia și Elveția. Cu U.R.S.S. am avut, de asemenea, un schimb util de specialiști. Consider că relațiile Est-Vest în acest domeniu se pot dezvolta în chip folositor pentru toți.

Relațiile științifice, pe tărîm nuclear, cu Romînia au fost reluate de cîțiva ani. În momentul de față, se află în centrele noastre de cercetări cîțiva bursieri romîni trimiși prin intermediul Agenției internaționale pentru energia atomică. Relațiile dintre țările noastre, în acest domeniu, au încă multe posibilități de lărgire. Am discutat despre aceste lucruri cu atît mai bucuros cu cît am avut plăcerea să revăd cîțiva distinși colegi romîni, între care profesorul Hulubei. El a lucrat cîndva în laboratorul tatălui meu, la Facultatea de științe din Paris.

— Ce impresii ați cules cu prilejul vizitelor pe care le-ați făcut în instituțiile științifice romînești ? Ce părere aveți despre posibilitățile de conlucrare științifică romîno-franceză ?

— Am vizitat Institutul de fizică atomică, Institutul de fizică din București și Institutul de endocrinologie unde se folosesc pe scară largă radioizotopii în diagnostic și tratament. Am fost interesat de tot ceea ce am văzut. Am constatat că se face — mă refer la fizică, domeniul meu — o cercetare de foarte bună calitate. Am văzut, cu mare satisfacție, cît de mulți cercetători tineri aveți, plini de ardoare, la curent cu progresele fizicii moderne. Atragerea tineretului în cercetarea științifică este un lucru de maximă importanță. În Romînia, aceasta reprezintă un punct cîștigat.

Prepararea și utilizarea izotopilor radioactivi — ca să mă limitez numai la aceste ramuri — oferă, sînt convins, cîmpul unei fructuoase colaborări. Cred că putem dezvolta conlucrarea în domeniul cercetărilor fundamentale — fizica nucleului atomic, razele cosmice etc. În orice caz, ar fi util ca schimburile de cercetători între țările noastre să se intensifice.

În încheiere, aș vrea să spun că am fost mișcat de primirea care mi s-a făcut, de amabila posibilitate care mi s-a oferit, de a vedea Bucureștiul, țara, de a cunoaște viața oamenilor. Ați realizat lucruri mari și de aceea mi se pare firească încrederea în viitor pe care am simțit-o în privirile tuturor, oriunde am fost. Iar Bucureștiul, acest oraș mare, cu noile sale linii arhitectonice, cu parcurile și trandafirii — cît de mulți trandafiri ! — Bucureștiul modern face o impresie excelentă.

Adrian COSTA

UTILITATEA schimburilor de păreri

La sfîrşitul unei vizite făcute în ţara noastră, la invitaţia Sfatului Popular al oraşului Bucureşti, lordul primar al oraşului Edinburgh, *Duncan M. Weatherstone*, ne-a împărtăşit unele impresii.

— Aveţi o capitală minunată, cu străzi largi şi aerisite, cu vaste posibilităţi de extindere în viitor, lucru deosebit de preţios pentru un oraş modern, avantaj de care noi nu beneficiem în aglomeratul Edinburgh.

Îmi voi aminti cu plăcere de siluetele arhitectonice moderne, îndrăzneţe, din micul orăşel al studenţilor de la Grozăveşti. Şi pentru că m-am referit la construcţii moderne, trebuie să subliniez că aveţi o planificare eficientă şi extrem de rapidă. Abundenţa clădirilor noi care răsar la tot pasul nu face decît să confirme părerea mea.

Acest peisaj în mereu proaspătă şi modernă înnoire m-a impresionat cum nu se poate mai plăcut.

Despre gospodărirea oraşului Bucureşti am aflat lucruri foarte interesante în cadrul schimbului de păreri avut cu preşedintele comitetului executiv al Sfatului popular al oraşului Bucureşti. M-a interesat în mod deosebit organizarea, funcţionarea şi rolul acestui organism în viaţa oraşelor dv., rol deosebit de cel al primăriilor din Marea Britanie. La rîndul meu, cu prilejul convorbirilor, mi-am informat gazdele despre modul în care se desfăşoară activitatea municipalităţii noastre. A fost un schimb de păreri util.

Colaborarea multilaterală între popoare, contactele între reprezentanţii opiniei publice contribuie la menţinerea şi întărirea păcii, iar vizita făcută la invitaţia Sfatului popular al oraşului Bucureşti a constituit un nou pas în cunoaşterea şi prietenia dintre poporul englez şi cel romîn.

În încheiere, lordul primar al oraşului Edinburgh şi-a exprimat dorinţa de a mai reveni în ţara noastră.

SCRIITORI STRĂINI LA IPOTEŞTI

În zilele de 12—15 iunie 1964, grupul de scriitori străini invitaţi, în cadrul „Zilelor Eminescu", la sărbătorirea a 75 de ani de la moartea poetului, au vizitat cîteva localităţi din Moldova : Suceava, mănăstirile Sucevita şi Voroneţ şi satul Ipoteşti. După şederea în Bucureşti şi după o scurtă călătorie pe litoral, acest itinerar eminescian a constituit un bun prilej de a cunoaşte mai bine locurile, peisajul natal şi oamenii în mijlocul cărora a trăit Eminescu, de a aprofunda semnificaţia operei sale. Este, de altfel, ceea ce au subliniat toţi oaspeţii cu care am stat de vorbă. Iată cîteva din impresiile lor :

— Atenţia de care m-am bucurat în Romînia este, fără îndoială, un simbol al generozităţii şi ospitalităţii poporului dv., **ne-a spus dl Allain Guillermou, profesor de limbă romînă la Sorbona, director al Institutului de studii romîne din Paris.** Vă mărturisesc că nicăieri nu am văzut, ca în ţara dv. un popor interesat şi însetat de poezie. Dacă la noi în Franţa, s-ar vorbi despre Victor Hugo în oraşul său natal, ar fi desigur prezente acolo persoane oficiale, profesori şi scriitori ; dar nu ţărani ; nu masele populare, aşa cum le-am văzut la Ipoteşti. Prezenţa acestor ţărani îmi dovedeşte că poporul romîn se recunoaşte în Eminescu, că fără îndoială cel mai mare poet al său este şi cea mai fidelă oglindă a sufletului său, a aspiraţiilor sale.

— Vin pentru prima dată în Romînia, **ne-a spus dl Pierre Louis Flouquet, director al revistei** „Journal des poètes". Cunoşteam într-o anumită măsură, opera lui Eminescu, şi, în revista pe care o conduc am scris despre acest mare poet. Aici, în aceste zile, am fost impresionat de fervoarea cu care poporul romîn înconjoară amintirea lui Mihai Eminescu. Serbarea cîmpenească de la Ipoteşti mi-a demonstrat şi alte talente ale poporului romîn : rafinamentul artistic al costumelor naţionale, graţia şi vitalitatea dansurilor populare.

Şi poetul Elio Filippo Accrocca, autor între altele a unei antologii a poeziei rezistenţei italiene, se află la prima sa vizită în Romînia.

— Dar, se grăbeşte să precizeze, consider ţara dv., drept una din acele multe patrii pe care poate să le aibă un poet. Eminescu nu e pentru mine un scriitor străin şi nici un scriitor al unor alte timpuri : e un poet pe care l-am citit, care trăieşte aici în mijlocul nostru în peisajul pe care-l văd acum ; este, deci, şi un poet al meu, nu numai al dv. Cînd un poet atinge culmile artistice pe care le-a atins Eminescu, el devine al tuturor locurilor şi al tuturor timpurilor.

Între oaspeţii noştri s-a numărat şi marea poetă bulgară Elisabeta Bagriana, care vizitează Romînia pentru a doua oară.

— În 1946, am făcut parte din prima delegaţie de scriitori bulgari care au venit după război în Romînia. Am tradus, acum douăzeci de ani, **Luceafărul**, aşa încît Eminescu îmi este foarte cunoscut. De aceea, la Ipoteşti am fost foarte emoţionată : toate acestea — soarele, peisajul de o rară frumuseţe, oamenii veseli şi fericiţi, trezirea la o nouă viaţă a ţării întregi — sînt lucruri pe care Eminescu le-a visat, le-a dorit cu ardoare.

Sosit de peste ocean, din America de Sud, scriitorul uruguayan Mario Benedetti, narator, poet, gazetar şi critic de teatru, consideră opera lui Eminescu un caz aparte în istoria literaturilor :

— Sînt impresionat de admiraţia şi dragostea unanimă a romînilor faţă de poetul lor naţional. Faptul că Eminescu a scris într-o limbă cu o arie geografică de difuzare destul de mică e, pe de o parte, un dezavantaj : el e mai puţin cunoscut ca Goethe sau Dante, de pildă. Dar, pe de altă parte, e mai bine : în felul acesta, s-a creat o profundă intimitate între el şi oamenii în mijlocul cărora a trăit, între el şi popor. E un caz cu totul special pentru un poet atît de mare. Difuzarea internaţională a operei lui Eminescu abia începe. Sînt convins că ea nu poate să dăuneze acestei intimităţi.

Director al revistei La palabra y el hombre, **şi al publicaţiilor universităţii din Veracruz, romancierul mexican Sergio Galindo a fost sensibil îndeosebi la peisajul ţării noastre :**

— Sînt încîntat de peisajul romînesc, urban şi rural, de poporul dv., de realizările ţării dv. Sînt convins că, pentru un scriitor, o ţară socialistă ca Romînia, în care am găsit o deplină libertate, este o ambianţă extrem de potrivită. Iubirea poporului romîn pentru valorile culturale, întruchipate aici în opera lui Eminescu, m-a impresionat.

Un alt oaspe de peste ocean, poetul australian C. B. Christessen, ne-a declarat :

— E a doua vizită în ţara dv. Prima dată am fost în Romînia în anul 1957, cu prilejul sărbătoririi zilei de 23 August. Am văzut multe lucruri admirabile. Sînt încîntat să constat marea dezvoltare economică şi culturală a Romîniei. Atmosfera de care am fost înconjurat a fost foarte agreabilă ; poporul dv. este comunicativ, prietenos. Voi reveni cu plăcere în această ţară.

— Am mai fost în Romînia, în 1955, **ne-a declarat scriitoarea suedeză Ingegerd Granlund ;** dar călătoria în Moldova, realizată abia acum, va rămînea cea mai puternică impresie a mea ; peisajul e fascinant, oamenii sînt minunaţi. La Ipoteşti, am admirat frumuseţea costumelor şi dansurilor populare romîneşti. Sînt pur şi simplu copleşită de frumuseţea picturilor murale de la mănăstirea Voroneţ.

Din multele discuţii pe care le-am avut cu poetul maghiar Garai Gábor, secretar al Uniunii Scriitorilor din R. P. Ungară, spicuim următoarele :

— Seara de poezie internaţională a fost o idee extraordinar de bună : ea mi-a provocat nu numai o mare plăcere, ci mi-a arătat şi importanţa unor asemenea manifestări care contribuie la apropierea între poeţii diferitelor popoare. Dintre toate locurile văzute m-a impresionat litoralul. Peisajul moldovenesc, care m-a încîntat, mi-a ajutat în acelaşi timp să-l înţeleg şi mai bine pe Eminescu.

Ştefan Aug. DOINAŞ

La Paris

CELE 15 ZILE ALE TEHNICII

Între 16 mai şi 2 iunie 1964 s-au desfăşurat la Paris pentru a doua oară „Cele 15 zile ale tehnicii", care, la invitaţia forurilor de specialitate franceze au fost vizitate de o delegaţie de specialişti din ţara noastră.

Revista *Lumea* s-a adresat tovarăşului inginer Gheorghe Rădoi, ministrul industriei construcţiilor de maşini, care a condus delegaţia, cu rugămintea de a expune pentru cititorii revistei cîteva impresii de la vizitarea acestei importante manifestări internaţionale.

Care au fost principalele manifestări ale „Zilelor tehnice" de la Paris?

Sub denumirea de „La Deuxième Quinzaine Technique de Paris" au fost organizate expoziţii în patru puncte ale capitalei Franţei şi anume:

— În Palatul Expoziţiei din Place de la Défense, s-au ţinut cea de-a 3-a *bienală franceză a maşinilor-unelte* şi *a 2-a bienală a industriilor electrice şi mecanice*; la aeroportul Le Bourget a fost deschis *al 4-lea salon internaţional de utilaje şi materiale de construcţii*; la Gare du Maine s-a prezentat echipamentul pentru *calea ferată*; la Parcul expoziţiilor (Porte de Versailles) s-au organizat cea de-a 57-a ediţie a *Tîrgului din Paris* şi *primul salon internaţional al energiei şi încălzirii industriale*.

Parisul era literalmente, în acele zile, o adevărată reţea de expoziţii, capitala oferind numeroşilor vizitatori autohtoni şi străini priveliştea noilor realizări ale muncitorilor, tehnicienilor, constructorilor industriilor franceze.

Bienala industriilor mecanice şi electrice — organizată anul acesta pentru a doua oară — a fost cea mai importantă manifestare de acest gen realizată pînă acum în Franţa.

Care au fost caracteristicile tehnice noi remarcate în cadrul expoziţiilor?

Produsele industriilor mecanice, în special maşini-unelte, electrotehnică şi electronică, au ocupat aproximativ 80 000 mp (suprafaţa acoperită), participînd 1 500 expozanţi din 19 ţări care au prezentat peste 4 000 maşini în funcţiune. Majoritatea exponatelor au fost desigur prezentate de firmele franceze. În cadrul bienalei a fost expusă întreaga gamă de maşini-unelte de aşchiere a metalelor pentru echiparea atelierelor de fabricaţie şi sculărie, inclusiv maşini agregate de mare productivitate şi de construcţie nouă, cum a fost, de exemplu, linia automată transfer de prelucrare completă a bielei motorului de către Regia Naţională Renault. Au fost prezentate şi numeroase alte echipamente mecanice pentru industrie remarcîndu-se introducerea pe scară tot mai largă a unor maşini sau dispozitive simple pentru executarea de operaţii curente precum: îndoirea de ţevi, tăierea de ţevi şi conducte, găurirea de conducte tubulare etc., ceea ce permite creşterea sensibilă a productivităţii muncii în uzine şi pe şantiere.

Am putut remarca progresul rapid înregistrat în ultimii ani, maşinile-unelte fiind echipate cu comenzi şi dispozitive de reglaj de înaltă tehnicitate, folosirea judicioasă a comenzilor program în strînsă corelare cu justificarea economică a introducerii ei, tendinţa de specializare a maşinilor în raport cu condiţiile specifice ale producţiei (lungimea seriei de fabricaţie, precizia necesară în prelucrare etc.)

La maşinile de fabricaţie franceză s-au putut observa numeroase îmbunătăţiri şi modificări faţă de tipurile care au fost prezentate cu doi-trei ani în urmă la expoziţia franceză de la Bucureşti.

O mare varietate dintre produsele prezentate aparţin industriei electrotehnice şi electronice. Fără a intra în detalii, putem menţiona cîteva categorii de produse realizate şi soluţii tehnice interesante: aparataj de medie tensiune şi celulele prefabricate capsulate pentru staţii cu tensiuni pînă la 23 Kv, redresori cu siliciu echipaţi cu tiristori (diode cu posibilitate de reglaj a sarcinii), variatoare de viteză şi cuplaje electromagnetice în execuţie tehnică ireproşabilă, izolatori de sticlă turnată pentru tensiuni foarte înalte, elemente de automatizare, grupuri de sudură de circa 3 000 rotaţii pe minut şi gabarite mici, maşini mari de sudură pentru cazangerii, între care o maşină automată pentru sudură circulară (pentru sudarea virolelor) etc.

Dacă bienala a constituit o manifestare unică pînă acum ca importanţă în Franţa, se poate spune că expoziţia de utilaje şi materiale de construcţii, realizată sub denumirea de „Expomat" lîngă aeroportul Le Bourget, reprezintă cea mai vastă expoziţie de acest fel pe care am avut ocazia să o vizitez.

Ocupînd o suprafaţă de aproximativ 275 000 mp, cea mai mare parte în aer liber, la „Expomat" s-au prezentat peste 900 tipuri de utilaje expuse de 475 firme din 19 ţări.

Pentru a avea o imagine completă se poate adăuga că utilajele de la „Expomat" au fost supuse la demonstraţii pe un teren cu o întindere de 70 000 mp.

Majoritatea utilajelor expuse sînt cu acţionări hidraulice, pneumatice şi în mai mică măsură cu acţionări mecanice. Posibilităţile de folosire a utilajelor la cît mai multe operaţii prin adaptarea unei varietăţi mari de echipamente pe acelaşi utilaj, în special la excavatoare şi tractoare, asigură o universalitate largă acestor utilaje.

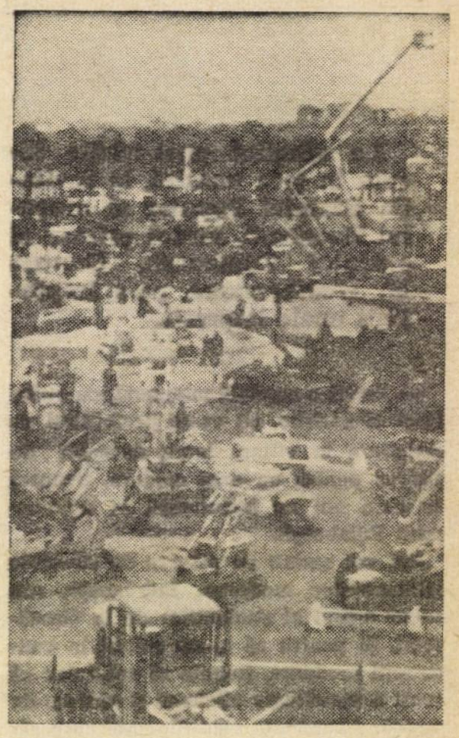

Vedere parţială de la „Expomat"

Judecînd după exponate, în prezent în Franţa tehnica producerii betoanelor este orientată în direcţia centralelor complet mecanizate şi chiar automatizate, iar procedeul vibrării a căpătat o mare extindere.

Reţine atenţia, de asemenea, extinderea folosirii schelelor şi eşafodajelor metalice din elemente de inventar, pentru reducerea consumului de material lemnos în şantiere, precum şi construcţiile pneumatice, construcţii uşoare acoperite cu masă plastică, susţinute cu suprapresiune de aer în interior.

Echipamentul pentru cale ferată care a fost prezentat la Gare du Maine corespunde unui nivel tehnic ridicat, căile ferate franceze fiind renumite prin vitezele ridicate atinse în circulaţie.

La Parcul expoziţiilor (Porte de Versailles) a fost organizat salonul energiei şi încălzirii industriale, care includea sectoarele energetice fundamentale: cărbune, gaz, petrol, energie atomică, energie electrică, cu utilajele de producţie şi de transformare în energie termică.

Cea mai mare parte a marelui teren afectat expoziţiei atît în aer liber cît şi pe suprafeţe acoperite a fost destinată însă „Tîrgului din Paris", a cărui carac-

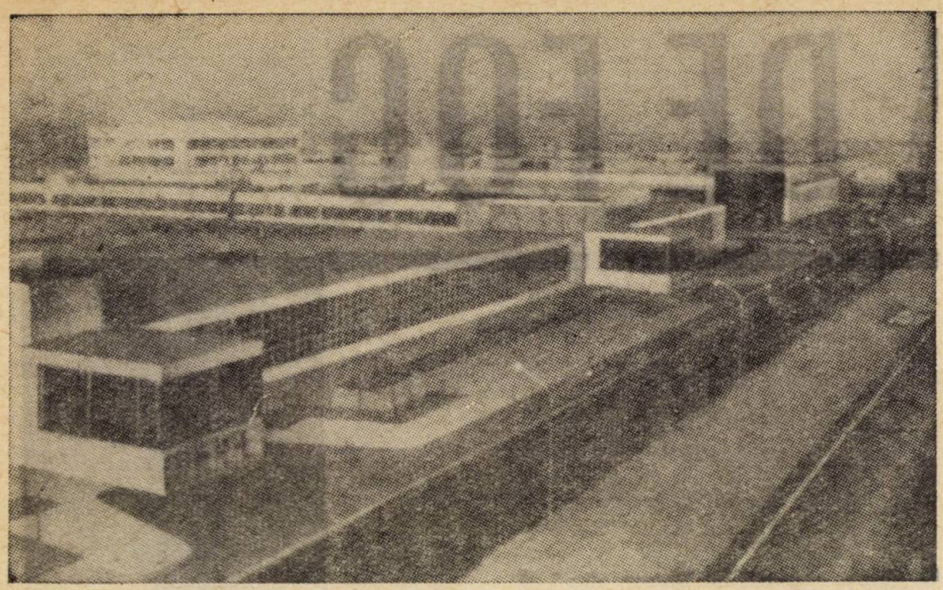

Vedere generală a uzinei din Cléon a Regiei Naționale Renault

teristică generală o constituie prezentarea de bunuri de consum la un nivel tehnic deosebit de ridicat. Și aici dimensiunile ne ajută să înfățișăm o imagine mai concludentă. Este util, cred, să arătăm că spațiul tîrgului depășește 400 000 mp iar numărul expozanților, provenind din 50 de țări, trece de 12 000. Sub aspectul numărului produselor prezentate și al noutății, Foire de Paris a depășit sensibil alte tîrguri cu profil asemănător.

Programul vizitei delegației a inclus și alte obiective în afara expozițiilor pariziene?

Au fost vizitate unele întreprinderi industriale franceze și s-au purtat discuții cu conducerile acestor întreprinderi și cu alte organizații economice franceze.

În timpul călătoriei noastre în Franța au fost vizitate Institutul de cercetări, studii și încercări al Regiei Naționale Renault, precum și uzinele din Cleon, Flins și Le Mans ale acestei regii.

Uzinele din Flins și Cleon, mari uzine moderne, cu o concepție arhitectonică deosebită, cu o tehnologie și utilaje tehnologice de înalt nivel tehnic și de mare productivitate, cu un grad de mecanizare și automatizare ridicat, lasă o impresie plăcută.

Am vizitat, de asemenea, Uzinele Chausson din Reims. Această societate are întreprinderi în patru localități diferite. Uzinele de la Asniers, Genvilliers și Meudon sînt de o construcție mai veche, însă foarte bine utilate, judicios amenajate. Aci se execută piese și caroserii pentru Renault, Citroën, Panhard, SIMCA, precum și autobuze. Uzinele de la Reims au fost concepute potrivit planului de descongestionare industrială a Parisului, urmînd ca în viitor să se creeze posibilitatea de a se dezvolta în acest loc întreaga producție a societății Chausson. La Reims s-au construit în 1954—1957 două unități noi. Fabrica de matrițe care execută prelucrarea și ajustarea matrițelor de ambutisat piesele de caroserii pentru majoritatea firmelor franceze și pentru firme străine și fabrica de radiatoare pentru autovehicule și tractoare. În această fabrică producția se desfășoară pe linii automate la un înalt nivel tehnic și eficient din punct de vedere economic. Zilnic se produc 6 000 de radiatoare în 13 tipuri diferite cu numai 150 de muncitori în două schimburi.

Delegația noastră a mai vizitat fabrica de electromotoare din Decines, întreprindere modernă, fabrica de electromotoare din Lyon care, deși mai veche, are totuși o înaltă tehnicitate, fabrica de mașini-unelte G.S.P. din Courbevois (Paris) cu o tehnologie de fabricație bine gîndită și care asigură produse de foarte bună calitate. Voi stărui asupra modului de organizare a fabricii de electromotoare din Decines aparținînd grupului Compagnie Eléctro-mécanique. Întreprinderea funcționează cu tacte sincronizate de la lansarea comenzilor și debitarea materialelor și pînă la expediție. Se realizează o programare complexă a ansamblului activității care face inutilă existența unui serviciu de lansare și a dispecingului, operații care sînt controlate de un singur om. Întreaga producție este organizată în flux, utilizîndu-se mașini specializate pentru fiecare operație. Uzina produce aproximativ 14 000 de motoare pe lună, avînd 430 de salariați

În ceea ce privește celelalte uzine ale grupului Compagnie Eléctro-mécanique, care au fost vizitate, semnalez una dintre realizările remarcabile întîlnite aici. Este vorba despre proiectarea și construcția celei mai mari turbine monoax din lume de putere unitară — 600 MW, a cărei machetă a fost de altfel expusă în cadrul bienalei.

Specialiștii romîni au vizitat și alte întreprinderi, inclusiv șantiere și centrale electrice, centrul de studii și cercetări de la Eléctricité de France (Fontenoy), uzinele Sigma de la Lyon etc.

La propunerea Sindicatului construcțiilor de mașini din Franța (organism patronal) s-au purtat discuții interesante și utile, avînd ca obiect examinarea principală a posibilităților de extindere a schimburilor de utilaje industriale între țara noastră și întreprinderile ce fac parte din acest sindicat. Este vizibilă atenția cu care este privită dezvoltarea economiei romînești, în special a industriei de către cercurile economice și de afaceri din Franța.

Vizitele făcute, contactele și convorbirile avute, ne-au întărit convingerea că există posibilități largi de a se extinde schimburile economice și colaborarea tehnico-științifică cu întreprinderile industriale din Franța, pe baza intereselor și avantajelor reciproce.

Cristian POPIȘTEANU

ECONOMICE

În Coasta de Fildeș, recolta de cafea a atins o producție record pentru această țară : 249 000 tone, cu 57 000 de tone mai mult decît anul trecut.

Economia industrială a Marocului se va întări prin dezvoltarea complexului industrial A.N.F.A. de la Casablanca, format dintr-o uzină siderurgică și un complex metalurgic ce va fabrica țevi sudate și utilaje agricole. În răsăritul țării se vor crea uzine pentru fabricarea celulozei, ansambluri industriale pentru textile, ca și pentru extragerea sării din apa mării.

Șase mari întreprinderi americane din industria electronică se vor uni, constituind un grup cu un capital total de 150 milioane dolari. Acest grup fuzionează sub auspiciile societății „Causolitated Electronics Industries", a cărei treime din capital este deținută de firma olandeză „Phillips Ghoeilampfabriken".

Potrivit datelor statistice publicate de „Petroleum Information Bureau", producția de țiței brut a Orientului Mijlociu a atins 96 070 000 tone în primele trei luni ale anului 1964. Comparativ cu perioada corespunzătoare a anului 1963, creșterea este de aproape 16 la sută.

În fruntea acestei dezvoltări se află statul Kuweit, cu o producție de 26 980 000 tone, urmat imediat de Arabia Saudită, care produce 21 220 000 tone.

Pentru a se transporta petrol din Arabia în Japonia, compania maritimă japoneză „Sarko Kisen" va construi pentru Caltex Oil din S.U.A., două petroliere, care vor fi printre cele mai mari din lume.

Fiecare dintre aceste petroliere va costa 12 222 000 dolari ; ele vor fi livrate pînă la sfîrșitul anului 1965, urmînd a fi înzestrate cu control automat, ceea ce va face să aibă cel mai redus echipaj din lume cunoscut pînă acum pe nave mari (35 oameni). De asemenea, ele vor realiza o economie considerabilă de combustibil, datorită unor turbine speciale.

„Uniunea generală a Petrolului", creată în Olanda cu un capital de 1 milion florini, se va ocupa cu transportul, depozitarea, rafinarea și distribuirea produselor petroliere.

Societatea a încheiat un acord pentru construirea unei conducte prin care se vor transporta produsele rafinate pînă la Lyon și Genova.

Legile recent votate de către Adunarea Națională a Republicii Africii Centrale se referă la crearea unui oficiu de asigurări sociale, a unei bănci populare și unei societăți economice mixte (de stat și particulare) pentru șlefuirea diamantelor.

Deoarece există dificultăți în instalarea unei conducte care să traverseze Marea Mediterană, experții au decis să transporte deocamndată gazul din zăcămintele de la Hassi R'Mel (Sahara) pe cale maritimă.

„Societatea Marină de gaz", constituită în acest scop, va încărca gazul metan saharian la Arzew cu destinația Havre.

Vasul ce urmează să asigure transportul și care va purta numele lui Jules Verne, a intrat în construcție. El va avea o lungime de 201 m și va putea încărca 25 500 mc de metan lichefiat la 160° sub zero. Fiecare încărcătură va reprezenta 15 milioane de mc de gaz, urmînd ca anual să atingă un transport total de 450 milioane mc.

În Franța, la Havre, a început construirea portului care va primi vase cu asemenea încărcături. El va fi gata în octombrie 1965.

ȚARA DE FOC

REPORTAJ PE GLOB

Cînd am ieșit din rada portului Punta Arenas, Rodriguez s-a apropiat de mine pe puntea îngustă a cuterului și mi-a spus aproape strigînd :

— C-am pe-acolo era „Portul Foamei" ! și-ntinse mîna deasupra valurilor înspumate, indicînd malul nordic al Strîmtorii lui Magellan.

În amurgul cenușiu și interminabil, vînturați de furtună, norii acopereau orizontul, ștergîndu-l ca pe un desen cu radiera. Ne aflam în februarie, în plină lună de vară fueghină ; pregătisem această călătorie cu toată minuțiozitatea și tocmai acum timpul se stricase.

Privind cum se spărgeau valurile în Strîmtoarea lui Magellan, mă gîndeam la marinarii acestuia. Trebuie să fi fost niște oameni extraordinari pentru a putea străbate în 1520, cu corăbiile lor ca niște coji de nucă, aceste mări furtunoase unde cuterul nostru, dotat cu un motor excepțional, lupta din răsputeri pentru a se menține pe direcție. Jurnalul de bord al lui Pigafeta, scribul lui Magellan, conține afirmații de necrezut, iar istoria călătoriilor în Țara de Foc este o adevărată epopee a curajului, voinței și tenacității. Cînd, la 9 septembrie 1523, după trei ani de călătorie, Sebastian Elcano intra cu corabia „Victoria", singura salvată din expediția lui Magellan, în portul spaniol San Lucar de Barameda, Europa primea proba concretă că pămîntul este rotund, iar Spania, cheia falsă și secretă a pătrunderii spre imperiile indiene de pe țărmul vestic al continentului american, unde caii conquistadorului Pizarro erau hrăniți, ca în povești, cu aurul incașilor.

Țara de Foc și strîmtoarea descoperită au devenit peste noapte factorul prim în politica vremii, iar Spania și Anglia au început lupta pentru supremație pe noile latitudini.

După Magellan, au urmat o întreagă serie de expediții cutezătoare. Însuși Elcano a reușit să străbată pentru a doua oară strîmtoarea, murind de scorbut într-una din zonele fără de vînt ale Pacificului.

Rivera, un alt navigator spaniol ajuns în Strîmtoarea lui Magellan, a fost surprins de o furtună care i-a zdrobit toate corăbiile. Se spune că cei 150 de oameni salvați de la naufragiu au pornit pe jos prin pampas spre nord, pentru a ajunge în Chile și că pe undeva prin regiunea preandină a Patagoniei au întemeiat un oraș, Tarapalunda, în care acoperișurile caselor și pavajul străzilor erau de aur. Doi dintre oamenii lui Rivera, după 27 de ani de la naufragiu, au ajuns în Chile, în Concepcion, și au povestit despre existența Tarapalundei. Zeci de expediții formate din soldații dezertori ai armatelor conquistadoare au căutat timp de mai bine de 200 de ani orașul, dar nici pînă azi nu se cunoaște locul unde ar fi existat.

La începutul secolului al XVI-lea, lupta pentru supremația maritimă dintre Anglia și Spania înregistrează un episod demn de remarcat : acțiunile corsarilor englezi.

Faimosul Francisc Drake, cel de al doilea marinar care a înconjurat pămîntul, a străbătut și el strîmtoarea ; apoi, împins de o furtună spre sud a descoperit o altă trecătoare spre Pacific, dovedind astfel caracterul insular al acestui pămînt. Pînă atunci, toate hărțile geografilor desenau în acest loc un pretins continent austral leqînd Antarctica de Țara de Foc. Drake a prădat cu succes în 1579 mai multe vase spaniole, încărcate cu aur, în apele chiliene și peruane. Prezența lui în Pacific a spulberat legenda despre astuparea Strîmtorii lui Magellan în timpul unui cutremur care a avut loc în 1577, la ivirea cometei lui Tico Brahe.

Necunoscînd încă nimic despre existența strîmtorii descoperită de Drake, regii spanioli au hotărît fortificarea Strîmtorii lui Magellan, împotriva piraților englezi. Sarmiento de Gamboa pleca din Spania la 15 septembrie 1581 cu 23 de corăbii și ajungea în Țara de Foc abia la 4 februarie 1584. Furtunile, atacurile englezilor, certurile dintre comandanții corăbiilor, dezertările și bolile au făcut ca pe țărmurile Țării de Foc să ajungă, din cei peste douăzeci de mii de oameni, doar 338, și numai două corăbii. O furtună i-a surprins chiar în timpul debarcării, a sfărîmat una din caravele iar pe cealaltă, condusă de Gamboa însuși, a zvîrlit-o în Atlantic, unde a căzut în mîna piratului englez Walter Raleigh, care l-a făcut prizonier pe Gamboa și l-a dus în Anglia.

Cînd un alt pirat, tot englez, Cavendish, trece la 1587 prin strîmtoare, el descoperă resturile jalnicei expediții a lui Gamboa : 18 oameni slabi, bolnavi și înfometați. Piratul a denumit locul în care supraviețuiau cei 18 oameni „Portul Foamei" ; era tocmai ceea ce-mi arătase Rodriguez la ieșirea din rada portului Punta Arenas.

A doua zi dimineața, ne aflam pe pămîntul Țării de Foc. În micul port Porvenir ne aștepta un jeep robust. Peste

Un roble (stejar) ars

tot doar iarbă verde — gălbuie, piperniciță, și ici-colo tufe de „mata negra", un arbust rezistent al pampasului fueghin care nu se teme de vînt și zăpadă. În dreapta — „Golful Inutil", cu apele lui întunecate, dă peisajului o notă de solemnă gravitate.

Iarna, zăpezile apar pe neașteptate și-n cîteva ore acoperă totul. Oile, nepăzite de oameni, alungate de viforniță, coboară spre văi, la adăpost. Și, dacă zăpada continuă să cadă, într-o noapte peste grupul de oi se formează o crustă mare de gheață, ca o boltă. Înăuntru, animalele se înghesuie unul peste altul, își mănîncă lîna, se calcă în picioare și mor toate, fără ca nimeni să le descopere. Alteori, crusta adăpostului de ză-

padă se prăvălește la simpla vibrație produsă de un fluierat sau de lătratul unui cîine, strivindu-le dedesubt, și doar primăvara, cînd se topește cîmpia albă, hoardele de „caranchos" (un fel de corbi) și vulturii Cordilierilor le descoperă și în cîteva zile în fundul văii nu mai rămîn decît oasele albe.

Traversarea acestui colț al Țării de Foc este monotonă. Cu cît te apropii de Atlantic, dealurile se tocesc mai mult și cîmpia fueghină cu tufele ei de „mata negra" se lărgește ca o adevărată pampa, din care, de altfel, a și fost ruptă.

Atlanticul apare în depărtare ca o boltă uriașă. Ne aflăm în dreptul golfului San Sebastian. Un pinten lung și negru pătrunde dinspre nord în ocean ca un dig de apărare naturală a golfului.

Această regiune se numește „El Paramo", faimoasă pentru că aici au descins primii colonizatori ai Țării de Foc, căutătorii de aur.

— Unul din oamenii deveniți legendari în Țara de Foc a fost un romîn, inginerul Juliu Popper, îmi spune Rodriguez, și îmi relatează în detalii întreaga istorie.

În 1876, un cuter al pescarului Gregorio Ibanez naufragiază în timpul unei furtuni pe coasta Patagoniei, în apropiere de Capul Fecioarelor, zdrobindu-se de malurile abrupte denumite „Zanja a Pique". Vrînd să sape un puț pentru a-și procura apa de băut, naufragiații descoperă aur. Vestea existenței materialului prețios în Patagonia atrage mii și mii de aventurieri în aceste locuri neprimitoare. Cînd inginerul Popper a sosit în Zanja a Pique, pămîntul era scormonit și cercetat metru cu metru. Dar ochiul de geolog al inginerului romîn a privit peste Strîmtoarea lui Magellan și a observat că Țara de Foc nu se deosebește, geologic, de Patagonia. Pe coastele întinse ale insulei, stăpînită de indienii *onas*, trebuia să existe aur.

Popper a organizat amănunțit expediția : nu lipsea nici serviciul de poștă care o lega de lumea civilizată, nici monetăria proprie, nici armata care o ferea de atacurile indienilor și aventurierilor și nici flota comercială proprie. Se stabili în această regiune a golfului San Sebastian pe care o denumi „El Paramo" (Paragina). Spirit inventiv, el imaginâ o metodă științifică de întrebuințare a mareelor Atlanticului. Cu ajutorul unor tunele săpate în pămînt, în timpul fluxului el strîngea apa oceanului în niște bazine adînci, iar apoi, în timpul refluxului, o întrebuința pentru spălarea nisipului. Se obținea o jumătate de tonă de aur pe an.

Dar Popper nu a fost numai un explorator intrepid și un mare aventurier, cum este descris în general, ci și un talentat scriitor și un eminent geograf. Regiuni, fluvii și munți ai Țării de Foc poartă și azi denumirile romînești date de el.

Ciudatul călător a fost asasinat pe neașteptate, în condiții misterioase, în Buenos Aires, la 6 iunie 1893, cînd încă nu împlinise 35 de ani.

Acum, acest colț al Țării de Foc, unic prin singurătatea lui lugubră, plaja de nisip a Paramo-ului, fostul regat al lui Popper, este aproape pustiu și părăsit ; din el n-a rămas decît ceea ce fusese de milenii : un uriaș cimitir al focelor, lupilor de mare și balenelor, care vin aici de la uriașe depărtări pentru a muri liniștite. Sute de schelete albe zac înfipte în nisipul negru și mîlos. Sub apă, crabii uriași ai Țării de Foc, în stare să tragă și o oaie în cotloanele lor, disecă fibră cu fibră mușchii de pe oasele balenelor.

În timp ce puzderia de flamingos poposesc în laguna nesfîrșită, noaptea se lasă înșelătoare peste El Paramo.

Ni se servește friptură de oaie și salată de conserve în farfurii groase de plastic multicolor. După cină, oamenii servesc „mate" într-o mică tigvă golită care se poartă din mînă în mînă. Oamenii sug infuzia pe rînd, unul după altul, din aceeași țeavă de argint prevăzută cu un filtru. Gustul infuziei de „mate" este amar-astringent, dar se spune că ea are proprietăți medicinale pentru oamenii pampei care se hrănesc în mod permanent cu carne.

Fauna Țării de Foc este săracă. În locul animalelor dispărute, cum ar fi arogantul și nesociabilul struț al Americii de Sud, cu penaj de dansatoare, denumit „nandu", și al celor pe cale de dispariție (ca lamele Țării de Foc, denumite „guanaci"), au apărut milioane de oi și nenumărate herghelii de cai. Ar fi greu să se facă un recensămînt al oilor din Țara de Foc. Unele statistici

Indian onas

citează 4 milioane de capete, care dau pînă la zece mii de tone de lînă fină.

Dar cea mai neobișnuită și de neînlocuit vietuitoare a Țării de Foc este cîinele-cioban, care păzește singur turma de oi. Cîinele Țării de Foc este capabil să execute cele mai complicate manevre ale turmei doar la un fluierat al stăpînului. Nu degeaba la angajarea ciobanilor se ține în primul rînd seama de calitatea cîinilor lor.

Muntele Olivia

Alunecăm pe ruta argentiniană nr. 3, de-a lungul coastei Atlanticului. În depărtare se văd sonde de petrol. În 1962, Țara de Foc a dat Argentinei un milion de metri cubi de petrol brut ; dar prospecțiunile sînt doar la început. În această regiune funcționează distileria liliput „Centaurul", cea mai sudică de pe glob.

Trecem prin Rio Grande, un orășel de 2—3 mii de locuitori, care deține un abator încă din 1916, vestit pentru rolul avut în timpul primului război mondial. Abatorul funcționează numai cele trei luni de vară pe an — ianuarie, februarie și martie.

În Rio Grande ne așteaptă cuterul. A doua zi pornim mai departe, de astădată pe ocean. Trecem prin regiunea Strîmtorii Le Maire și ne îndreptăm spre Capul Horn, la hotarul dintre Atlantic și Pacific.

În jurul nostru viața palpită impresionant. În apă, nesfîrșite bancuri de pește își ondulează spinările albastre ca un fluviu submarin care leagă cele două oceane. Pe stîncile abrupte ale unei insule pe care ne oprim, mii de păsări albe, gălăgioase, se îngrămădesc una peste alta, se bat cu ciocurile și cu aripile pentru a-și apăra cuiburile în care tocmai acum clocesc. Așezate într-o ordine admirabilă, ca în marile săli de spectacol din metropolele lumii, toate ne privesc mirate ; jos, pinguinii în livrea, ca o armată de soldați gravi, stupizi și grași ; deasupra lor, pe coloanele stîncii se află rațele Țării de Foc, curioase și preocupate, iar în partea cea mai de sus — porumbeii Țării de Foc, gaviotele și albatroșii cu zborul lor planant.

Cineva dintre noi descoperă două mici cutere într-unul din fiordurile insulei. Sînt cuterele vînătorilor de foci. Timp de două săptămîni în această lună a

anului vînătorii de foci nu dorm : acum se nasc puii de focă, ale căror blănuri, denumite „popis", sînt de cea mai bună calitate numai dacă animalele au fost vînate pînă la opt zile după naştere.

Ne continuăm drumul.

Escala în oraşul argentinian Ushuaia este obligatorie pentru orice vizitator al Ţării de Foc. Este oraşul cel mai sudic al lumii. Ushuaia are o puternică individualitate. Aşezat în fundul unui golf de o neasemuită frumuseţe şi la poalele unor munţi înzăpeziţi, cu uliţele sale căţărate pe deal, oraşul ne priveşte cu indiferenţa unui mare port cosmopolit. Firmele celor cîteva zeci de cîrciumi — taverne, mult prea multe pentru cei 3 000 de locuitori, îmbie insistent cu reclamele lor ţipătoare pe marinarii şi peonii păzitori de vite să-şi cheltuiască banii agonisiţi cu trudă.

Pe aici, moşierii latifundiari, crescătorii de vite care stăpînesc Ţara de Foc, vin rar. Ei trăiesc departe, în nord ; în Buenos Aires, în Santiago de Chile sau şi mai la nord.

■

Intrăm în apele chiliene.

Navigăm acum în vestitul canal Beagle, despicat în stîncă de cataclisme

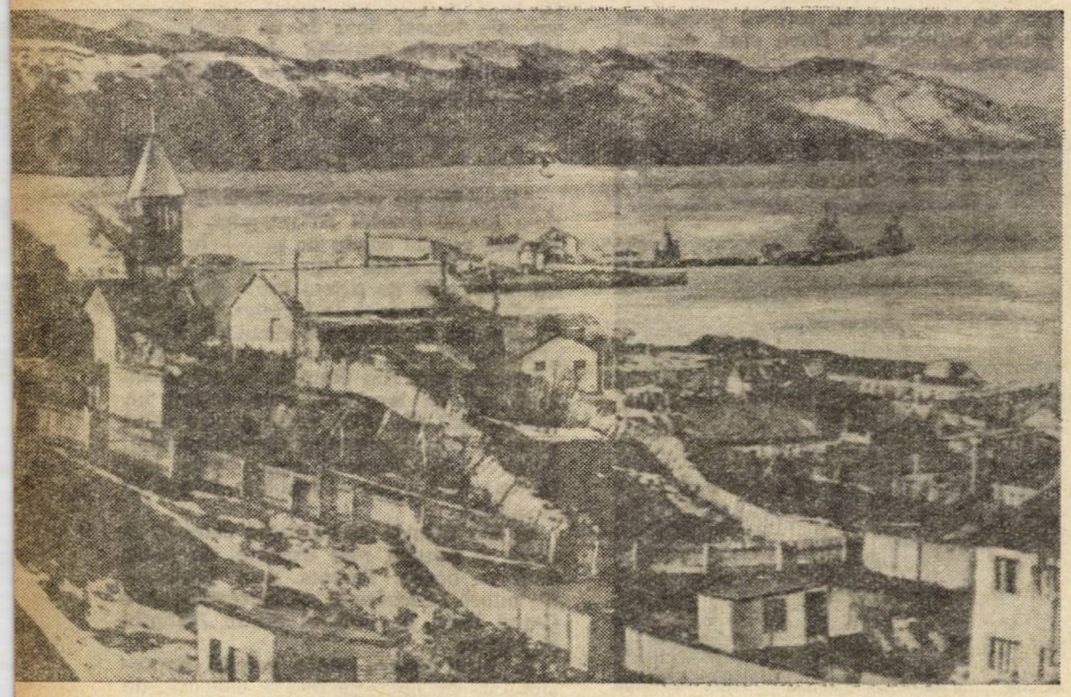

Oraşul Ushuaia

geologice nu prea îndepărtate, şi ne îndreptăm printre pereţii malurilor lui spre pasul Brecknock. Amurgul se lasă tocmai acum şi o dată cu el se dezlănţuie, fără veste, furtuna. Sărind peste stîncile înalte ale insulei Navarino, norii veniţi din Pacific se prăvălesc în Beagle sărutîndu-i valurile perfide care au înghiţit aici sute şi sute de vase, apoi păşesc peste coastele Ţării de Foc pentru a îngroşa vălul care ascunde munţii şi gheţarii veşnici.

Sîntem siliţi să ne adăpostim într-un port natural. Ajutăm cu toţii la manevrele de ancorare, în timp ce picăturile de apă se sparg cu stridenţă pe parapeturi şi pe glugile impermeabile, făcînd un zgomot asurzitor. Sînt picături de apă învăluite într-o pojghiţă subţire de gheaţă. Contactul lor cu obrazul este de neuitat.

A doua zi, cînd furtuna se linişteşte, observăm pe coasta de deal din apropiere un sat indian. Este un sat al indienilor yagani, construit din corturi de piei de focă, iar alături cîteva case „confortabile" de zinc, ale pescuitorilor de stridii şi languste.

În Ţara de Foc clima este foarte rece, însă nu atît de rece pentru a paraliza viaţa. Vîntul uneori e îngheţat, plin de tone de zăpadă, alteori, vara, atît de cald încît în cîteva ore topeşte totul.

În partea de vest a Ţării de Foc flora este de o bogăţie neaşteptată. Alături de alb-albastrul gheţarilor milenari stă verdele-închis ale unei vegetaţii luxuriante şi florile roşii care sclipesc pentru cîteva zile de vară. Pădurile de stejari sînt imense, impenetrabile întocmai ca selvasurile amazoniene. Trunchiurile dezrădăcinate de avalanşe sau de uragane cad în prăpăstii, creînd la gurile înguste ale văilor adevărate baraje naturale care pot stăvili milioane de metri cubi de apă, ani de-a rîndul, pentru a se rupe pe neaşteptate într-o bună zi, devastînd totul.

Ţara de Foc este ţara minunilor necunoscute. Parcul natural Lapataia, marele lac Fangano, cascadele fluviului Olivia, lumea de basm din jurul lacului Rocoso, zăpezile eterne ale Cordilierilor Marţial şi Sarmiento, gheţarul Italia care coboară pînă în Beagle — toate impresionează prin măreţia, frumuseţea şi izolarea lor.

Odinioară, Ţara de Foc fusese ţara indienilor *onas*, *yagani* şi *alcalufi*. Azi, indienii *onas* au dispărut aproape cu totul. Contactul cu europenii le-a fost fatal. O simplă gripă, care la europeni trecea neobservată, omora mai mult de jumătate din tribul contagiat şi lipsit de imunitate. Cei care n-au pierit din cauza bolilor contagioase au fost ucişi de albi prin organizarea unor adevărate vînători la sfîrşitul secolului trecut, cînd marii crescători de oi au descoperit păşunile întinse ale pampasului fueghin şi au pătruns cu turmele lor peste locurile în care păştea doar „guanacul", lama sălbatică de culoare ruginie a Ţării de Foc. Triburile de indieni *onas*, care trăiau din vînatul guanacului, nu au putut lua altă atitudine faţă de intrusul de culoare albă, „guanacul alb" (cum numeau ei oaia) şi l-au vînat şi pe acesta cu aceeaşi îndemînare. Atunci, a început o altă vînătoare, vînătoarea de indieni. Crescătorii de oi organizau adevărate expediţii împotriva *onaşilor*.

În vestul Ţării de Foc supravieţuiesc *yaganii* şi *alcalufii*, alte două neamuri de indieni, cu totul deosebite de *onaşi*. Aceştia se ocupă cu pescuitul stridiilor şi cu vînatul focilor şi nutriilor. Indienii *alcalufi* se deosebesc complet de toţi ceilalţi indieni ai Americii de Sud prin obiceiurile şi caracteristicile lor antropologice. Originea lor vestică este însă o supoziţie ştiinţifică ; *alcalu* în limba *onaş* se traduce prin : om sosit dinspre soare apune, care vînează cu cuţit de nacar.

Indienii *yagani* au datini variate şi interesante dintre care unele atrag prin pitorescul lor. Într-una din zilele scurtei primăveri fueghine, bărbaţii din trib dispar în pădure, îşi tatuează corpul în întregime cu linii late alb-roşu, orizontale şi, complet dezbrăcaţi, prinzîndu-se strîns de braţe, dansează în şir lung spre cîmpie „dansul şarpelui". Zeul lor cel mai important este Kuanip, Prometeul Ţării de Foc, fiu al Soarelui şi al Lunei, care a adus focul din cer.

Dimineaţa următoare, cînd ridicăm ancora, canoele yagane din coajă de copac sînt de mult în larg, la pescuitul robalului. Dinspre răsărit, un vînt cald împinge norii sus, pe culmile înzăpezite.

Denumirile de insule şi de canale din această regiune sînt lugubre, amintind întîmplările tragice ale primilor navigatori. Insula Dracului, Golful Dezolării, Piatra lui Ioan cel Mort, Golful Furtunilor, Insula Dezolării... Doar denumirile date de Parker King, Fitz Roy, de marinarii francezi de pe vasul Romanche, de Darwin, Byron, Bougainville, Racoviţă şi alţi oameni de ştiinţă, care au cercetat şi au studiat flora, fauna şi oamenii care trăiesc în această insulă, sînt mai aproape de inimă.

Malurile tăiate în stîncă coboară vertical de la zeci de metri pînă în fundul oceanului. Cuterul nostru alunecă asemenea unei jucării neputincioase printre pereţii de piatră, luptîndu-se cu curenţii înşelători şi cu rafalele neprevăzute de vînt.

Coasta vestică a Ţării de Foc este de formaţiune geologică relativ recentă ; nici astăzi mişcările geologice nu s-au terminat. Întocmai ca un val uriaş între Atlantic şi Pacific, continentul sud-american se deplasează nesimţit, dar inexorabil, spre vest, prăvălind în Pacific coama lungă a Cordilierilor şi imensele pampasuri scoase din Atlantic. Urmele recentelor „catastrofe" tectonice se recunosc uşor. Insulele, canalele şi fiordurile pe lîngă care trecem par proaspăt azvîrlite în apele Pacificului de Sud, care le loveşte şi le spală cu valurile curentului Humboldt.

Ion UDRIŞTE

SCUFUNDĂTORII INDUSTRIALI

■ O întreprindere de un gen cu totul nou
■ De la sport, la activitatea industrială

Mediul acvatic, în complexitatea tehnicii actuale, este și un domeniu de activitate tehnică industrială. Să ne gîndim numai la montarea cablurilor telefonice, a picioarelor de poduri, a conductelor petroliere care trebuie să traverseze întinderi mari de apă etc. Sau, mai ales, să ne gîndim la întreținerea tuturor acestor instalații.

În Irak, la barajul de la Dokan, s-a constatat o defecțiune în funcționarea vanelor din cauza unei cimentări greșite. Reparația s-a putut face de scufundători special antrenați, care la o adîncime de 65 m sub apă, cu ajutorul ciocanului pneumatic, au reușit să îndepărteze straturile de beton greșit turnate.

Executarea unor asemenea lucrări cere un efort uman deosebit și o tehnică a scufundării cu totul nouă. În acest sens, este interesant de semnalat existența unei societăți franceze, SOGETRAM, care s-a specializat în lucrări tehnice submarine. Această întreprindere are de rezolvat două probleme principale: întîi să creeze sau să adapteze pentru acest gen aproape nou de lucrări materiale și aparate speciale, apoi să formeze cadre de scufundători bine antrenați, capabili să facă față unor cerințe din ce în ce mai numeroase.

Meseria de scufundător industrial este deosebit de complicată.

Candidații, după o serioasă triere, sînt supuși unui lung șir de exerciții extrem de grele pentru a-i familiariza cu mediul subacvatic. Apoi, viitorul scufundător învață tot ceea ce este necesar ca să devină un tehnician calificat, un specialist în lucrarea pe care urmează s-o execute; în nici un caz nu poate fi un simplu executant.

La Centrul de la Garennes, scufundătorii învață să execute cu maximum de precizie numeroase sarcini tehnice, în condiții uneori foarte dezagreabile: să ajusteze, să taie, să sudeze, să betoneze, în apă înghețată sau în condiții de obscuritate. Din acest punct de vedere, scufundătorul industrial de azi se deosebește fundamental de scafandrul de ieri.

O problemă deosebită o pune scufundarea și lucrul la mare adîncime.

În minunata povestire a căpitanului Nemo, Jules Verne arăta că scafandrul își ferea capul și stomacul de presiunea mediului submarin, apărîndu-se cu un fel de carapace. Astăzi știm că aceasta era o eroare științifică. Dacă anumite părți ale corpului ar rămîne la presiune normală, pe cînd alte părți ar fi supuse unei presiuni sporite (la 10 m adîncime presiunea este deja dublă), aceasta ar avea consecințe grave: sîngele ar țîșni în valuri.

Condiția esențială a scufundării este ca toate părțile corpului să fie supuse aceleiași presiuni, îndeosebi interiorul plămînilor trebuie să primească aer la presiunea mediului înconjurător. În acest caz, în țesuturi și în celule continuă să domnească un perfect echilibru.

Grație unor cercetări serioase întreprinse în ultimii ani, s-a putut stabili că trebuie modificată și proporția de oxigen din amestecul de gaze respiratorii, pentru a se putea atinge adîncimi din ce în ce mai mari. Sub o anumită presiune, oxigenul devine toxic; el se dizolvă în sînge și blochează oxigenarea țesuturilor. S-a mai constatat, apoi, că și azotul, la mare adîncime, are un efect nociv; el acționează ca un fel de narcotic, creează o stare de euforie și dacă scufundătorul nu revine imediat la suprafață, îl pîndește moartea.

S-a pus astfel problema înlocuirii azotului din amestecul de gaze pe care scufundătorul trebuie să-l inspire. Suedezul Zetteretrom a atins în 1955 adîncimea de 160 m grație unui amestec de hidrogen-oxigen, iar în 1956, englezul Wookey a coborît pînă la 183 m, folosind un amestec cu heliu. În căutarea unei formule cît mai bune pentru acest amestec de gaze, denumit sugestiv „cocktail respirator", s-a reușit în 1963 să se găsească o compoziție care a permis unui grup de șase scufundători să realizeze o coborîre de 250 m.

Dar, dificultățile nu se opresc aici. O altă problemă importantă este aceea a revenirii la suprafață. Pînă nu demult, se cerea scufundătorului să revină cît mai încet, pentru a evita ca degajarea gazelor dizolvate în sînge să se facă cu efervescență; aceasta ar produce o embolie gazoasă.

Pentru aceasta, s-au creat așa-numitele „paliere de decompresie" care permit eliminarea lentă a gazelor. Numai că aceste paliere limitează foarte mult timpul de lucru eficace. Un scufundător care a lucrat sub apă 15 sau 20 de minute trebuie să piardă aproape două ore la ieșire. Lui Wookey, după ce a coborît la 183 m, i-au trebuit 21 de ore pentru decompresiune. De aceea, este demn de remarcat succesul obținut de cei șase scufundători care au coborît pînă la 250 m: grație unor instalații speciale, timpul de decompresiune a fost redus la numai 56 de minute.

Toate aceste cercetări nu au de loc un caracter de performanță sportivă. Scopul lor este să lărgească raza de acțiune în materie de lucrări la mare adîncime.

Performanțele și realizările scufundătorilor industriali, lucrările pe care reușesc să le execute, de neconceput înainte, deschid un domeniu nou și larg activității creatoare a omului. Într-un viitor nu prea îndepărtat, el va putea nu numai să se scufunde la adîncimi tot mai mari, dar va putea chiar să viețuiască în mediul subacvatic.

H. S.

Scufundători industriali la antrenament

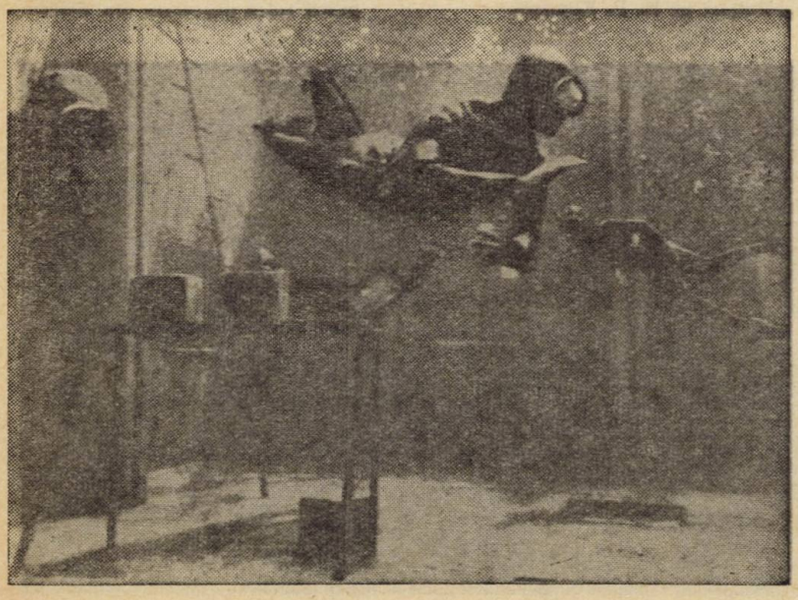

Fază din lucrările de așezare a unui cablu submarin

A IV-a
ÎNTÎLNIRE
A COMITETELOR
DE

COLABORARE BALCANICĂ

Capitala R.S.F. Iugoslavia a găzduit între 8 și 10 iunie cea de-a IV-a Întîlnire a Comitetelor de colaborare balcanică.

Mișcarea pentru prietenie, colaborare între popoare și pace are o îndelungată tradiție în Balcani. Între popoarele din regiunea Balcanică s-au creat, în decursul secolelor, vechi legături de prietenie și colaborare, izvorîte atît din vecinătatea geografică, cît și din numeroasele momente de luptă comună pentru eliberarea națională, pentru dobîndirea independenței și suveranității de stat.

Popoarele din țările regiunii noastre au și în prezent puternice interese comune. Ele năzuiesc spre progres, spre bunăstare. Popoarele balcanice sînt profund interesate ca în zona lor geografică și în întreaga lume să domnească pacea. Ele sînt interesate în lărgirea schimburilor comerciale, culturale, științifice, sportive, turistice, doresc să se cunoască mai bine și să conlucreze în spiritul înțelegerii reciproce.

Ca expresie a acestor năzuințe comune ale opiniei publice au luat naștere comitetele naționale de colaborare balcanică.

Inițiativele și acțiunile cu un larg răsunet pe plan internațional ale guvernului R.P. Romîne și ale altor state din Balcani menite să transforme regiunea noastră într-o zonă a păcii fără arme nucleare și baze de lansare a rachetelor, într-o zonă a bunei vecinătăți și a colaborării rodnice pe baza principiilor coexistenței pașnice, se bucură de aprobarea popoarelor respective și creează un cadru propice activității comitetelor.

Ca și întîlnirile precedente de la Atena 1961, Sofia 1962, București 1963, reuniunea de la Belgrad a constituit un bun prilej de manifestare a interesului sincer al opiniei publice față de ideea colaborării balcanice și a dezvoltării prieteniei dintre popoare.

Colaborarea multilaterală între țările balcanice cuprinde în prezent o sferă destul de vastă de domenii. Numai în primele luni ale acestui an au avut loc o serie de manifestări consacrate lărgirii colaborării interbalcanice. Dintre acestea din urmă menționez : sesiunile Asociației internaționale de studii sud-est europene, prima reuniune a comisiilor naționale UNESCO, cea de-a 7-a săptămînă medicală balcanică, prima întîlnire a scriitorilor din Balcani, festivalul de folclor al studenților din Balcani.

La începutul lucrărilor întîlnirii de la Belgrad, conducătorul delegației iugoslave, Lazăr Mojsov, a făcut un expozeu cu privire la „Căile și metodele dezvoltării colaborării între popoarele balcanice în condițiile actuale". El a vorbit despre rezultatele favorabile obținute în promovarea principiilor de coexistență pașnică a statelor cu sisteme social-economice diferite în relațiile dintre țările balcanice, a subliniat contribuția activă pe care au adus-o organizațiile obștești, de turism, sportive, precum și schimburile de reprezentanți ai vieții publice, culturale, schimburile de ansambluri artistice, delegații de tineret.

Un referat a prezentat acad. Sava Ganovski, președintele Comitetului bulgar despre „Colaborarea științifică și în domeniul educației și culturii", iar un altul, Stamatis Mercuris (Grecia) cu privire la colaborarea economică între țările balcanice. Ei au vorbit despre posibilitățile largi de colaborare care există în diverse domenii.

În numele delegației romîne am prezentat un referat despre „Contribuția organizațiilor obștești din R.P. Romînă pentru realizarea colaborării balcanice". A fost nu numai un bilanț al numeroaselor manifestări din ultimul an ale organizațiilor obștești din țara noastră dar și o subliniere a rolului pe care aceste organizații sociale, culturale, de masă îl au în inițierea și sprijinirea acțiunilor largi ale opiniei publice pentru consolidarea atmosferei pașnice și întărirea prieteniei.

Salutat cu căldură de delegați, reprezentantul Comitetului pentru apărarea păcii din Cipru, John Potamides, a vorbit despre situația din țara sa.

În comunicatul adoptat la sfîrșitul celor trei zile de dezbateri se relevă că practica unei mai bune cunoașteri trebuie continuată și mai activ prin intensificarea schimbului de reprezentanți ai vieții publice, științifice, culturale, artistice și ai organizațiilor de masă.

Colaborarea economică, se apreciază în comunicat, poate servi, de asemenea, drept bază pentru crearea unor condiții mai favorabile în vederea consolidării relațiilor de prietenie în Balcani.

Participanții la Întîlnire au primit mesaje de salut din partea președintelui R.S.F. Iugoslavia, I.B. Tito, președintelui Consiliului de Miniștri al R. P. Romîne, Ion Gheorghe Maurer, și președintelui Consiliului de Miniștri al R. P. Bulgaria, T. Jivkov.

După ce menționează legăturile de prietenie, tradițiile comune și dorința reciprocă a popoarelor din Balcani pentru o colaborare cît mai strînsă, președintele Consiliului de Miniștri al R.P. Romîne, Ion Gheorghe Maurer, subliniază că „Guvernul și poporul romîn, animați de dorința de pace, vor continua și în viitor să militeze activ pentru menținerea și întărirea relațiilor de bună vecinătate și prietenie cu toate țările din Balcani și pentru transformarea acestei regiuni într-o zonă o colaborării rodnice, multilaterale, în spiritul prieteniei și respectului reciproc".

Nu pot să închei fără a vorbi de ecoul larg de care s-a bucurat — ca și reuniunile precedente — și Întîlnirea de la Belgrad, de atenția cu care au fost urmărite lucrările atît de opinia publică a țării gazde cît și de cea din alte țări balcanice. O constatare unanimă se desprinde : cea de-a IV-a Întîlnire a Comitetelor balcanice, desfășurată într-un spirit constructiv și rodnic, constituie un nou pas pe drumul cunoașterii reciproce și întăririi relațiilor prietenești în Balcani.

Doresc, totodată, să folosesc acest prilej pentru a exprima organizatorilor — Liga Iugoslavă pentru Pace, Independență și Egalitatea Popoarelor — cele mai calde mulțumiri din partea Comitetului Romîn și a mea personal, pentru grija pe care au acordat-o bunei pregătiri și desfășurări a Întîlnirii noastre și atenția cu care am fost înconjurați în tot timpul șederii noastre în R.S.F. Iugoslavia.

Prof. Mihail GHELMEGEANU
președintele Comitetului romîn pentru colaborare, înțelegere reciprocă între popoarele din Balcani

Astăzi începe la București reuniunea internațională a experților consacrată studierii problemelor educării tineretului în spiritul idealurilor de pace, respect reciprog și înțelegere între popoare. Reuniunea — la care participă experți din 11 țări (Franța, Iran, Liban, R.A.U., Romînia, Senegal, Cehoslovacia, Tunisia, U.R.S.S., Iugoslavia, Maroc, precum și reprezentanți ai Oficiului O.N.U. pentru Europa, U.N.E.S.C.O., F.M.T.D. și U.I.S.) a fost organizată de către Comisia națională romînă pentru U.N.E.S.C.O. sub auspiciile Organizației Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură.

În legătură cu aceasta, publicăm textul proiectului de declarație prezentat la sesiunea a 18-a a Adunării Generale a O.N.U. din inițiativa R.P. Romîne, căreia i s-au alăturat încă 25 autori, precum și textul rezoluției adoptate de Adunarea Generală în această problemă la 13 decembrie 1963, în urma propunerii a 14 state latino-americane.

Proiectul de declarație privind promovarea în rîndurile tineretului a idealurilor de pace, respect reciprog și înțelegere între popoare

AUTORI : Afganistan, Algeria, Cambodgia, Camerun, Ceylon, Cuba, Ghana, Guineea, Iordania, Iugoslavia, Liban, Madagascar, Mali, Mauritania, Niger, Nigeria, R.A.U., Republica Centrală Africană, R.S.S. Ucraineană, R. P. Romînă, Ruanda, Senegal, Tanganica, Togo, Uganda, Volta Superioară

Adunarea Generală,

Reamintind că prin Carta Națiunilor Unite popoarele s-au declarat hotărîte să apere generațiile viitoare de flagelul războiului ;

Reamintind, de asemenea, că Națiunile Unite au proclamat prin Cartă credința lor în drepturile fundamentale ale omului, în demnitatea persoanei umane și în egalitatea în drepturi a indivizilor și națiunilor ;

Reafirmînd principiile înscrise în Declarația Universală a drepturilor omului, în Declarația cu privire la acordarea independenței țărilor și popoarelor coloniale (rez. 1514/XV), în Declarația asupra eliminării tuturor formelor de discriminare rasială (rezoluția 1904/XVIII), în rezoluția Adunării Generale 110 (II), care condamnă orice propagandă, destinată sau de natură să provoace sau să încurajeze orice amenințare la adresa păcii, în Declarația drepturilor copilului (rez. 1386/XIV), precum și în rezoluția 1572/XV, care se referă în special la educarea tineretului în spiritul păcii, respectului reciproc și înțelegerii între popoare :

Ținînd seama că în conflagrațiile care au încercat omenirea tineretul a fost acela care a avut cel mai mult de suferit și care a dat cele mai multe jertfe ;

Convinsă că tînăra generație vrea să-și vadă asigurat viitorul și că pacea, libertatea și dreptatea se numără printre principalele garanții pentru îndeplinirea aspirațiilor sale de fericire ;

Conștientă de rolul important pe care tînăra generație îl joacă în toate domeniile de activitate ale societății și de faptul că ea este chemată să conducă destinele omenirii ;

Conștientă, de asemenea, că în epoca noastră de realizări gigantice în domeniul științei, tehnicii și culturii, energia, entuziasmul și spiritul creator al tineretului trebuie să fie dedicate progresului material și spiritual al tuturor popoarelor ;

Convinsă că tînăra generație trebuie să cunoască, să respecte și să dezvolte patrimoniul culturii al propriei sale țări și pe acela al întregii omeniri ;

Convinsă, de asemenea, că educarea tinerei generații precum și schimburile de tineri și de idei în spiritul păcii, respectului reciproc și înțelegerii între popoare pot contribui la îmbunătățirea relațiilor internaționale și la întărirea păcii și securității

Proclamă prezenta Declarație privind promovarea în rîndurile tineretului a idealurilor de pace, de respect reciproc și de înțelegere între popoare și cheamă guvernele, organizațiile neguvernamentale și mișcările de tineret, să recunoască principiile conținute în această Declarație și să asigure respectarea lor prin măsuri corespunzătoare.

I

Tînăra generație trebuie să fie educată în convingerea că în zilele noastre războiul poate și trebuie să fie eliminat din lume și că dezarmarea generală și totală și relațiile amicale și de colaborare între state sînt absolut necesare pentru menținerea păcii.

II

Educarea tineretului trebuie orientată în direcția pregătirii acestuia pentru înțelegere și cooperare internațională, pentru prietenie și respect între popoare, pentru democrație și progresul omenirii.

Toate mijloacele de educație, de învățămînt și de informare destinate tineretului trebuie să promoveze în rîndurile lui ideile păcii, umanismului, libertății, solidarității internaționale și a tuturor ideilor care contribuie la apropierea între popoare.

III

Tinerii trebuie să fie educați în spiritul demnității și egalității tuturor oamenilor fără nici o distincție de rasă, culoare sau de origine etnică, și în spiritul respectului drepturilor fundamentale ale omului și a drepturilor popoarelor la autodeterminare.

IV

Pentru a se promova înțelegerea reciprocă și contactele mai strînse între tinerii din toate țările trebuie încurajate și ușurate schimburile, vizitele și întîlnirile avînd drept scop o participare comună la activitățile educative și culturale în spiritul prezentei Declarații.

În acest scop, trebuie să se încurajeze înfrățirea între orașe fără nici o discriminare, sub egida organizațiilor naționale sau internaționale.

V

Asociațiile de tineret, naționale și internaționale, trebuie să fie încurajate a promova ideile păcii, înțelegerii reciproce, egalității în drepturi a tuturor națiunilor și ale abolirii definitive a colonialismului și discriminării rasiale.

Organizațiile și mișcările de tineret fără nici o discriminare trebuie să participe la opera de educare a tinerei generații, în conformitate cu aceste idealuri.

Toate organizațiile întemeiate pe idei contrare principiilor prezentei Declarații trebuie să fie aspru condamnate.

VI

Educarea tinerilor trebuie să aibă drept scop dezvoltarea tuturor capacităților lor, formarea unor oameni cu înalte calități morale, atașați profund nobilelor idealuri ale păcii, libertății, demnității și egalității tuturor, ale dragostei și respectului față de om și de munca sa creatoare. În realizarea acestui țel, familia are un rol important.

Tineretul trebuie să dobîndească conștiința responsabilităților ce-i revin într-o lume pe care va fi chemat să o conducă și să fie însuflețit de încrederea în viitorul fericit al omenirii.

Măsuri destinate să promoveze în rîndurile tineretului idealul păcii, respectului reciproc și înțelegerea între popoare

(Argentina, Bolivia, Brazilia, Columbia, Costa Rica, Ecuador, Guatemala, Jamaica, Mexic, Nicaragua, Panama, Peru, Uruguay și Venezuela)

Adunarea Generală,

Reamintind rezoluțiile 1572 (XV) și 1842 (XVII),

Recunoscînd necesitatea de a se adopta o Declarație privitoare la răspîndirea în rîndurile tineretului a idealului păcii, respectului reciproc și înțelegerii între popoare,

Luînd în considerație faptul că diverse delegații au depus eforturi considerabile în scopul elaborării unui proiect care să completeze în mod corespunzător textul celorlalte declarații și rezoluții adoptate în trecut și care să constituie un apel de natură să trezească un interes profund în rîndul tuturor tinerilor din lume,

Luînd în considerație necesitatea unei cît mai largi participări a guvernelor și a organizațiilor de tineret la Declarație, **avînd, de asemenea în considerație** faptul că datorită lipsei de timp, la a 18-a sesiune nu a fost posibilă redactarea versiunii definitive a acestei Declarații,

Convinsă că trebuie să-și continue eforturile în vederea promovării respectului reciproc și înțelegerii între tinerii tuturor popoarelor lumii,

I

1) **Cere** secretarului general să comunice statelor membre proiectul Declarației cu privire la promovarea în rîndurile tineretului a ideilor păcii, respectului reciproc și înțelegerii între popoare (A/C. 3/L 1185/Rev. 3 și ADD 1) și amendamentele prezentate (A/C 3/L 1185 și L 1187) precum și primele dări de seamă ale dezbaterilor care au avut loc la a 18-a sesiune, referitoare la această problemă,

2) **Invită** statele membre să comunice secretarului general punctele lor de vedere asupra proiectului de declarație, după ce au consultat, dacă se va considera necesar, pe educatorii și pe animatorii acțiunilor de tineret cei mai experimentați,

3) **Invită** directorul general al Organizației Națiunilor Unite pentru educație, știință și cultură să comunice comisiilor naționale, organizațiilor de tineret și conferinței internaționale a tineretului dări de seamă asupra dezbaterilor actualei sesiuni a Adunării Generale, pentru a putea prezenta observațiile pe care acestea le consideră adecvate,

4) **Invită,** de asemenea, directorul general al Organizației Națiunilor Unite pentru educație, știință și cultură să comunice cît mai devreme posibil secretarului general observațiile menționate,

5) **Decide** să continue cu prioritate examinarea și elaborarea finală a declarației la cea de-a 19-a sesiune.

II

1) **Felicită** Organizația Națiunilor Unite pentru educație, știință și cultură asupra hotărîrii de a se organiza la Grenoble, în august 1964, o conferință internațională a tineretului și constată cu satisfacție că această conferință va trebui să studieze toate măsurile adecvate promovării în rîndurile tineretului a unei înțelegeri și colaborări mai largi ;

2) **Cere** secretarului general să studieze, consultîndu-se cu directorul general al UNESCO, necesitatea creării unor institute regionale de documentare și studiu în scopul de a educa tineretul în vederea unei mai profunde înțelegeri a idealurilor sale, de a căror realizare depinde viitorul umanității.

PUNCTE DE VEDERE

NEW YORK Herald Tribune

SE APROPIE ADOPTAREA PROIECTULUI DE LEGE PENTRU DREPTURILE CETĂȚENEȘTI

VOTUL din Senat în favoarea închiderii dezbaterilor, punînd capăt filibusterului împotriva proiectului de lege cu privire la drepturile cetățenești, a fost de 71 contra 29. Aceasta înseamnă că mult mai mult decît 2/3 din cei 100 de senatori sînt în favoarea proiectului de lege. Este o majoritate mai mare decît cere Constituția și în prezența unei asemenea majorități nu se poate spune că Senatul ar fi acționat în grabă pentru a trece peste punctul de vedere al minorității.

Proiectul de lege cu privire la drepturile cetățenești a ajuns acum la acest punct. El a suferit amendamente, a fost dezbătut și a fost aprobat de Camera Reprezentanților. El a suferit amendamente și a fost dezbătut de Senat, și s-ar putea să sufere noi amendamente, dacă o majoritate dorește acest lucru, în perioada de timp care mai rămîne înainte de votul final. În realitate, tot ceea ce se poate spune împotriva proiectului a fost spus, opoziția a avut 75 de zile pentru a-și argumenta părerile, și a mai aștepta pentru punerea la vot a proiectului ar însemna pur și simplu a nega drepturile marii majorități.

După părerea mea, se poate presupune că mulți dintre senatorii ostili proiectului au nevoie, pentru ei înșiși, de închiderea dezbaterilor ca singura cale de ieșire dintr-o situație zadarnică și epuizantă.

S-ar putea ca printre ei să existe cîțiva fanatici pentru care lupta pentru menținerea negrilor într-o poziție de inferioritate este singurul mobil al activității lor politice.

Argumentul rasist împotriva negrilor este acela pe care l-a folosit Aristotel cu peste 2 000 de ani în urmă în apărarea sclavajului : sclavul — alb, brun sau negru — este prin natură un om inferior menit să fie sclav. Acest proiect este menit să înarmeze guvernul și populația neagră cu putere legală și exprimă o reacție împotriva acestei dogme antice de inferioritate.

Marea realizare a proiectului de lege este că în baza lui cele trei ramuri ale guvernului federal vor respinge în mod formal și solemn dogma inferiorității înnăscute. Iată un cîștig hotărîtor pentru noi toți. El îi eliberează pe negri de stigmatul sclavajului strămoșilor lor, stigmat care îi mai apasă, în ciuda emancipării. El ne eliberează pe noi toți de rușinea de a trebui să fim părtași la o asemenea nedreptate intolerabilă.

Walter LIPPMANN

La Atena, pe Acropole, a avut loc o mare manifestație a tineretului grec pentru apărarea drepturilor democratice.

МЕЖДУНАРОДНАЯ ЖИЗНЬ

MOSCOVA

U.R.S.S. ȘI ȚĂRILE SCANDINAVE

ÎN RELAȚIILE sale cu țările scandinave, Uniunea Sovietică se călăuzește consecvent după principiile coexistenței pașnice între statele cu orînduiri sociale deosebite.

În ultimii ani relațiile sovieto-daneze înregistrează o dezvoltare fructuoasă. Contactele dintre oamenii de stat și personalitățile politice din cele două țări au contribuit la o mai clară precizare a punctelor de vedere de către ambele părți, la o mai bună înțelegere reciprocă dintre popoarele sovietic și danez. În timpul convorbirilor dintre N. S. Hrușciov și primul ministru al Danemarcei, E. O. Kraq, care a vizitat U.R.S.S. în februarie 1964, de ambele părți a fost exprimată dorința de a dezvolta în continuare raporturile de prietenie dintre cele două țări, indiferent de deosebirile dintre punctele de vedere ale celor două guverne, în unele probleme.

Au fost discutate, printre altele, o serie de probleme legate de aplicarea în practică a acordului comercial, stabilindu-se totodată perspectivele dezvoltării continue a colaborării economice dintre cele două țări, bazată pe avantaje reciproce.

În anul 1963, volumul schimburilor comerciale a fost de două ori mai mare decît în anul 1957. Danemarca este de pildă un furnizor tradițional de nave pentru Uniunea Sovietică. Numai în perioada de după război, în urma comenzilor sovietice șantierele navale daneze au construit aproape 40 nave de diferite tipuri.

În noiembrie 1963 a fost încheiat un acord pe termen de șase ani — primul din istoria comerțului sovieto-danez. Acordul prevede lărgirea considerabilă a schimbului comercial dintre cele două țări. În decurs de șase ani, Danemarca va construi pentru U.R.S.S. 25 de nave frigorifice și alte nave de transport și va livra numeroase tipuri de utilaje industriale.

Oamenii sovietici au un deosebit respect față de politica de neutralitate, de neparticipare la grupările militare pe care Suedia o promovează de 150 de ani.

Contactele dintre U.R.S.S. și Suedia se lărgesc și se întăresc multilateral. Uniunea Sovietică a fost vizitată de primul ministru T. Erlander, de ministrul de externe T. Nilsson precum și de alți membri ai guvernului și personalități ale vieții publice. În martie a.c., ministrul de externe al U.R.S.S., A. A. Gromîko, a făcut în Suedia o vizită oficială de răspuns. În comunicatul comun dat publicității în legătură cu această vizită, cele două părți au constatat cu satisfacție că relațiile dintre Suedia și Uniunea Sovietică, animate de dorința de a întări coexistența și colaborarea pașnică dintre ele, sînt relații de bună vecinătate și se dezvoltă într-o direcție favorabilă.

În ultimii 10 ani, din 1954 pînă în 1963, schimburile comerciale dintre cele două țări au crescut de patru ori. Într-un interviu acordat corespondentului *Izvestiei* la 14 martie 1964, primul ministru al Suediei, T. Erlander, a citat date interesante despre dezvoltarea relațiilor comerciale sovieto-suedeze. El a spus că la stabilirea relațiilor diplomatice dintre U.R.S.S. și Suedia exportul suedez în Uniunea Sovietică era de 33,5 milioane coroane iar importul din Uniunea Sovie-

tică de 3,1 milioane coroane. În anul 1963 aceste cifre au reprezentat 282 și respectiv 392 milioane de coroane.

Organizațiile sovietice de comerț exterior și firmele suedeze au început să folosească în relațiile dintre ele acorduri pe termen lung. Anul acesta expiră valabilitatea celui de al doilea acord comercial de trei ani dintre U.R.S.S. și Suedia, urmînd să aibă loc tratative în vederea încheierii unui nou acord pe termen lung.

În anul 1963 Uniunea Sovietică a plasat în Suedia comenzi de nave în valoare totală de 300 milioane coroane, ceea ce s-a răsfrînt în mod favorabil asupra folosirii capacității șantierelor navale suedeze. La rîndul său, Suedia cumpără din U.R.S.S. combustibil, utilaj industrial și alte mărfuri de care are nevoie.

Între popoarele Uniunii Sovietice și Norvegiei n-au avut loc niciodată conflicte și ciocniri armate și ele au fost aliate în lupta împotriva dușmanului comun.

Oamenii de stat norvegieni au subliniat nu o dată necesitatea unor relații de prietenie și bună vecinătate cu vecinul lor din răsărit. Uniunea Sovietică a întreprins o serie de acțiuni în direcția dezvoltării relațiilor cu Norvegia în spiritul prieteniei și colaborării.

În interesul dezvoltării relațiilor economice sovieto-norvegiene, guvernul sovietic a căzut de acord să încheie, cu o firmă norvegiană, un contract pentru construirea unei hidrocentrale pe rîul Pasvikalv, în regiunea localității Borisoglebsk. La sfîrșitul anului 1963 hidrocentrala a fost pusă în funcțiune. Construcția ei oferă un bun exemplu de colaborare reciproc avantajoasă între cele două țări vecine.

In ianuarie 1964 la Oslo au avut loc tratative și s-a încheiat un acord comercial între regiunile nordice ale U.R.S.S. și Norvegiei pe anii 1964—1965.

În Uniunea Sovietică sînt editate în mari tiraje și difuzate cărți ale scriitorilor norvegieni. În anii puterii sovietice au fost editate cîteva sute de cărți de autori norvegieni într-un tiraj de peste 7,5 milioane exemplare. Numai în anii 1961—1963 în U.R.S.S. au văzut lumina tiparului 46 de opere de literatură beletristică norvegiană cu un tiraj de peste 3 milioane exemplare.

Dar în afară de problemele lărgirii contactelor bilaterale, între Uniunea Sovietică și țările scandinave există o problemă comună importantă și anume menținerea și întărirea păcii în Nordul Europei.

După cum se arată în comunicatul semnat la Moscova în timpul vizitei premierului danez, E. O. Krag, în Uniunea Sovietică se bucură de apreciere faptul că guvernul Danemarcei n-a amplasat și nu intenționează să amplaseze arme nucleare pe teritoriul său. Pe o poziție analogă se situează și guvernul Norvegiei.

Guvernele Danemarcei și Norvegiei nu acceptă staționarea trupelor străine pe teritoriile lor și nu intenționează să participe la crearea forțelor nucleare multilaterale ale N.A.T.O. Fără îndoială că toate acestea contribuie la stabilizarea situației în Nordul Europei și la întărirea păcii în această regiune.

Merită o atenție deosebită planul fostului ministru de externe suedez, Unden, privind crearea „clubului denuclearizat" și propunerea președintelui finlandez, Kekkonen, ca pe bază de angajamente reciproce țările nordice sa creeze o zonă denuclearizată în Nordul Europei.

Desigur, crearea unei astfel de zone este o chestiune care privește țările nordice înseși. Întrucît însă crearea de zone denuclearizate în diferite regiuni ale lumii, inclusiv în Nordul Europei, ar contribui la slăbirea încordării internaționale, la realizarea unui acord de dezarmare, aceste propuneri se bucură în mod constant de o înaltă prețuire din partea Uniunii Sovietice.

I. GOLOVIN

THE SCOTSMAN

EDINBURGH

NESIGURANȚĂ ÎN PRIVINȚA ALEGERILOR DIN BRAZILIA

„NU vor avea loc alegeri în 1965". Așa proclama un articol apărut în cea mai importantă revistă din Brazilia. Articolul era semnat de o persoană nu mai puțin importantă : generalul Justino Alves, șeful forțelor armate din nordestul țării, regiune lovită de sărăcie. Așa cum era de așteptat, aceasta a dezlănțuit un nou val de îndoieli în privința intențiilor reale ale actualului guvern militar condus de Castelo Branco.

Firește, președintele Branco s-a grăbit să dezmintă că junta care l-a înlăturat pe Goulart intenționează să păstreze puterea mai mult de termenul de doi ani promis inițial. Din păcate, dezmințirea sa a sugerat mai departe că articolul constituia un balon de încercare pentru a sonda opinia publică și poate pentru a pregăti o campanie psihologică prelungită, menită să evite alegeri libere.

Branco a recunoscut că citise articolul înainte de a fi publicat. Această recunoaștere a fost oarecum dăunătoare — și a devenit și mai dăunătoare atunci cînd el a părut să scuze conținutul articolului, dacă nu titlul lui senzațional. Ceea ce se spunea în articol era că, în 1965, noul președinte nu trebuie să fie ales prin alegeri obișnuite ci prin votul Congresului. Articolul nu dădea lui Carlos Lacerda, guvernatorul de dreapta al statului Guanabarra, și unul din pretendenții la președinție, nici o speranță de victorie în cadrul unor alegeri depline. În plus, articolul arăta că nu este de dorit ca fostul președinte Kubitschek să fie candidat.

La acest punct este important să se noteze că alegeri libere l-ar readuce în mod aproape cert la putere pe Kubitschek.

Întrucît nu există candidat potențial care să-l poată înfrînge pe Kubitschek în cadrul unor alegeri libere, cea mai bună cale de a ocoli problema ar fi de a restrînge alegerea președintelui la membrii Congresului. Dacă s-ar proceda astfel ar fi ales fie Lacerda, fie vreun alt militar de mînă forte.

Anul acesta, Brazilia este amenințată de un deficit potențial în numerar de aproximativ un miliard de dolari — probabil egal cu venitul național total. Această situație jalnică a fost provocată în primul rînd de pierderile căilor ferate de stat și ale altor întreprinderi naționalizate, de creșterea considerabilă a cheltuielilor pentru întreținerea birocrației guvernamentale și de subvenționarea unor importuri esențiale.

Un nou argument în favoarea alegerilor „controlate" în Congres ar fi că aceasta ar permite pregătirea unui program planificat de combatere a inflației. Dar, așa cum a subliniat o personalitate de frunte, pericolul constă în faptul că, dacă nu este stabilit atît pe termen lung cît și în mod concret, programul ar putea foarte ușor să încetinească dezvoltarea țării.

Poate că cea mai mare tragedie a Braziliei a fost faptul că președintele Branco și consilierii săi nu au reușit să elaboreze nici un program real. S-a vorbit mult despre colaborarea națională, donații de aur din partea unor cetățeni particulari și promisiuni de reformă. Dar, pînă în prezent, politica a fost negativă și mai degrabă, cu caracter de distrugere decît de creare.

Pînă și brazilienii apolitici pot fi auziți exprimîndu-și teama că nici guvernul, nici grupul de dreapta al lui Lacerda, care are o influență atît de mare, nu au un program sau măcar o concepție potrivită pentru o țară cu inflație galopantă, sărăcie extremă, un procent de 60 la sută analfabeți și o explozie a populației datorită căreia totalul locuitorilor va crește în 35 de ani cu 20 de milioane.

Galaxia „BC 273" mai rapidă decît lumina?

Comparînd fotografii făcute încă în urmă cu mai multe decenii la Heidelberg, dr. Harlan Smith de la Universitatea din Texas a descoperit că în cosmos există un „punct luminos", înregistrat sub numărul BC 273, care pulsează, adică se dilată și se contractă într-o perioadă de 13 ani. Stele care pulsează nu sînt dese în cosmos, dar sînt totuși cunoscute într-un număr destul de mare, deși doar în puține cazuri s-au putut găsi explicații pentru aceste pulsații. Probabil însă că BC 273 nu este o stea, ci un conglomerat de stele ca, de pildă, Calea laptelui, o galaxie ; asemenea galaxii au diametri de o mie sau mii de ani lumină. Cînd pulsează o galaxie întreagă, atunci acest fenomen trebuie să se facă cu viteză mai mare decît a luminii, întrucît un ciclu de pulsații are loc într-o perioadă de timp de numai 13 ani. Părțile exterioare ale sistemului trebuie în acești 13 ani să parcurgă distanțe spre interior și apoi iarăși spre exterior pe care lumina le poate străbate într-o perioadă de timp mult mai îndelungată !

Aceasta înseamnă, spune omul de știință american, că în acest sistem stelar materia se mișcă mai repede decît lumina. Pînă acum se credea că viteza luminii, de circa 300 000 km pe secundă, este cea mai mare viteză posibilă. Se pare deci că aci se petrec lucruri care nu se încadrează în tabloul fizicii astfel cum îl cunoaștem astăzi.

(După Welt am Sonntag)

L'EXPRESS

PARIS

PREȚUL GRÎULUI

Cea mai recentă reuniune a Consiliului ministerial al celor șase, la Bruxelles, a constituit semnalul pesimismului: „a fost una dintre cele mai triste zile ale construcției europene", comenta la sfîrșit ministrul francez al agriculturii, Edgard Pisani. Și puțin după aceea Mansholt, vicepreședintele C.E.E., însărcinat cu problemele agricole ale organismului, adăuga: „Comunitatea trece prin cea mai gravă criză a istoriei sale".

Pe masa conferinței se afla un dosar de cea mai mare importanță: fixarea unui preț unic al grîului pînă în anul 1965 și inițierea unei apropieri între prețurile diferitelor țări începînd încă din acest an. Hotărîrea de principiu a fost luată în decembrie trecut, în cursul unor discuții dramatice inițiate de Franța. Acum, trebuia să se treacă de la principii la hotărîri practice. Delegația vest-germană a opus un refuz ferm. Ministrul francez Pisani preciza: „Imobilismul german este impresionant".

Cum se explică această atitudine a lui Erhard și a guvernului său? E simplu. Grîul din Germania occidentală este cel mai scump din întreaga Europă. Ieftinirea sa ar însemna, în ciuda compensațiilor, nemulțumirea agricultorilor. Or, acești agricultori votează în marea lor majoritate pentru democrat-creștini, adică pentru partidul lui Erhard. Dacă, din minie sau din resentiment țăranii vor vota pentru socialiști, noul cancelar va trebui să-și cedeze mandatul la alegerile din anul viitor.

Astfel că atît Erhard cît și partidul său preferă să cîștige timp. Lucrul acesta s-a văzut limpede în cursul ultimelor dezbateri din Bundestag. Erhard își lasă deocamdată la o parte liberalismul pentru a-și „apăra" agricultorii. El preferă să importe la prețuri scăzute surplusuri americane, pe care în cele din urmă le subvenționează industria, decît să-și deschidă piața, prin adoptarea unor prețuri unice vest-europene, în fața producătorilor francezi sau olandezi.

E vorba aici de o contradicție de fond. La presiunile franceze, în luna decembrie reprezentanții vest-germani au cedat, acceptînd construirea Europei agricole, paralel cu Europa industrială. Însă astăzi ei vor să amîne cît mai mult momentul acesta, pînă în 1970.

Acestor considerente de fond li se adaugă acum și runda Kennedy. În mai multe rînduri, oficialități americane de seamă au declarat că latura agricolă a rundei Kennedy este legată inseparabil de cea industrială. Cu alte cuvinte, n-ar servi la nimic să se lungească discuțiile asupra disparităților, importanței cotelor de reducere sau de excepțare, dacă problema exporturilor agricole americane în Europa nu ar fi de asemenea reglementată.

Cum poate fi clarificată însă această problemă dacă n-a fost încă fixat nivelul prețurilor comune europene? Este imposibil. Henri Rey, vicepreședinte al C.E.E., însărcinat cu tratativele de la Geneva, a și spus aceasta cît se poate de ferm: „Hotărîrea celor 6 guverne pune în primejdie orice tratative serioase în cadrul G.A.T.T."

Cel de al doilea element al acestei bombe cu explozie întîrziată este de asemenea gata să ia foc. Ca și olandezii, vest-germanii și-au înmulțit în ultima vreme luările de poziție în favoarea unei „comunități deschise". Ei sînt cei care și-au asumat poziția cea mai favorabilă tezelor americane. Însă comisia care se ocupă cu aceste tratative se vede paralizată ca urmare a atitudinii vest-germane. Situația este critică și Hallstein își dă seama mai bine decît oricine de aceasta.

S-ar putea ajunge la o soluție, așa cum cer americanii și cum sînt dispuși să accepte vest-germanii, acordîndu-se anumite avantaje exporturilor Statelor Unite. Însă aceasta ar constitui sfîrșitul pieței comune agricole, căci ar însemna că Europa nu are în vedere în primul rînd interesele țărilor membre ale organismului. Nu este nici o șansă ca Franța să accepte o asemenea eventualitate, căci este tocmai teza împotriva căreia Franța luptă de doi ani de zile.

În felul acesta, comisia este prinsă acum între două focuri: pe de o parte Olanda și Germania de vest, care doresc succesul rundei Kennedy, pe de altă parte Franța, care n-ar dori să se ajungă la acest succes dacă pentru aceasta s-ar plăti orice preț, și mai ales dacă aceasta ar însemna sacrificarea pieței comune agricole.

Explicațiile imediate sînt de ordin economic. În momentul în care este angajat în planul său de stabilizare, guvernul francez nu ține cîtuși de puțin să vadă că se scumpesc prețurile produselor agricole. De aici, pasivitatea de care dă el dovadă. Mai este însă și o altă explicație, mai importantă. Ea decurge din doctrina gaullistă în ce privește construirea unei Europe politice.

Una din dispozițiile esențiale ale Pieței comune este ca în 1966, în momentul trecerii la cea de a „treia etapă", hotărîrile Consiliului să nu mai fie luate în unanimitate, ci cu majoritate de voturi. Cu alte cuvinte statele membre își vor pierde dreptul de veto. Aceasta, așa cum a mărturisit chiar un ministru vest-german, constituia un motiv de îngrijorare: germanii n-ar fi fost oare constrînși să cedeze în condiții proaste pentru ei înșiși?

Couve de Murville, ca și primul ministru Pompidou, și alți membri ai guvernului francez, au făcut tot ce au putut pentru a risipi aceste neliniști.

Guvernul francez vrea să vadă perpetuîndu-se dreptul de veto. Credincios concepției sale a Europei patriilor, generalul de Gaulle refuză astfel un pas înainte pe calea spre o veritabilă federație europeană. Însă pe această cale sprijinul vest-german este indispensabil.

În același timp, generalul de Gaulle nu pierde speranța de a reuși să constituie o Europă politică orientată după planurile sale. „Comunitatea economică n-are sens pentru Franța dacă nu este organizată în vederea unei uniuni politice", repeta de curînd Couve de Murville.

În momentul de criză actual încercările vest-germane de a reactualiza discuțiile nu au avut pînă acum succes. Primul ministru olandez Luns a declarat cancelarului Erhard că o întîlnire la nivel înalt între cele șase țări membre „n-ar fi bună nici măcar pentru a se organiza un meci de ping-pong".

Claude KRIEF

النداء AN-NIDA

BEIRUT

CAMPANIA PENTRU ALEGERILE PREZIDENȚIALE

În Liban s-au conturat două atitudini opuse în ceea ce privește campania pentru alegerile prezidențiale. Pe de o parte, există o minoritate, compusă din partizanii lui Chamoun, fost președinte al Libanului, și opoziția care se grupează în jurul lor. Această minoritate se opune realegerii președintelui Șehab, afirmînd că această atitudine este determinată de „grija lor deosebită" pentru „respectarea cu sfințenie" a Constituției, pentru caracterul ei „inviolabil". Dar, de fapt, ei se opun realegerii pentru că doresc ca Libanul să adopte o politică de tristă amintire, o politică care nu ar ține de loc seama de realitățile naționale și care ar manifesta un dispreț total pentru valorile naționale libaneze, o politică care ar renunța la orientarea oficială de neaderare promovată în prezent.

Pe de altă parte, există majoritatea covîrșitoare a libanezilor — peste 80 la sută din populație — care se opun cu tărie acestei orientări a opoziției și se pronunță pentru realegerea președintelui Șehab. Nu avem de-a face cu o problemă formală sau personală, ci cu o problemă de fond. De aceea anumite cercuri caută prin toate mijloacele o „alternativă" care ar coincide cu scopurile lor.

La 31 ianuarie 1961 a fost organizat, prin intermediul agenților din partidul național sirian, un complot urmărind asasinarea a sute de personalități politice și mii de cetățeni, precum și un atentat împotriva președintelui republicii. În fața unității poporului și a vigilenței sale, a poziției manifestată de armată, acest complot criminal a eșuat. Aceleași cercuri care au susținut complotul nereușit din 1961 al partidului național sirian sînt cele care adoptă astăzi, în campania pentru alegerile prezidențiale, o atitudine contrară interesului național. Tot ceea ce se urmărește este lichidarea elementelor pozitive din situația actuală, încercînd să se transforme oficial Libanul într-o bază pentru neocolonialism.

Interesul național impune acum realegerea actualului președinte — linie care la ora actuală poate feri Libanul de diverse pericole. Trebuie menținută coaliția parlamentară în favoarea modificării Constituției în vederea realegerii președintelui, care a grupat aproximativ 80 la sută din numărul total al deputaților, și care a suscitat un larg ecou favorabil în rîndul maselor populare și al cercurilor naționale. Uniunea forțelor naționale și solidaritatea lor în această luptă va avea un rol hotărîtor în determinarea desfășurării evenimentelor, în schimbările pe care le poate aduce în interesul independenței Libanului, al suveranității și dezvoltării sale.

The New York Times.

SCRANTON VA CANDIDA

RENUNȚÎND la îndoielile care l-au chinuit luni de zile, guvernatorul Scranton a hotărît să candideze la președinție. El recunoaște că este „periculos" de tîrziu pentru a lupta împotriva candidaturii senatorului Goldwater. Dar el este de părere că partidul republican, și poate țara, se află în pericol. De aceea, suficient de „răscolit" în cele din urmă de probleme, el va intra în „cruciadă" și nu „pentru privilegiul de a prezida o minoritate înfrîntă".

Cu numai o lună înainte de convenția de la San Francisco a partidului, avantajul senatorului Goldwater pare important. Acest avantaj a crescut și mai mult în urma timpului nepermis de lung de care au avut nevoie dl Scranton și mentorul său, fostul președinte Eisenhower, pentru a recunoaște că curentul favorabil lui Goldwater nu poate fi oprit dacă oamenii din partidul republican care se pronunță pentru progres în loc de reacțiune nu au curajul să ia poziție în mod fățiș împotriva lui.

Totuși ostilitatea față de filozofia politică retrogradă a d-lui Goldwater și față de politica sa externă agresivă este atît de larg răspîndită în partid încît curentul nu este ireversibil. Faptul că dl Scranton s-a aruncat în apă cu avînt schimbă cu totul perspectiva.

În prezent există doi candidați declarați, fățiș ostili senatorului de Arizona: Scranton și Rockefeller. Guvernatorul statului Pennsylvania aducea în mod vădit un tribut guvernatorului statului New York atunci cînd declara: „Îmi exprim în mod sincer admirația față de acei care s-au înscris anterior cu energie și devotament pe listele de candidați". De acum înainte lupta trebuie să fie mai puțin singuratică.

Acel Scranton care la 19 mai a declarat că va sprijini pe oricine primește investitura, și care la 4 iunie a spus că nu știe „să existe divergențe absolut esențiale" între el însuși și Goldwater, era la 15 iunie un cu totul alt Scranton. Sublinierea repetată din declarația sa că republicanii reprezintă partidul lui Abraham Lincoln a arătat clar că votul lui Goldwater împotriva închiderii dezbaterilor din Senat cu privire la drepturile cetățenești, și îndoielile exprimate de senatorul de Arizona că va putea, în cele din urmă, să voteze pentru proiectul de lege, au avut un rol determinant în obținerea candidaturii lui Scranton.

Dar este evident că dl Scranton a fost convins de asemenea de panica masivă și larg răspîndită din rîndul republicanilor că, Goldwater o dată candidat la președinție, partidul ar suferi o pierdere catastrofală de locuri în Senat, Camera Reprezentanților și legislaturile statelor, ca și în alte funcții.

Toți cei care consideră că sănătatea sistemului nostru democratic depinde de menținerea unui puternic sistem de două partide vor saluta evenimentele de la 15 iunie, considerînd că sporesc posibilitatea ca purtătorul steagului republican în 1964, Scranton sau oricare altul, să fie un om moderat, un om care — după cum s-a exprimat guvernatorul statului Pennsylvania — nu „stă cu un picior în secolul XX și cu celălalt în secolul XIX".

Cu angajamentul de a-l sprijini din partea președintelui *Comitetului pentru recrutarea lui Lodge* și cu o bătaie pe umăr încă neutră dar „admirativă" din partea generalului Eisenhower — a cărui proprie nehotărîre a contribuit la oscilațiile lui Scranton în ultimele zile — guvernatorul Pennsylvaniei face un început tardiv, dar nu în mod necesar fatal de tardiv.

Natura știrii anunțate de el încurajează speranța că va exista în sfîrșit în privința platformei și candidatului o coaliție a tuturor forțelor care doresc să facă din partidul republican un partid al modernismului. Ele reprezintă majoritatea; problema care se pune este cît de ferm vor fi unite aceste forțe.

The Economist

LONDRA

O POLITICĂ DE MIȘCARE

Din noiembrie trecut nu au mai avut loc în Camera Comunelor dezbateri în probleme de politică externă în ansamblu. În ultimele săptămîni s-a adunat din belșug materie primă pentru dezbaterea de săptămîna aceasta; și, întrucît pînă la alegerile generale au rămas numai patru luni, ne putem aștepta ca liderii partidelor să facă uz în întrecerea lor de toate mijloacele posibile pentru a arăta care partid este mai potrivit să călăuzească națiunea prin incertitudinile anilor următori. Dl Wilson și dl Gordon Walker vor expune ultimele constatări făcute de ei la Moscova, și la București și Varșovia. Sir Alec Douglas-Home și dl Butler vor scoate în evidență importanța conferinței primilor miniștri ai Commonwealthului care va avea loc luna viitoare. Dincolo de aceasta, caracterul dezbaterii este greu de sesizat cu anticipație. Există oare într-adevăr probleme majore, clare? Și despre care probleme se poate spune că prezintă vreo atracție electorală deosebită?

În momentul de față politica externă britanică este complicată de ceea ce pare la prima vedere un paradox. Pe de o parte, Marea Britanie este implicată în mod direct și penibil într-o sferă, acum mai largă, de dispute internaționale critice. Trupele ei sînt angajate în Cipru, în Arabia de sud și în Borneo — ca să nu menționăm implicarea de proporții mai reduse, dar foarte neplăcute, din Guyana britanică, și operațiile întreprinse în Africa de est cu numai o lună în urmă. Marea Britanie este amestecată în complexul din Indochina și aceasta nu numai prin intermediul copreședinției britanice a Conferinței de la Geneva. Marea Britanie continuă să fie prinsă într-o poziție nefericită în capcanele sud-africane; și nu pare probabilă amînarea la nesfîrșit a crizei mai grave a Rhodesiei. În sectoarele economice ale politicii internaționale, actuala situație a Marii Britanii nu este mai ușoară: Conferința O.N.U. pentru comerț și dezvoltare de la Geneva nu a îmbunătățit relațiile ei cu lumea slab dezvoltată. Relațiile Marii Britanii cu Franța par și mai distante astăzi, decît erau după impasul tratativelor de la Bruxelles de anul trecut.

În mijlocul acestei mări agitate de dificultăți, diplomația britanică pare aproape imobilă. Este ușor — prea ușor — să se argumenteze că acest lucru este inevitabil în lunile dinaintea unor alegeri care, după cît se poate vedea în prezent, sînt susceptibile să ducă la apariția unui nou guvern.

Așa cum era de așteptat, ideea d-lui Wilson de a transforma întîlnirile la nivel înalt într-o instituție anuală regulată a constituit una din propunerile făcute de el d-lui Hrușciov. Există temei în argumentul său că întîlnirile anuale, organizate la New York în cursul fiecărei sesiuni a O.N.U., ar putea fi considerate dacă nu drept încercări supreme de a se realiza un acord, măcar drept mijloace de a menține și a dezvolta contactul. Întîlnirile în cadrul O.N.U., care oferă prilejuri atît de a lărgi cercul, atunci cînd este cazul, prin participarea unor țări suplimentare, cît și de a face posibile întrevederile între conducătorii principalelor două țări, ar prezenta avantaje reale pentru un asemenea obiectiv.

După toate acestea, care sînt adevăratele divergențe dintre partidele britanice în privința politicii externe? Puțini alegători britanici sînt impresionați (sau măcar conștienți) de nuanțele care deosebesc pozițiile partidelor față de forța nucleară multilaterală sau planul Gomulka. În această sferă, nici Wilson, nici Alec Douglas-Home nu au posibilitatea să cîștige mult teren răspunzînd la cererea latentă a opiniei publice de a se trece la „o politică activă".

De aceea, în dezbaterea de săptămîna aceasta, deși politica față de Europa de Răsărit va ocupa fără îndoială un loc proeminent, se poate presupune că vor trebui căutate în altă parte semne reale, fie de mișcare, fie de contradicție. Dl Wilson a declarat cu anticipație că, în cursul dezbaterii, partidul laburist va examina destul de amănunțit situația din Aden. Desfășurarea evenimentelor în următoarele cîteva zile ar putea să aducă Ciprul în centrul atenției; același lucru ar putea fi valabil pentru Africa de sud și chiar pentru conferința comercială de la Geneva.

Se poate pune la îndoială că opinia publică va obține de la oricare din părți o imagine clară a liniilor de bază ale politicii viitoare. Dacă dl Butler va putea face un tur de orizont și lăsa impresia că, în ciuda semnelor contrarii, guvernul merge înainte în toate domeniile politicii externe cu energie și direcție coerente, aceasta ar putea constitui pentru el cel mai bun moment pe care l-a avut pînă în prezent.

Frankfurter Allgemeine

„CINE GUVERNEAZĂ ÎN ARGENTINA"

PENTRU PRIMA OARĂ se vorbește din nou despre posibilitatea unui puci militar. În ultimii 30 de ani s-a desfășurat de patru ori procesul înlocuirii unui guvern de facto al militarilor prin guverne alese în mod legal: în 1932, în 1946, în 1958 (Frondizi) și în 1963 (Illia). Fiecare din schimbări a fost precedată de o răsturnare prin forță de către militari a președintelui ales în mod legal. Cu prilejul întoarcerii la formele democratice de guvernămînt, de trei ori militarii nu au cedat cu desăvîrșire pozițiile lor politice în favoarea președintelui ales. Acest lucru, împletit cu eșecul vechilor partide democratice, a dus mai devreme sau mai tîrziu la abuzuri noi din partea militarilor. Exemplul cel mai recent îl constituie Frondizi.

În cazul lui Illia situația se prezintă altfel. Renașterea democrației Argentinei devenise posibilă numai prin victoria militară a generalilor „Albaștri", care cu un an mai tîrziu și-au ținut promisiunea că se vor întoarce la legalitate și vor preda puterea, deși cu prilejul alegerilor victoria a fost cucerită de un partid — de partidul popular radical — care nu s-a identificat nicidecum cu poziția generalilor.

Cel mai mare handicap pentru cabinetul lui Illia, nu foarte omogen, a constat în faptul că la ultimele alegeri partidul său nu a putut cuceri mult peste 25 la sută din voturile acordate. Dat fiind că cota-parte obținută de acest partid la alegeri anterioare se menținuse întotdeauna constant în jurul procentajului de 20%, se poate presupune că cele 5 la sută cucerite în 1963 au provenit din partea unor alegători peroniști care s-au decis în favoarea lui Illia numai pentru a zădărnici o victorie a generalului Aramburu. Dacă analizăm retrospectiv primele măsuri ale noului guvern, ajungem la concluzia că aceste măsuri „populare" au fost luate exclusiv în vederea cuceririi de noi adepți în favoarea partidului guvernamental. Printre acestea se numără anularea acordurilor încheiate cu societățile internaționale asupra petrolului, așa-numita „lege pentru aprovizionarea pieței", emisiunile masive de bancnote pentru achitarea salariilor funcționarilor și a facturilor ce nu fuseseră achitate în termen furnizorilor statului, introducerea unor tarife reduse pentru curent electric și mijloace de transport publice, reangajarea unor funcționari de stat concediați, repunerea în funcțiune a unor întreprinderi de stat nerentabile, introducerea de prețuri maximale și controale asupra prețurilor etc.

Procesul asanării economice a fost întrerupt însă în mod subit. Pe lîngă efervescența social-politică, în cercurile economice se face din nou observată o atmosferă de nesiguranță și neîncredere crescîndă.

Diferite grupuri politice — în primul rînd peroniștii — încearcă să pătrundă în vidul politic ce s-a creat în acest fel. Deocamdată militarii — în măsura în care ei se află în serviciul activ — mai adoptă o atitudine reținută, în timp ce generalilor și amiralilor aparținînd altor curente politice, pensionari, li se atribuie din nou intenția de a efectua un puci. Unii observatori politici sînt de părere că nici sindicatele peroniste nu au început planul lor de luptă fără a-și fi asigurat dinainte sprijinul anumitor cercuri militare. Lucrul cel mai straniu în această evoluție îl constituie însă faptul că guvernul însuși a fost acela care s-a adresat în ultimele zile în mod oficial conducătorilor militari aflați în serviciul activ, cerîndu-le sfatul pentru cazul cînd peroniștii amețiți de victorie ar trece acum să realizeze și a treia fază a planului lor de luptă, adică ocuparea tuturor fabricilor țării pentru un timp nelimitat. Ce se va întîmpla în acest caz? În acest mod militarii sînt constrînși — într-o oarecare măsură — să intre din nou pe prim plan ca factori ai puterii politice. Singura ieșire din actuala criză ar putea să constea poate în aceea că președintele statului se eliberează de tutelajul exercitat de partidul său pînă în prezent, hotărînd să folosească puținele împuterniciri ce i-au mai rămas pentru a guverna țara.

F. O. EHLERT

COMBAT
LE JOURNAL DE PARIS
PARIS

RELAȚII HISPANO-VEST-GERMANE

ÎNTREVEDERILE care au avut loc la Bonn între numeroase personalități germane și amiralul Blanco, secretar la președinția Consiliului de Miniștri al Spaniei, însoțit de Lopez Rodo, comisar pentru plan, permit de pe acum să se desprindă cele trei aspecte esențiale ale acestei colaborări:

Schimburile comerciale bilaterale dintre cele două țări; participarea Bonnului pentru a activa asocierea Spaniei la Piața comună; folosirea eventuală de baze militare în Spania.

Opt directori ai unor mari bănci asistau la dineul oferit la ambasada Spaniei de amiralul Blanco, precum și de mai mulți industriași și funcționari superiori. La rîndul său, Lopez Rodo a avut numeroase contacte atît la Bonn cît și la Düsseldorf unde a ținut o conferință în fața cercurilor economice, precum și la Hamburg, cu industriași importanți. Din aceste convorbiri rezultă că industria vest-germană se pregătește să efectueze investiții importante în Spania împreună cu capitaluri spaniole, în general pe baza unei participări de 50 la sută; cercurile industriale din R.F.G. preferă în sfîrșit să procedeze la investiții în Spania mai degrabă decît să continue sau să se intensifice exodul muncitorilor spanioli în Germania vestică.

În octombrie, vor fi reluate la Bonn tratativele pentru semnarea celui de al cincilea protocol suplimentar la tratatul comercial din 1960. Aceste tratative fuseseră suspendate din cauza pretențiilor vest-germane privitoare la sporirea contingentului de import de automobile vest-germane.

În sfîrșit, planul pe patru ani, lansat anul acesta de guvernul de la Madrid, a stîrnit un foarte viu interes în rîndul cercurilor vest-germane. Interlocutorii săi îi ceruseră lui Lopez să-și prelungească șederea la Bonn pentru a stabili mai precis rolul pe care l-ar putea avea Republica Federală Germană în acest plan; comisarul spaniol pentru plan a fost nevoit să-și întrerupă întrevederile din cauza vizitei unei importante personalități franceze pe care urmează s-o primească în curînd la Madrid.

Bonnul va acționa foarte intens pentru a accelera procesul de asociere a Spaniei la C.E.E. Cercurile vest-germane remarcă pe bună dreptate că parlamentul olandez nu a luat nici o hotărîre împotriva unei asemenea asocieri. Aceleași cercuri lasă în general să se înțeleagă că ar fi eventual posibil să se exercite presiuni asupra Italiei, oferindu-i-se acesteia să fie ajutată să-și redreseze situația economică.

În privința folosirii bazelor americane, cercurile din R.F.G. ca și cele spaniole se arată rezervate. În mod deschis nu se vorbește despre acest lucru. În mod oficios, au avut loc anumite schimburi de păreri cu von Hassel, ministrul vest-german al apărării naționale

Se știe că în 1963 S.U.A. au reînnoit contractul lor asigurînd folosirea bazelor aeriene Torrejon (Madrid) și Moron (Sevilla), a bazei de submarine Polaris Rota (Cadix).

În urmă cu cîteva zile, ultimele avioane americane au părăsit în mod oficial baza Sanjurjo-Valenzuela (Saragossa); nu este imposibil ca Bonnul să-i înlocuiască pe americani, dar în acest domeniu tratativele par mai puțin avansate decît în problemele economice.

Într-adevăr, cei doi vizitatori spanioli — care vor mai rămîne cîteva zile în Germania federală — au impresia, de altfel perfect justificată, că Bonnul urmărește să activizeze considerabil toate tratativele urmărind intensificarea schimburilor cu Spania.

„Spania are în Germania prieteni numeroși și activi. Veți avea dovada în curînd, domnilor..."

Această declarație, cu care secretarul de stat german pentru problemele externe, Vialos, s-a despărțit de oaspetele său spaniol, nu reprezintă o vorbă în vînt, și rezumă foarte bine consecințele întrevederilor hispano-vest-germane.

Roger QUERCY
Bonn

Profil

ADOLFO LOPEZ MATEOS

În cursul acestui an Adolfo Lopez Mateos, actualul președinte al Mexicului, își încheie mandatul celor șase ani de guvernare, prevăzut de Constituția țării.

Născut la 26 mai 1910, în Atizapan de Zaragoza, Mexic, Adolfo Lopez Mateos își efectuează studiile medii la colegiul francez din Ciudad de Mexico, apoi frecventează cursurile Institutului Științific și Literar din Toluca. După absolvirea lor, el își începe cariera didactică în calitate de profesor de literatură iberoamericană și istorie universală la Școala Normală de Învățători din Toluca. Mai tîrziu devine director al aceluiași institut, iar cînd Institutul Științific și Literar este transformat în universitate, Lopez Mateos este numit rector.

În anul 1934, el își dă doctoratul în drept la Universitatea Națională din Mexico, profesînd totodată și avocatura.

Paralel cu bogata activitate didactico-științifică, Lopez Mateos este antrenat din ce în ce mai activ în domeniul politic și pe tărîm obștesc, devenind în scurt timp unul din liderii de seamă ai partidului de guvernămînt, Partidul Revoluționar Instituțional, aflat la putere fără întrerupere de mai bine de 30 de ani. În cadrul conducerii partidului el a ocupat la început funcția de coordonator al politicii externe, iar după aceea, datorită calităților sale de bun organizator, este numit secretar general al P.R.I.

La o vîrstă relativ tînără, Lopez Mateos este ales, din partea partidului său, membru al Senatului mexican.

Între 1952 și 1958, an în care a fost ales președinte al Statelor Unite Mexicane, el a ocupat în guvernul mexican funcția de ministru al muncii. Înainte de 1952, Mateos a fost cîtva timp reprezentantul Mexicului în Consiliul Social și Economic al Organizației Națiunilor Unite.

În funcția sa de președinte de republică și de șef de guvern, Lopez Mateos a adoptat unele măsuri menite să ducă la dezvoltarea economică a țării. Un loc important îl ocupă problema îmbunătățirii situației maselor țărănești, în acest sens realizîndu-se exproprierea a numeroase pămînturi pe care statul le-a dat în proprietate obștească țăranilor cu pămînt puțin sau de loc. Problema este deosebit de complexă, căci multă vreme aplicarea acestor reforme a întîmpinat dificultăți și a înregistrat mari întîrzieri — (de exemplu, înfăptuirea reformei agrare se tergiversează încă din anul 1917, de la adoptarea actualei constituții, în al cărui articol 27 se prevede în mod expres că pămînturile trebuie să aparțină țăranilor).

Pe plan extern, guvernul pe care-l conduce Lopez Mateos se pronunță pentru înfăptuirea dezarmării generale și totale (Mexicul este reprezentant în Comitetul celor 18 state de la Geneva), pentru destinderea încordării internaționale, pentru relații economice și comerciale cu toate statele lumii indiferent de natura lor politică ; Mexicul s-a declarat în nenumărate rînduri în favoarea principiului autodeterminării popoarelor și neintervenției în treburile interne ale altor state (în această privință trebuie menționată poziția adoptată de Mexic în problema cubană, împotriva măsurilor preconizate de S.U.A. direct sau prin intermediul O.S.A.). Anul trecut, la 21 martie, președintele Mateos a inițiat trimiterea de scrisori președinților Boliviei, Braziliei, Republicii Chile și Ecuadorului, supunîndu-le spre examinare o Declarație privind denuclearizarea Americii Latine, aprobată în cursul ultimei sesiuni a Adunării Generale O.N.U.

C. N.

Fișier

Comisia Dunării

Între 3 și 17 iunie a avut loc la Budapesta cea de-a XXII-a sesiune ordinară a Comisiei Dunării. Pe ordinea de zi au figurat probleme care privesc desfășurarea navigației pe Dunăre (întreținerea șenalului, stadiul executării lucrărilor din prima perioadă a planului marilor lucrări, Proiectul de Recomandări privind stabilirea avizelor în cazuri de furtună și modul de comunicare al acestora navigatorilor, proiectul unificării formei semnalelor utilizate de stațiunile de semnalizare) ; raportul reuniunii de experți dintre 20—29 aprilie pentru studierea problemlor care interesează navigația în legătură cu amenajarea sectorului Porțile de Fier ; planul de lucru și bugetul pe anul 1964—1965.

Comisia Dunării este o organizație internațională constituită în baza Convenției cu privire la regimul navigației pe Dunăre, adoptată la Belgrad la 18 august 1948.

Ea este formată din cîte un reprezentant al fiecărui stat riveran : Austria, R. S. Cehoslovacă, R. P. Ungară, R. S. F. Iugoslavia, R. P. Română, R. P. Bulgaria și U.R.S.S. La lucrările Comisiei participă și observatori din partea R. F. Germană precum și din partea Administrației Fluviale a Porților de Fier și a Administrației Fluviale a Dunării de Jos.

Comisia Dunării a fost înființată în locul Comisiilor internaționale care au funcționat în trecut : Comisia Europeană a Dunării (C.E.D.), ale cărei atribuțiuni se întindeau pe Dunărea maritimă, de la Brăila la Sulina și Comisia Internațională a Dunării (C.I.D.) care era competentă pe restul Dunării. Spre deosebire de Comisia Dunării vechile organizații cuprindeau și state neriverane : Franța, Anglia și Italia.

Constituirea Comisiei Dunării în 1948, numai din statele riverane, a însemnat aplicarea principiului consacrat de dreptul internațional contemporan potrivit căruia reglementarea navigației pe un fluviu internațional este de competența exclusivă a statelor al căror teritoriu îl străbate.

Comisia Dunării se ocupă de problemele de navigație care prin natura lor necesită colaborarea statelor dunărene. Comisia stabilește, pe baza propunerilor prezentate de statele dunărene și de Administrațiile fluviale, planul general al lucrărilor care se execută în interesul navigației, contribuie la unificarea sistemului de amenajare a căilor navigabile ținînd seama de condițiile specifice fiecărui sector, publică pentru uzul navigatorilor ghiduri și hărți de navigație, coordonează activitatea serviciilor hidrometeorologice pe Dunăre.

Comisia Dunării nu poate lua hotărîri fără asentimentul statelor riverane interesate. Activitatea ei constă în a elabora recomandări și propuneri menite să contribuie la îmbunătățirea condițiilor de navigație și să asigure desfășurarea liberei navigații pe Dunăre pentru vasele comerciale ale tuturor statelor, în conformitate cu interesele și drepturile suverane ale țărilor dunărene.

Sediul Comisiei Dunării este la Budapesta. Comisia se întrunește în sesiune ordinară o dată pe an, și în sesiuni extraordinare, de cîte ori este nevoie.

A. I

PRESA ACUM 50 DE ANI

Grecia și Bulgaria reiau relațiile diplomatice.

■

La Madrid s-a scumpit pîinea cu 20 la sută. Populația protestează și au loc incidente în cursul cărora sînt devastate peste 400 de brutării.

■

O escadră de submarine italiene a făcut o experiență interesantă, reușind să se mențină sub apă 11 ore, timp în care a străbătut 100 km.

■

Streit, ministrul de externe grec, declară într-un interviu acordat unui ziarist romîn : „Nu dorim războiul cu Turcia. Dorim pacea, avînd nevoie de liniște pentru vindecarea rănilor pricinuite de cele două războaie crîncene. De altfel, toate statele balcanice au nevoie de o pace îndelungată spre a-și vindeca rănile".

■

Ziarele din Atena, reluînd o știre din Chios, anunță că un torpilor turc ar fi bombardat un vas cu pînze grecesc.

■

Luînd cuvîntul la un banchet, lordul Haldane s-a referit la unele probleme ale sănătății publice în Anglia : „M-a uimit enorma proporție de copii care mor în primele douăsprezece luni ale vieții lor. Statisticile sînt înspăimîntătoare. În ce privește aceste prime douăsprezece luni, media mortalității este de 128 la mie. Și mai groaznice încă sînt cifrele relative la copiii născuți morți. Media acestora trece de 150 la mie.

■

Aviatorul german Lihnekogel stabilește un record mondial de înălțime, ridicîndu-se cu aparatul său la 6 600 m.

■

O companie de soldați italieni aflați în Tripolitania a fost atacată de patrioți libieni. Compania escorta o coloană de automobile. Au fost morți și răniți.

Breviar

10 iunie

Prim-vicepreşedintele Consiliului de Miniştri, Gheorghe Apostol, a primit pe ministrul afacerilor externe al R. P. Ungare, Peter Janoş.

La Sofia la Congresul celei de a 7-a săptămîni medicale balcanice, dr. M. Popescu-Buzău a fost reales secretar general al Uniunii medicale balcanice.

11 iunie

La Belgrad a fost dat publicităţii comunicatul celei de-a patra întîlniri a reprezentanţilor comitetelor naţionale de colaborare balcanică.

12 iunie

Preşedintele Consiliului de Stat al R. P. Romîne, Gheorghe Gheorghiu-Dej, a primit pe domnul Tsvi Ayalon, care şi-a prezentat scrisorile de acreditare în calitate de trimis extraordinar şi ministru-plenipotenţiar al Izraelului la Bucureşti.

Vicepreşedintele Consiliului de Miniştri, Alexandru Bîrlădeanu, a avut o convorbire cu Înaltul Comisar pentru energia atomică al Franţei, prof. Francis Perrin.

Dr. Abdoulaye Singare, ministrul educaţiei naţionale din Republica Mali, face o vizită în Rominia.

Duncan M. Weatherstone, lordul primar al oraşului Edinburg, din Anglia, face o vizită în Romînia.

13 iunie

La Bruxelles a fost încheiat un protocol de schimburi între Radioteleviziunea română şi Radioteleviziunea belgiană.

14 iunie

Între 11—14 iunie s-au desfăşurat la Mamaia lucrările celei de-a V-a sesiuni a Comisiei mixte pentru aplicarea Convenţiei de pescuit în Marea Neagră.

15 iunie

La Varşovia s-a deschis cel de-al IV-lea Congres al Partidului Muncitoresc Unit Polonez. La Congres participă o delegaţie a Partidului Muncitoresc Romîn condusă de tovarăşul Emil Bodnăraş, membru al Biroului Politic al C.C. al P.M.R.

A sosit în Capitală o delegaţie culturală a R.P. Chineze condusă de Hu Yu-chih, locţiitor al ministrului culturii.

16 iunie

Preşedintele Consiliului de Miniştri al R. P. Romîne, Ion Gheorghe Maurer, a primit pe dl Antoine Spinoy, ministrul economiei Belgiei.

La Ministerul Afacerilor Externe s-a semnat un acord de colaborare tehnico-ştiinţifică între R. P. Română şi Republica Italia.

POŞTA REDACŢIEI

Runcan Vasile, Agrieş, raionul Dej, Leţ Lupu, Bucureşti. **Veţi găsi în unul din numerele noastre viitoare, la rubrica „Profil", o prezentare a vieţii şi personalităţii lui Antoine Gizenga.**

Emil Ladoşan, Silivaş-Luduş ; Ioan Solovăstru, com. Valea Largă ; Nicolae Şt. Făulete, Costeşti-Horezu. **Am notat întrebările şi propunerile dv. Puteţi găsi răspunsul, la unele dintre ele, chiar din primele numere ale revistei, în diferite rubrici.**

Doresc să ştiu în ce a constat conflictul de la Agadîr din preajma războiului mondial, şi cum s-a rezolvat.

EMIL NICOLAU
Ploieşti

Aşa-numitul „conflict de la Agadîr" a început în primăvara anului 1911 cînd, după revolta unor triburi din apropierea capitalei de pe atunci a Marocului, Fez, guvernul francez a anunţat că „pentru a proteja interesele europenilor din această ţară" va ocupa în mod provizoriu oraşul. Secretarul de stat la Departamentul afacerilor externe al Reichului german, Kiderlen-Wächter a considerat că este momentul să impună prezenţa Germaniei în Africa de nord şi a propus kaiserului Wilhelm al II-lea să profite de ocuparea de către francezi a Fez-ului pentru a ocupa porturile Agadîr şi Mogador, în Marocul de sud, spre a proteja firmele germane din aceste localităţi. În felul acesta el spera sau să obţină o împărţire a Marocului între Franţa şi Germania, sau să asigure pentru Germania primirea, drept compensaţie, a unor teritorii din Africa centrală, ocupate în acea vreme de Franţa (în special Congo-ul francez). La 1 iulie 1911, canoniera germană Panthera şi crucişătorul Berlin au pătruns în apele marocane, în portul Agadîr. A urmat de îndată o încordare simţitoare a relaţiilor internaţionale şi încă la începutul lunii iulie Cancelarul Eşichierului al Marei Britanii, pe atunci Lloyd George, a făcut o declaraţie publică în care sublinia că guvernul englez nu va accepta „soluţionarea crizei marocane" fără participarea Angliei. Semnificaţia acestei declaraţii, aşa cum a subliniat ministrul de externe britanic din acea perioadă, Grey, într-o declaraţie făcută ambasadorului Germaniei la Londra, era că guvernul englez nu va permite instalarea Germaniei pe coastele occidentale ale Marocului. Au urmat tratative diplomatice laborioase în urma cărora guvernul german a acceptat retragerea vaselor sale de război din portul Agadîr, şi a recunoscut fără rezerve protectoratul Franţei asupra Marocului urmînd să primească în schimb o parte din Congo-ul francez. Conflictul de la Agadîr a avut ca urmare o intensificare a declaraţiilor oficiale războinice şi în general a constituit începutul unei perioade de înarmări în occident.

Gelu Tudoroniu, Corcova-Strehaia. **În timpul ocupării Franţei de către naziştii, în perioada celui de-al doilea război mondial, generalul Charles de Gaulle a fost şeful Comitetului de Eliberare Naţională al Franţei (guvernul provizoriu francez), cu sediul la Londra.**

Mihail Seciureanu, Bucureşti. **Vă sfătuim să vă adresaţi uneia din publicaţiile de specialitate ale Academiei R.P.R.**

În vara anului trecut a fost semnată de către 18 ţări africane asocierea la Piaţa comună europeană. Aş vrea să ştiu condiţiile în care s-a încheiat această asociere şi modul în care decurg în prezent relaţiile economice dintre cele 18 ţări şi Piaţa comună.

M. D.
Cîmpia Turzii

În acordurile de asociere se sublinia că între ţările Pieţii comune şi membrii săi asociaţi din Africa nu se pot aplica aceleaşi reguli în ce priveşte circulaţia de mărfuri şi relaţiile economice ca între ţările vest-europene industrializate. De aceea, acordurile prevăd nu o adeziune la C.E.E. ci o asociere a acestor state, în scopul de „a promova dezvoltarea economică şi socială a acestor ţări şi teritorii şi pentru a stabili relaţii economice strînse între ele şi Comunitate". În primul acord, pentru perioada 1958—1962, se preconiza reducerea treptată a contingentărilor şi tarifelor vamale pentru importurile de produse africane pe Piaţa comună, cerîndu-se statelor africane să adopte măsuri similare pentru exporturile din Piaţa comună. În acordurile pe noua perioadă de 5 ani (ianuarie 1963 — decembrie 1967, ratificate în 1964), s-a redus tariful exterior comun pentru cea mai mare parte a produselor tropicale, iar Franţa a anunţat că va renunţa de asemenea treptat la regimul unor preţuri speciale pentru aceste produse, adică tocmai la avantajele pe care aceste ţări sperau să le obţină prin asocierea lor la Piaţa comună.

A fost constituit de asemenea un „Fond european de dezvoltare", administrat în comun de cele şase ţări europene membre ale Pieţei comune şi care urmează să servească pentru investiţii economice şi sociale în ţările şi teritoriile africane asociate, precum şi pentru a asista economiile lor în concurenţa pe care o întîmpină pe Piaţa comună.

Mihai Georgescu, Bucureşti. **Federaţia Malayeză face parte din Commonwealth. Şeful statului este ales de către conducătorii ereditari ai statelor care formează Federaţia, pe o perioadă de cinci ani. În 1963 a fost ales şef al statului Syed Putra.**

Întrebări şi răspunsuri

Care este statutul politic al Canadei şi cum este organizată puterea de stat în această ţară ?

Canada, stat membru în Commonwealthul britanic, este o federaţie formată din 10 provincii şi 2 teritorii. Aşa-numita Lege a Americii de Nord britanice din 1867 care a împărţit Canada în 4 mari provincii — Ontario, Québec, Noul Brunswick şi Noua Scoţie — prevedea posibilitatea intrării de noi provincii în această uniune federativă. În felul acesta au aderat succesiv în 1870 Manitoba, în 1871 Columbia britanică, în 1873 Insula Prinţului Eduard, în 1905 Saskatchewan şi Alberta şi în 1949 Terra Nova. Cele două teritorii sînt : Yukon şi Teritoriile din Nord-Vest.

Puterile legislative şi executive sînt repartizate între guvernul federal şi instituţiile provinciilor : autoritatea federală este competentă în toate problemele care interesează ansamblul ţării, iar cea a provinciilor în probleme de interes local. Poate să existe interferenţă între legislaţia federală şi cea a provinciilor, cum ar fi, de exemplu, în problemele agriculturii şi a imigraţiei. În caz de conflict, are întotdeauna cîştig de cauză legea federală.

În principiu, „guvernarea şi puterea executivă sînt atribuite reginei" (sau regelui Angliei). În fapt, funcţiile Coroanei britanice sînt exercitate în Canada de către un guvernator general, în timp ce puterea reală aparţine Cabinetului, sub controlul Parlamentului.

Guvernatorul general reprezintă pe regina Angliei şi este numit de către ea, la propunerea primului-ministru al Canadei. Potrivit tradiţiei, mandatul său durează cinci ani. În numele reginei şi la propunerea miniştrilor, el convoacă, prorogă şi dizolvă Parlamentul.

Şeful partidului care a obţinut victoria în alegerile generale formează Cabinetul şi devine prim-ministru. Acest Cabinet este format din miniştri aleşi în general din membri ai Parlamentului. Potrivit tradiţiei, preşedintele Senatului este numit din oficiu, iar miniştrii sînt aleşi astfel încît să reprezinte nu numai diferitele provincii ci şi diversele interese etnice, religioase şi sociale ale ţării. Tot potrivit tradiţiei, Cabinetul este răspunzător în faţa Camerei Comunelor. Parlamentul Canadei este format din Senat şi Camera Comunelor. El trebuie să ţină cel puţin o sesiune pe an. Cele două Camere au iniţiativă în proiectele de legi, orice măsură legislativă trebuie să fie votată şi adoptată de către fiecare din cele două Camere înainte de a fi sancţionată de puterea regală prin intermediul guvernatorului general. Conform cutumei, guvernatorul nu refuză niciodată să semneze. Senatul e format din 102 membri numiţi pe viaţă de guvernatorul general. Camera Comunelor este formată din 265 membri aleşi în general după dizolvare care intervine la fiecare cinci ani.

Fiecare provincie este condusă de instituţii şi cutume constituţionale asemănătoare cu cele ale statului federal. Puterea executivă este exercitată de guvernatorul adjunct, numit de guvernatorul general şi de un Cabinet condus de un prim-ministru. Cu excepţia provinciei Québec, care are un consiliu legislativ format din 24 de membri, puterea legislativă este exercitată în provincii de guvernatorul adjunct şi de o Cameră al cărei mandat este de cinci ani.

Ce sînt zonele neutre din Peninsula Arabică ?

Două mici enclave între Irak şi Arabia Saudită şi între Kuweit şi Arabia Saudită, teritorii ocupate de diverse triburi de beduini. Ele aparţin în comun ţărilor între care se află situate.

lumea

Săptămînal de politică externă editat de Uniunea Ziariştilor din Republica Populară Romînă

Redactor şef GEORGE IVAŞCU

Redacţia şi administraţia : Bucureşti, Piaţa Scînteii 1, Tel. 17.60.10

Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii"

FESTIVALUL FILMULUI ROMÎNESC MAMAIA

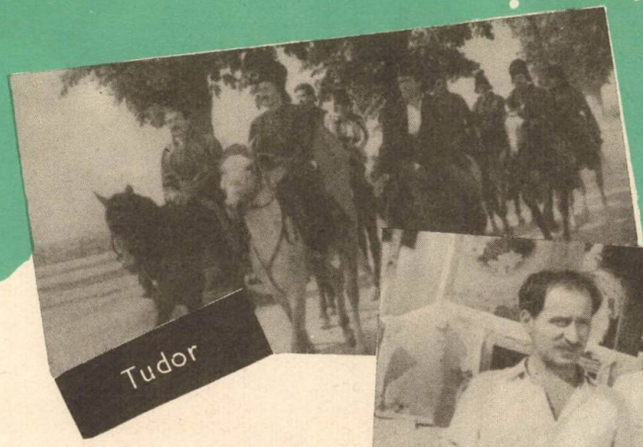

Tudor

Comoara din vadul vechi

Un surîs în plină vară

Dragoste lungă de-o seară

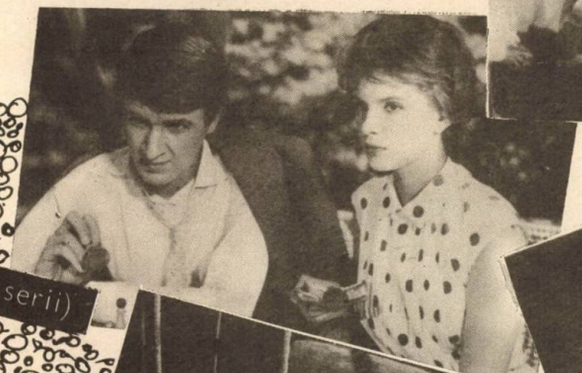

Străinul (ambele serii)

A fost prietenul meu

Pași spre Lună

LUMEA — PUBLICITATE

Aspiratorul de praf „RECORD AP6“

SE VINDE ÎN RATE LUNARE

Consum pe oră
450 W. = 0,15 lei.
Debit de aer
1,2m³ minut.
Turația motorului
15000 rot minut.

Datorită dispozitivelor suplimentare, aspiratorul poate avea multiple utilizări:

Curățitul tapițeriilor la mobile (scaune tapisate, fotolii, paturi tapisate etc).

Curățirea mobilelor cu suprafețe lucioase, a tablourilor și cărților.

Pulverizarea diferitelor substanțe dezinfectante, umezirea rufelor înainte de călcat; pulverizarea apei de colonie; vopsire prin stropire; stropirea florilor.

Curățirea țesăturilor ușoare ca: draperii, perdele etc.

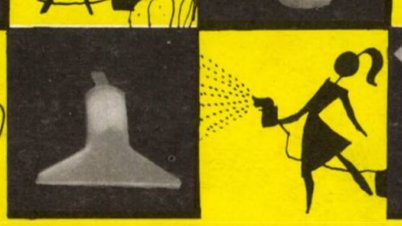

Curățirea prafului în locurile cu suprafețe în unghi, radiatoare calorifer, colțuri la fotolii, buzunare, manșete.

LUMEA — PUBLICITATE

2 lei